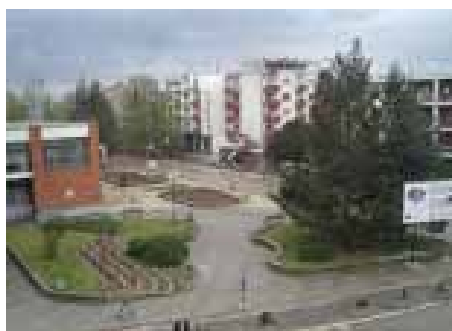

Institut za razvoj malih i srednjih preduzeća

PROJEKAT

***IZRADA
STRATEŠKOG PLANA
OPŠTINE BUJANOVAC***

**Beograd - Bujanovac
2006. godina**

Spisak saradnika i odgovornih lica Instituta MSP, Beograd, angažovanih na projektu «Izrada Strateškog plana Opštine Bujanovac»:

- prof. dr Edita Kastratović - rukovodilac Projekta
- doc. dr Zvezdan Đurić - koordinator
- Saša Dimitrijević - pravnik
- Dušan Ivančević - asistent za finansije
- Bojana Turajlić – asistent Koordinatora
- Irina Stojanović - tehnički sekretar
- mr Vladimir Marinković – ekspert i stručni konsultant
- prof. dr Darko Marinković - ekspert i stručni konsultant
- prof. dr Milovan M. Ilić - ekspert i stručni konsultant
- prof. dr Milan Mihajlović - ekspert i stručni konsultant
- dr Zoran Ristić - ekspert i stručni konsultant
- mr Žarko Đokić - ekspert i stručni konsultant
- Lidija Miletić, dipl.ecc - ekspert i stručni konsultant
- mr Sava Popović - ekspert i stručni konsultant
- Novak Novaković, dipl.ecc - ekspert i stručni konsultant
- Danijela Bojović, dipl. ecc - ekspert i stručni konsultant
- mr Vesna Čilerdžić - ekspert i stručni konsultant

Na projektu «Izrada Strateškog plana Opštine Bujanovac» angažovani su:

- Agim Haliti - opštinski koordinator za Strateško Planiranje
- arh. Arbër Sadiku – UNDP MIR2 koordinator
- Armend Aliu - predstavnik CHF-a

Članovi Glavne grupe:

- Nagip Arifi - predsednik Opštine i predsednik Glavne grupe
- Jonuz Musliu - potpredsednik opštine i član Glavne grupe
- Agim Haliti - koordinator za strateško planiranje i član Glavne grupe
- Blagoje Mišić, član
- Avni Zairi, član
- Nehat Aliu, član
- Xhevat Neziri, član
- Ramiz Selimi, član
- Arber Sadiku predstavnik UNDP MIR2, član
- Armend Aliu predstavnik CHF-a, član
- Agron Avdiu , Sekretar Glavne Grupe

Članovi radnih grupa:

a) Radna grupa za infrastrukturu i ekologiju

- Dževat Neziri – dipl.ing. gradj., predstavnik odeljenja za urbanizam
- Fazila Azemović- dipl.ing. arh., predstavnik JP «Direkcija za izgradnju»
- Mile Veličkovsi član – dipl.ing. arh., predstavnik JP «Komunalac»
- Bojkica Stojanovič- dipl.ing. arh., predstavnik odeljenja za urbanizam
- Hafiz Fazliu - dipl.ing. arh., načelnik odeljenja za urbanizam
- Zulfikar Sejđini – direktor JP «Direkcija za izgradnju»
- Nasim Redžepi - diplomirani pravnik, predtavnik odeljenja za urbanizam
- Čeda Marković - dipl.ing. arh., samostalan arhitekta
- Agim Hasani - mr hemije, tehnički direktor JP «Komunalac»
- Snežana Milošević – samostalni stručni saradnik za ekologiju

b) Radna grupa za zdravstvo, socialna pitanja, edukaciona pitanja i NVO

- dr. Bajram Hasani - predstavnik Doma Zdravlja
- Novica Manojlović – direktor SŠ «Sveti Sava»
- Fatmir Hasani - direktor O.S «Naim Frashëri»
- Nehat Aliu - načelnik odeljenja za društvene delatnosti
- Nijazi Ahmeti - direktor Centra za socijalni rad
- Šaip Kamberi - predstavnik Odbora za ljudska prava
- Kenan Rašitović - predstavnik nevladinog sektora
- Dževahire Šabani - predstavnik nevladinog sektora
- Marjan Stojmenović - predstavnik nevladinog sektora
- Bejtula Memeti - predstavnik nevladinog sektora

c) Radna grupa za ekonomski razvoj

- Agim Haliti - član
- Blagoje Nisić - predstavnik privrednih subjekata
- Slobodan Dimitrijević - predstavnik opštinske agencije za turizam
- Ahmet Zećiri - predstavnik poljoprivredne zadruge
- Aca Antić - načelnik odeljenja za finansije
- Fazila Azemović - dipl.ing.arh., predstavnik JP «Direkcija za izgradnju»
- Hafiz Fazliu - dipl.ing.arh, načelnik odeljenja za urbanizam
- Nedžad Behluli - predstavnik privrednih subjekata
- Momir Cvetković - predstavnik poljoprivredne zadruge
- Vjolca Sadiku - predstavnik nevladinog sektora
- Stoilković Dragan - geometar, predstavnik privrednih subjekata
- Agim Sulejmani - geometar, predstavnik privrednih subjekata
- Naim Redžepi - predstavnik privrednih subjekata
- Hamdi Salihu - predstavnik privrednih subjekata
- Stojadin Dejanović - diplomirani ekonomista, predstavnik odeljenja za finansije

SADRŽAJ:

1. Izvršni pregled	6
1.1. Skraćeni pregled ključnih delova Strategije Razvoja Bujanovca.....	6
2. Dijagnoza trenutne situacije i identifikovanje strateških vrednosti i strateških razvojnih ciljeva	10
2.1. Položaj, mesto i uloga Bujanovca u okruženju.....	11
2.1.1. Teritorijalna organizacija.....	12
2.1.2. Stanovništvo u opštini Bujanovac.....	26
2.1.3. Ekonomski potencijali u opštini Bujanovac.....	27
2.1.4. Poljoprivredni potencijali.....	38
2.1.5. Turizam i kultura.....	38
2.1.6. Obrazovanje.....	39
2.1.7. Sportski život u Bujanovcu.....	40
2.1.8. Zdravstvo.....	41
2.1.9. Nevladine organizacije u Bujanovcu.....	42
2.1.10. Vodosnabdevanje i komunalna infrastruktura.....	43
2.1.11. Energetika.....	45
2.1.12. Drumski i železnički saobraćaj.....	45
2.1.13. Poštanski saobraćaj.....	46
2.2. SWOT ANALIZA.....	46
2.2.1. Postojeća privreda.....	46
2.2.2. Infrastruktura.....	48
2.2.3. Životna sredina.....	49
2.2.4. Sektor MSP.....	50
2.2.5. Poljoprivreda.....	51
2.2.6. Turizam i usluge.....	54
2.2.7. Društvena preduzeća.....	56
2.2.9. Zdravstvena zaštita.....	58
2.2.10. Nevladine organizacije.....	59
2.2.11. Javne usluge.....	59
2.2.12. Marketing i promocija opštine.....	60
2.3. Jedinствена SWOT analiza opštine Bujanovac.....	61
3. DEFINISANJE RAZVOJNE POLITIKE	62
3.1. Vizija Opštine Bujanovac.....	62
3.2. Misija Opštine Bujanovac.....	62
3.3. Vrednosti opštine kao realna osnova za uspešnu realizaciju vizije, misije i strateških ciljeva.....	63
3.4. Strateški ciljevi.....	63
3.4.1. Razvoj infrastrukture da bi se sprečilo dalje zaostajanje u ekonomskom razvoju i zaštita životne sredine u cilju poboljšanja kvaliteta života.....	63
3.4.2. Razvoj malih i srednjih preduzeća, kao najbrži i najjeftiniji način za sveukupni ekonomski razvoj opštine, poljoprivrednih potencijala u opštini i turizma.....	76
3.4.3. Razvoj ljudskih resursa u funkciji efikasnijeg i efektivnijeg poslovanja, stvaranje mehanizma za podršku interesima i potrebama socijalnih grupa, kao i razvoj zdravstvene zaštite i nevladinog sektora.....	110
3.4.5. Unapređenje javnih usluga i javne administracije u cilju poboljšanja kvaliteta usluga građanima.....	125
3.4.6. Izrada marketinške strategije za promociju opštine i izgradnja njenog prepoznatljivog i atraktivnog imidža.....	131

I
IZVRŠNI PREGLED

1. Izvršni pregled

1.1. Skraćeni pregled ključnih delova Strategije Razvoja Bujanovca

Na 360-tom kilometru magistralnog puta od Beograda prema Makedoniji i Grčkoj, na krajnjem jugu Srbije, nalazi se grad Bujanovac, administrativni, privredni, kulturni, zdravstveni i obrazovni centar opštine.

Teritorijalno pripada Pčinjskom okrugu. Opština Bujanovac se prostire između 42° 15' 35" i 42° 23' 30" severne geografske širine i 21° 36' 30" i 21° 57' 00" istočne geografske dužine na površini od 461 km² i ubraja se u red većih naseljenih mesta u Srbiji. Opština Bujanovac je smeštena između opština Preševo, Trgovište, Vranje, Kosovska Kamenica i Gnjilane, a jednim delom na jugu (13km) se graniči sa Republikom Makedonijom.

Granični prelaz sa R. Makedonijom se nalazi na udaljenosti od 32 km (prelaz Prohor Pčinjski) i 30km udaljen prelaz Čukarka. Kroz Bujanovac prolazi Koridor 10 što u bližoj perspektivi omogućava Bujanovcu mnogo bolje uslove za privredni razvoj i zapošljavanje.

Opština Bujanovac ima 59 naselja, 27 mesnih zajednica, 7 mesnih kancelarija i pripada Pčinjskom okrugu. Po poslednjem popisu (2002. godine) opština Bujanovac ima 43.302 stanovnika i 10.183 stanovnika, koji su na privremenom radu u inostranstvu. Postoji 10.936 domaćinstva, to jest 94 stanovnika po kvadratnom kilometru.

Kada je u pitanju etnička struktura stanovništva,

- **više od polovine (55%) stanovnika opštine su Albanci,**
- **Srba ima oko 34% dok se od drugih etničkih grupa izdvajaju**
- **Romi koji čine 9% ukupne populacije.**

Opština Bujanovac, prema rasporedu stanovništva, predstavlja većim delom ruralno područje. Procenat nepismenih stanovnika prema popisu 2002. godine iznosi 10.11% , a u strukturi je čak 15.5% ženskog stanovništva sa statusom nepismenog (Tabela br. 8). Po ekonomskoj razvijenosti, opština Bujanovac spada u red nerazvijenih opština u R. Srbiji.

U opštini Bujanovac postoji 795 registrovanih preduzeća i 574 registrovanih radnji. Takođe, u opštini Bujanovac je zastupljeno 35 industrijskih pogona različitih kategorija, kao što su: rudarstvo, prehrambena industrija, industrija obojenih metala, industrija građevinskog materijala, metalna industrija, industrija nameštaja, hemijska industrija, industrija kože i obuće, tekstilna industrija, industrija plastike, drvna industrija, duvanska industrija, putna privreda, zdravstvo, tercijarna delatnost, građevinarstvo, javne usluge.

Poljoprivredne površine opštine Bujanovac iznose **26.768 ha**, od čega se **84.19% nalazi u individualnom sektoru**. Od ukupne poljoprivredne površine:

- **oranice i bašte obuhvataju 56.19%,**
- **voćnjaci 2.38%,**
- **vinogradi 1%,**
- **livade 6.70% i**
- **pašnjaci 33.70%.**

Stočni fond na teritoriji opštine po vrstama je sledeći:

- **Goveda: 6000 grla**
- **Svinje: 2500 grla**
- **Ovce i koze: 5400 grla**
- **Živina: 55000**

Bujanovac je prepoznatljiv po prirodnim lepotama, nalazištima i samim tim turističkim vrednostima. Na malom prostoru nalazi se pravo bogatstvo termomineralnih izvora (šest). Jedan od izvora Bušotina A-2 sa temperaturom od 42° po sastavu natrijum hidrokarbonatna, fluorna,

ugljeno kisela i termalna, koristi se u lečenju kao prirodni faktor u Bujanovačkoj banji. Takođe, iz istog izvora, voda se koristi u proizvodnji mineralne vode i sokova.

Bujanovac kao turistička destinacija pogoduje blizina tri međunarodna aerodroma (Niški 136 km, Skopski 70 km i Prištinski 90 km). Voda, blato i gas Bujanovačke Banje, uz najsavremeniju tehnologiju, postižu izvanredne rezultate u lečenju reumatskih bolesti, degenerativni, vanzglobni, upalni reumatizam u fazama remisije: kožne bolesti, ekcemi, psorijaza; ginekološka oboljenja, hronični zapaljenski procesi i neki oblici steriliteta; stanja rekonvalescencije krvnih sudova, glavobolja i sl.

U Bujanovcu se u osnovnim i srednjim školama školuje više od 8.000 mladih. Bujanovac ima razvijenu mrežu osnovnih škola. Na teritoriji opštine Bujanovac postoji **10 osnovnih škola, dve srednje škole i jedna muzička škola**. U osnovnim školama ima 261 odeljenje sa ukupno 6.139 učenika.

Bujanovac je grad mladosti i sporta, mesto u kome se odvija sportski život u sportskim halama i na otvorenim terenima. Izgradnjom Sportske hale 2000. godine, među mladim Bujanovčanima najviše zastupljeni sportovi su ekipni i pojedinačni, muški i ženski: fudbal, rukomet, košarka, odbojka, karate, dizači tegova, šah klub i dr.

Primarnu zdravstvenu zaštitu organizuje Dom Zdravlja. U domu zdravlja trenutno radi oko **250 radnika** od kojih su **52 radnika** van opštine Bujanovac.

U opštini Bujanovac postoje 4 nevladine organizacije, i to: Odbor za ljudska prava, Romski Centar, Susedi za Mir i Help.

Bujanovac i ostala naseljena mesta uključena u sistem vodosnabdevanja koriste pijaću vodu sa podzemnih izvoršta. Kvalitet vode iz ovih bunara kontroliše se redovno od strane Higijenskog zavoda iz Vranja po prema predviđenim standardima.

Distribucija električne energije obavlja se preko tri trafostanice 110/35/10 kv (Bujanovac 1, V. Trnovac i Ristovac) i dve trafostanice 35/10 kv (Bujanovac i Svetlost).

Postojeća putna mreža opštine omogućava njenu saobraćajnu povezanost sa okruženjem. Putna mreža opštine Bujanovac sastoji se od 365 km kategorisanih puteva. U pogledu privrednog značaja ima 32 km (8,8%) magistralnih, 67 km (18,4%) regionalnih i 266 km (72,9%) lokalnih puteva.

U opštini ima 9,9 telefonskih pretplatnika na 100 stanovnika što čini svega 29,7% proseka Republike.

Ekspertska grupa stručnjaka Instituta za mala i srednja preduzeća je analizirala neke od SWOT analiza koje su razmatrane na sastancima radnih grupa za strateško planiranje opštine Bujanovac (postojeća privreda; infrastruktura; životna sredina; sektor MSP; poljoprivreda; turizam i usluge; društvena preduzeća; ljudski resursi i socijalna pitanja; zdravstvena zaštita; nevladine organizacije; javne usluge; marketing i promocija opštine). SWOT analiza predstavlja uobičajeni instrument strateškog planiranja, namenjen identifikaciji komparativnih prednosti, ali i osnovnih slabosti opštine, koji predstavljaju glavne inpute, odnosno inhibitore razvoja. SWOT analizom dat je pregled unutrašnjih snaga i slabosti, kao i šansi i pretnji koje su pod uticajem spoljnih činilaca i zajedno sa temeljnom analizom trenutne situacije, daje i osnovne elemente za definisanje strateških ciljeva i prioriteta, kao i parametre njihove opravdanosti.

Jedinstvena SWOT analiza opštine Bujanovac daje detaljnu sliku društveno-političke i ekonomske pozicije u kojoj se opština nalazi već duži niz godina.

U analizi je sublimirano stanje u opštini na osnovu svih relevantnih parametara koji mogu da posluže kvalitetnijoj izradi jedinstvene strategije razvoja u cilju što bržeg ekonomskog i društvenog prosperiteta ovog dosta zapuštenog dela Republike Srbije.

Analiza pokazuje da uslovi za brzi razvoj opštine definitivno postoje i da su postojeći potencijali (prirodni, ljudski) dovoljni kako bi se kvalitetno rešavala goruća pitanja sa kojima se trenutno opština Bujanovac susreće, a to su: nezaposlenost, nedostatak kvalitetne edukacije,

razvoj i modernizacija poljoprivredne proizvodnje, razvoj preduzetništva i mikro, malih i srednjih preduzeća.

Međutim, da bi se gore navedeni planovi realizovali, potrebno je učiniti niz koraka koji su potrebni radi definisanja i realizacije programa privrednog razvoja opštine.

Prvi i najbitniji preduslov za bilo koju vrstu razvoja je jačanje i podizanje infrastrukture (saobraćaj, vodosnabdevanje, elektrifikacije, telefonizacija, ekologija) kako bi uopšte moglo da se razmišlja i radi na implementaciji razvojnih projekata. Kada se infrastruktura bude podigla na odgovarajući nivo, stvoriće se podsticajni uslovi za pojačane domaće i strane investicije i omogućiće opštini Bujanovac da učestvuje sa svojim kapacitetima u tržišnoj utakmici kako na regionalnom nivou, tako i na nacionalnom nivou, a i šire.

Dakle, analiza je definisala probleme i moguća rešenja istih, sada je pitanje i najvažniji faktor brzina sprovođenja potrebnih programa i rešavanja nagomilanih problema, a posle toga realizacija razvojnih programa i puno iskorišćenje postojećih privrednih kapaciteta u cilju ostvarivanja što većih profita i većeg zapošljavanja (pogotovo mladih i žena).

U rešavanje postojeće situacije je potrebno da se uključe svi stejkholderi (*stakeholders*) ili zainteresovane strane, na prvom mestu nadležna ministarstva Republike Srbije, lokalna samouprava, nevladine organizacije, strane finansijske i nefinansijske organizacije i institucije. Veoma je važna subordinacija ovih stejkholdera i svest da je brzina implementacije razvojnih planova najbitniji faktor koji će odrediti živote i ekonomski standard građana Bujanovca u narednom periodu.

Jedan od veoma bitnih faktora u cilju razvoja opštine je i pokretanje procesa samozapošljavanja i javno-privatnog partnerstva i donošenje potrebne zakonske regulative kako bi se ovi procesi ubrzali, a posebno otvaranje mogućnosti za rad start-up i mikrokreditnih fondova. Obezbeđivanje uslova za rad ovim fondovima bi bila implementacija dobre prakse razvijenih zemalja kao strateški potez u rešavanju pitanja nezaposlenosti i dinamičnijeg razvoja porodičnog biznisa.

Vizija opštine Bujanovac: Opština Bujanovac ekonomski održiva, ekološki čista, privredno i turistički razvijena, infrastrukturno opremljenija i saobraćajno povezaniya – jedna od vodećih opština na jugu Srbije.

Misija opštine Bujanovac: Opština Bujanovac kao istinski predstavnik političke volje građana, poštujući princip dobrog menadžmenta, radiće na što boljem pružanju usluga građanima i poboljšanju kvaliteta kroz ekonomske, socijalne, kulturne i političke uslove za rad i život, a privrednicima uslove za perspektivan i dinamičan razvoj.

Strateški ciljevi su temelji procesa razvoja opštine Bujanovac i formulisani su kao realne mogućnosti tokom očekivanog vremenskog perioda od deset godina. Ovi ciljevi treba da imaju široku prihvaćenost, da budu očigledni i ne isuviše udaljeni od trenutne realnosti u opštini Bujanovac. Strateški ciljevi, prioriteti i njihovi detaljni ciljevi dati su u nastavku u okviru šeme *Strateški razvojni plan opštine Bujanovac 2007-2014*.

II

**DIJAGNOZA TRENUTNE SITUACIJE I IDENTIFIKOVANJE STRATEŠKIH VREDNOSTI
I STRATEŠKIH RAZVOJNIH CILJEVA**

2. Dijagnoza trenutne situacije i identifikovanje strateških vrednosti i strateških razvojnih ciljeva

UVOD

Povećana svest o potrebi za formulisanjem i implementacijom strategija za ekonomski razvoj je prisutna u svim zemljama u tranziciji, pa i Republici Srbiji. Posebno je jaka zainteresovanost lokalnih aktera opštine Bujanovac da naprave strateški plan razvoja opštine u periodu od 2007. do 2017. godine. Ovaj Strateški plan će se ostvariti intervencijom u oblasti infrastrukture i zaštite životne sredine; razvoja MSP, poljoprivrede i turizma; u fazi privatizacije i postprivatizacijskom periodu; u oblasti ljudskih resursa, socijalnih pitanja, zdravstvene zaštite, omladine i NVO sektora; u oblasti javnih usluga i javne administracije (lokalne samouprave), kao i u marketingu i promociji Opštine.

U tom kontekstu, CHF u saradnji sa lokalnom samoupravom je dodelio projektni zadatak pod nazivom: **"Izrada strateškog plana opštine Bujanovac"** Institutu za razvoj malih i srednjih preduzeća iz Beograda. Projektni zadatak obuhvata niz aktivnosti usmerenih ka stvaranju povoljnijeg okruženja za strateški lokalno ekonomski razvoj.

Prva od aktivnosti je **Izvršni pregled ključnih delova Strategije, dijagnoza trenutne situacije i identifikovanje strateških vrednosti i strateških razvojnih ciljeva**. U cilju utvrđivanja dijagnoze stanja, ekspertski tim Instituta je imao određene aktivnosti na terenu i u radnim kabinetima. Aktivnosti koje će biti preduzete u saradnji sa radnim grupama su sledeće:

1. **Radni sastanak sa predsednikom Opštine Bujanovac i njegovim najbližim saradnicima;**
2. **Radni sastanak sa najznačajnijim privrednicima, predstavnicima radne grupe za strateški razvoj opštine, predstavnicima CHF-a, MIR 2 i drugih nevladinih organizacija;**
3. **Radni sastanak sa predstavnicima turističkih organizacija opštine Bujanovac;**
4. **Radni sastanak sa načelnicima opštinskih službi;**
5. **Radni sastanak sa predstavnicima mesnih zajednica radi upoznavanja sa položajem, infrastrukturom, privrednim i drugim potencijalima mesnih zajednica;**
6. **Upoznavanje sa informacijama o prosvetnim potencijalima preko direktora opštinske javne službe i društvene delatnosti;**
7. **Upoznavanje sa drugim informacijama potrebnih za izradu projekta – preko članova radnih grupa;**
8. **Radni sastanak sa predstavnicima ostalih javnih preduzeća.**

Cilj ovih sastanaka je:

1. **Upoznavanje svih aktera bitnih za izradu Strateškog plana razvoja opštine Bujanovac;**
2. **Upoznavanje eksperata Instituta sa problemima, potencijalom, ograničavajućim faktorima i šansama Opštine Bujanovac za Strateški plan razvoja opštine Bujanovac;**
3. **Aktivno učešće svih aktera u smislu diskusija, predloga, inicijativa a sve u cilju izrade adekvatnog i realnog Strateškog plana razvoja opštine Bujanovac.**

Nakon planiranih radnih sastanaka i upoznavanja sa problemima i potencijalima, izradiće se dijagnoza stanja, problema, razvojnih mogućnosti, potreba i konkurentskih prednosti. Na osnovu dobijenih informacija predložiće se prioritete intervencije u oblasti infrastrukture i zaštite životne sredine; razvoja MSP, poljoprivrede i turizma; u fazi privatizacije i postprivatizacijskom periodu; u oblasti ljudskih resursa, socijalnih pitanja, zdravstvene zaštite, omladine i NVO sektora; u oblasti javnih usluga i javne administracije (lokalne samouprave), kao i u marketingu i promociji Opštine.

2.1. Položaj, mesto i uloga Bujanovca u okruženju

Na 360-tom kilometru magistralnog puta od Beograda prema Makedoniji i Grčkoj, na krajnjem jugu Srbije, nalazi se grad Bujanovac, administrativni, privredni, kulturni, zdravstveni i obrazovni centar opštine.

Teritorijalno pripada Pčinjskom okrugu. Opština Bujanovac se prostire između $42^{\circ} 15' 35''$ i $42^{\circ} 23' 30''$ severne geografske širine i $21^{\circ} 36' 30''$ i $21^{\circ} 57' 00''$ istočne geografske dužine na površini od 461 km^2 i ubraja se u red većih naseljenih mesta u Srbiji. Opština Bujanovac je smeštena između opština Preševo, Trgovište, Vranje, Kosovska Kamenica i Gnjilane, a jednim delom na jugu (13km) se graniči sa Republikom Makedonijom.

Granični prelaz sa R. Makedonijom se nalazi na udaljenosti od 32 km (prelaz Prohor Pčinjski) i 30km udaljen prelaz Čukarka. Kroz Bujanovac prolazi Koridor 10 što u bližoj perspektivi omogućava Bujanovcu mnogo bolje uslove za privredni razvoj i zapošljavanje.

Reljef i hidrografija

Opština Bujanovac je nepravilnog oblika, sa dužom osom u pravcu sever-jug i zauzima prostor između 47 stepeni 16 stepeni severne geografske širine i 75 stepeni 50 i 75 stepeni 80 istočne geografske dužine. Specifičnost u geološkoj građi opštine Bujanovac čini granitni pluton. Posebno obeležje reljefa čini intenzivna erozija tla.

Bujanovac kao administrativni centar opštine se nalazi na nadmorskoj visini od oko 400m. Najviši planinski vrh su „Virovi“ na planini „Kozjak“ sa 1.284 metara nadmorske visine. Bujanovac leži u kotlini koja je okružena pobrđima. Planinski vrhovi su: Kitka (1.295m), Kozjak (1.285m), Sveti Ilija (1.271m), Rujan (968m). Oko 30% teritorije je ravničarsko, a oko 70% je brdsko-planinsko područje.

Rečni tokovi Bujanovca su Moravica, Južna Morava, Pčinja, Trnovačka reka, Krševačka i Breznička. Planira se regulacija Južne Morave u dužini 2.300 m, Trnovačke reke u dužini od oko 1.700 m i regulacija Krajmirovske reke u dužini od oko 500 m. Opština Bujanovac je bogata izvorima mineralnih i termalnih voda, koje pripadaju bikarbonatnom, natrijumskom tipu i veoma su kvalitetna kao lekovita banjska voda. Pored hemijskih, značajna su i geotermička svojstva ovih voda (temperatura od 43°C). Poseban značaj ima termomineralna voda Bujanovačke Banje – Rakovački izvor. Ovakvim svojim karakteristikama termalne vode Bujanovca stiču karakter važnog turističkog motiva za razvoj banjskog turizma.

Klima

Klima opštine Bujanovac je izmenjena **umereno-kontinentalna** sa **prelazima ka mediteranskoj klimi**. Inače, gradsko naselje Bujanovac ima **vlažnu mikroklimu**. Klimatski uticaji Egejskoj mora su ovde još dosta izraženi i deluju kao klimatski modifikatori. Srednja godišnja temperatura je $11,2^{\circ}\text{C}$. Dužina vegetacionog perioda se kreće od 240 do 280 dana. Broj dana sa snegom (snežnim padavinama) prosečno iznosi 30 dana, a dužina snežnog pokrivača je od 40 do 90 dana.

Energija i mineralni resursi

Opština Bujanovac od obnovljivih izvora energije ima solarnu energiju, energiju biomase, energiju vetra, geotermalnu energiju i hidroenergiju. Mogućnost korišćenja solarne energije nisu detaljno razmatrane, kao ni mogućnosti korišćenja vetrova prvenstveno na potezu prema preševsko-kumanovskoj previji gde neprekidno duva vetar pod nazivom „firke“.

Od neobnovljivih izvora energije ne poseduje ni jednu vrstu tečnih ili čvrstih fosilnih goriva (nafta, zemni gas, uglj). **Mineralni resursi** su nalazišta **ruda kvarca, feldspata i liskuna na lokalitetu Samoljica i Borovac.**

U koritima Južne Morave, Ljiljanske reke, Krševičke reke i Pčinje vrši se nekontrolisana **eksploatacija peska i šljunka** iz rečnih korita koja u velikoj meri ugrožava ekosistem reka, kao i degradaciju okolnog poljoprivrednog zemljišta.

Geomorfološka konfiguracija (šume)

Teritorija opštine ima ukupno 16.972ha šuma i šumskog zemljišta što u odnosu na ukupne površine Opštine čini šumovitost od 37%.

Društvene šume pokrivaju površine od 8.857ha, privatne 6.566ha, odnosno 43%.

U strukturi društvenih šuma provlađuju izdanačke šume 73%. Visoke šume učestvuju sa 25%. Dominantni su lisčari sa učešćem od 96% i to uglavnom bukva i hrast.

2.1.1. Teritorijalna organizacija

Opština Bujanovac ima 27 mesnih zajednica, 7 mesnih kancelarija i pripada Pčinjskom okrugu.

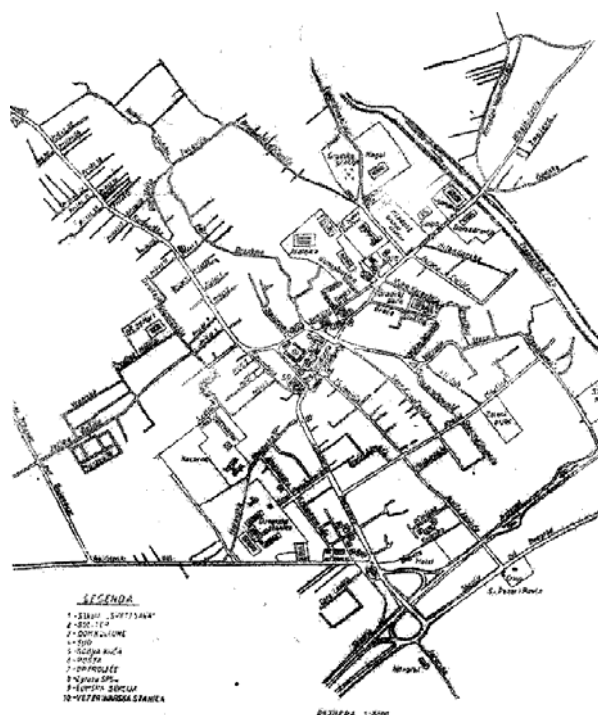
Tabela 1. Naselja u opštini Bujanovac

	Naselja		Naselja		Naselja		Naselja		Naselja
1.	Baraljevac	13.	Vrban	25.	Karadnik	37.	Ljiljance	49.	Sveta Petka
2.	Biljača	14.	G. Novo Selo	26.	Klenike	38.	Mali Trnovac	50.	Sebrat
3.	Bogdanovac	15.	Gramada	27.	Klinovac	39.	Muhovac	51.	Sejace
4.	Božinjevac	16.	Dobrosin	28.	Končulj	40.	Negovac	52.	Spančevac
5.	Borovac	17.	D. Novo Selo	29.	Košarno	41.	Nesalce	53.	Srpska kuća
6.	Bratoselce	18.	Drežnica	30.	Krševica	42.	Oslare	54.	Starac
7.	Breznica	19.	Đorđevac	31.	Kuštica	43.	Pretina	55.	Suharno
8.	Brnjare	20.	Žbevac	32.	Levosoje	44.	Pribovce	56.	Trejak
9.	Bujanovac	21.	Žuželjica	33.	Letovica	45.	Ravno Bučje	57.	Turija
10.	Buštranje	22.	Zarbince	34.	Lopardince	46.	Rakovac	58.	Uzovo
11.	V. Trnovac	23.	Jablanica	35.	Lukarce	47.	Rusce	59.	Čar
12.	Vogance	24.	Jastrebac	36.	Lučane	48.	Samoljica		

Tabela br. 2: Mesne zajednice u opštini Bujanovac

	Mesne zajednice		Mesne zajednice		Mesne zajednice		Mesne zajednice		Mesne zajednice
1.	Bujanovac	7.	Klinovac	13.	Brnjare	19.	Ljijance	25.	Mohovac
2.	Rakovac	8.	Srpska kuća	14.	Žbevac	20.	Jablanica	26.	Dobrosin
3.	Levosoje	9.	Krševica	15.	Lučane	21.	Klenike	27.	Veliki Trnovac
4.	Karadnik	10.	Spančevac	16.	Letovica	22.	Breznica		
5.	Žuzeljica	11.	Lopardince	17.	Nesalce	23.	Končulj		
6.	Baraljevac	12.	Biljača	18.	Samoljica	24.	Zarbince		

Slika br. 1: Grad Bujanovac

Slika br. 2: Mesne zajednice u opštini Bujanovac

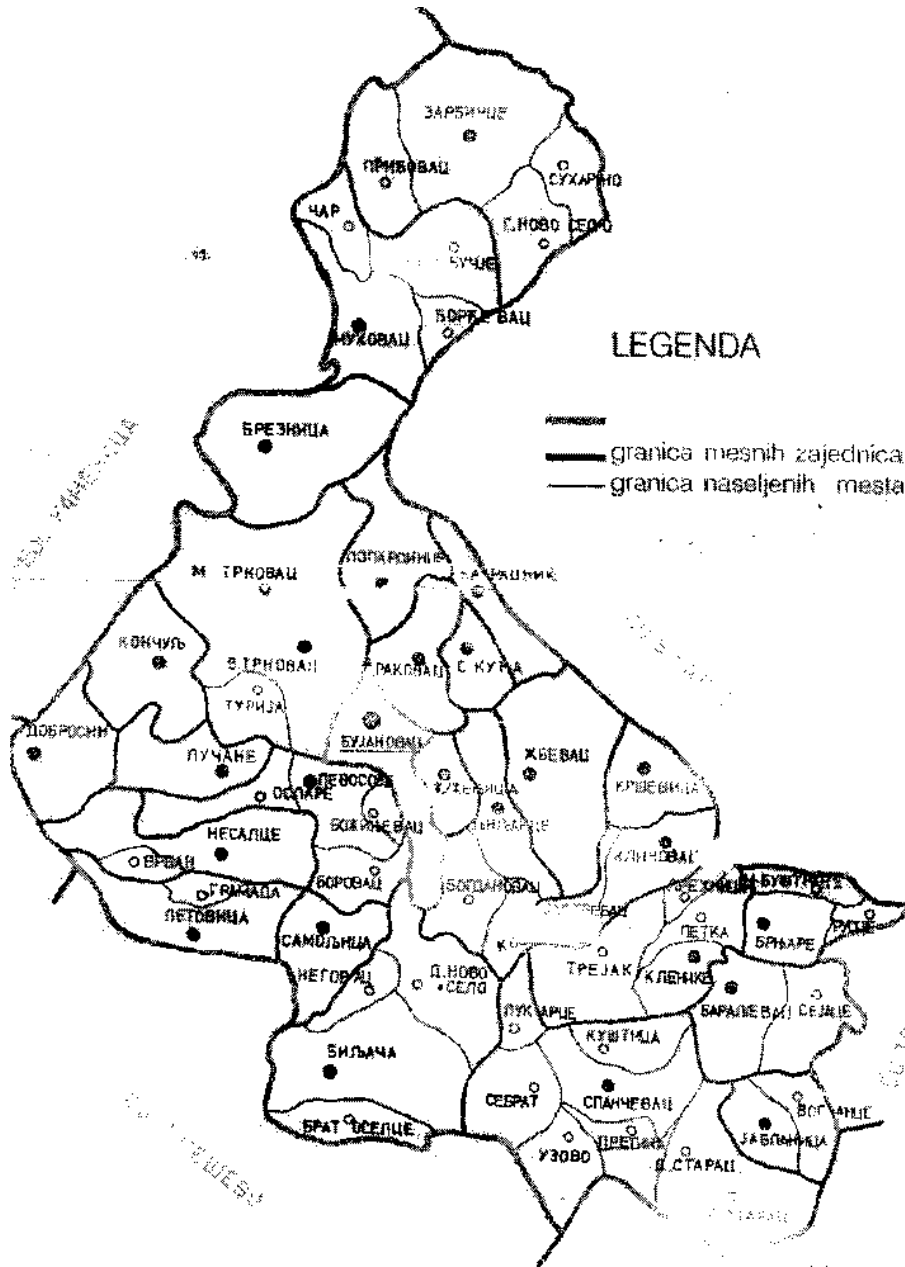

Tabela br. 3: Osnovni podaci o naseljima u Bujanovcu

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
Bujanovac	12011	/	3500	1	2500	1	1 (u izgradnji)	1	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža (prosecanje projektovanih ulica i asfaltiranje drugih ulica i izrada projekata) elektrifikacija: pojedine ulice doelektrificirati vodosnabdevanje kanalizacija: loša kanalizacija, treba izvršiti povećanje kapaciteta kanalizacije, jer se grad širi telefonizacija 	<ul style="list-style-type: none"> Prosecanje ulice Jovana Cvijića i spajanje sa ul. V. S. Stepanovića, od izuzetnog značaja za ceo grad, bilo kao rasterećenje saobraćaja i gužve bilo ekonomski (otvaranje radnji) Asfaltiranje ulice Vojvode Stepe Stepanovića Asfaltiranje ulice Morava 76, Nastavak asfaltiranja ulice Vojvode Mišića Javno parkiralište Kanalizaciona mreža u Novom Naselju M. N. Cale Asfaltiranje Vranjske ulice Postavljanje kanaleta u ul. Moravskoj Produžetak uličnog osvetljenja ulice Gnjilanski put do crpne stanice (vodovod) Čišćenje javnih deponija Sređivanje gradskog parka Osvetljenje u Hilendarskoj Prosecanje ulice Kosmetske, Branka Radičevića i Petra Drapšina u dužini od 160 m Asfaltiranje svih prilaza Kosovskoj ulici Uređenje vode i kanalizacije u ul. Ramiz Sadiku Nivelacija ul. K Petrovića celom dužinom 	/
Nesalce (3km od auto puta Beograd-Skoplje)	1203	120	280	1	220	1, postoji mesto i urađen projekat za novo obdanište pošto postoji eće ne ispunjava propisane uslove	postoji	ne	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: nije u dobrom stanju elektrifikacija: u veoma lošem stanju vodosnabdevanje: u dobrom stanju kanalizacija: deo mreže postoji, 1400m napravljeno od sredstava iz samodoprinosu, ostalo da se uradi 800m telefonizacija: ne postoji 	Planirani su određeni projekti, napravljena dokumentacija, čeka se na obezbeđenje sredstava.	Zemljoradnička zadruha „Bujku-Nesalce“ kojoj su potrebna sredstva i subvencije kako bi mogla da se oporavi.

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
Breznica (nalazi se 15km od auto-puta Beograd-Skoplje)	1362	2200	220	postoji	200	1+pred-škol. ustanova	ne postoji	da (nije uređen)	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: ne postoji elektrifikacija: da, visoki napon zastareo (jedna mahala nema trafo stanicu) vodosnabdevanje: nema pijaće vode kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja vodovoda i vodovodne mreže sa kanalizacijom Izgradnja odnosno proširenje školskog prostora Izgradnja jednog školskog objekta u Breznički Muhađiri Izgradnja Doma kulture Izgradnja kancelarije mesne zajednice Asfaltiranje puta Trnovac- Breznica Izgradnja dva mosta Pošta i telefonska mreža Određivanje i uređivanje prostora za smeće Repetitor za TV 	Nema privrednih subjekata, ali postoje potencijali za razvoj poljoprivrede, stočarstva, pčelarstva, voćarstva, ribnjaka i preradu i otkup mleka, preradu voća i povrća, mineralnih resursa.
Žbevac (nalazi se u Opštini Bujanovac na 7km od auto-puta Beograd-Skoplje)	804	10	260	postoji	220	postoji	ne postoji	1, F.K. Žbevac	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loša putna mreža elektrifikacija: u toku, nije potpuno završena usled nedostatka finansijskih sredstava vodosnabdevanje: ima, ali nema pijaće vode kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Planirano asfaltiranje puta u dužini od 4.5km i restauracija Doma kulture Plan razvoja zadruge i M.Z. Žbevac za naredni period od 10 godina: <ol style="list-style-type: none"> Stočarstvo <ul style="list-style-type: none"> - trenutno ima 200 grla krava muzara, a planirano povećanje za još 200 grla u savremenim farmama - trenutno stanje 70 grla junadi, a planirano povećanje na 100 grla u savremenim farmama - trenutno nema ovaca, a planira se 200 ovaca u savremenim farmama - trenutno ima 150 koza, a planirano povećanje na 220 koza u savremenim farmama - trenutno ima 200 svinja prasilja, a planirano povećanje na 100 novih prasilja, kao i na tov tovljenika za oko 300 komada. Pčelarstvo - trenutno ima 750 košnica, a planirano povećanje je za još 100 novih košnica Povrtarstvo - trenutno imamo jedan hektar pod plastenicima, a planira se povećanje za još dva hektara Voćarstvo - trenutno ima 20 hektara pod zasadima (šljiva, jabuka, višnje i dunja), a planira se povećanje za još 20 hektara istih zasada. Mala i srednja preduzeća <ul style="list-style-type: none"> - mini mlekara kapaciteta 4000l mleka - sušare tri komada 	Fabrika konditorskih proizvoda „Kondiva“

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
										- hladnjača kapaciteta od 100 tona - mašine za pakovanje i preradu voća, povrća i meda - postrojenje za destilaciju alkohola	
Klinovac (nalazi se u Opštini Bujanovac na 16km od auto-puta Beograd-Skoplje)	650	6	180	ne postoji	40	postoji	postoji	ne postoji	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: urađen predračun za potrebe asfaltiranja puteva elektrifikacija: urađena sa određenim nedostacima vodosnabdevanje: urađen projekat - nije realizovan kanalizacija: urađen projekat - nije realizovan telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Vodosnabdevanje Kanalizacija Asfaltiranje 	/
Veliki Trnovac (nalazi u Opštini Bujanovac na 2km od auto-puta Beograd-Skoplje)	9500	2000	1550	1 (zdravstvena stanica a nedov. oljnih kapaciteta)	1200	postoji	1 (u izgradnji)	postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: delimično je urađena elektrifikacija: postoji, ali je mreža zastarela vodosnabdevanje: postoji, potrebno proširiti mrežu kanalizacija: u toku izgradnja kanalizacione mreže telefonizacija: postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Završetak kanalizacione mreže, izgradnja putne infrastrukture, izgradnja Osnovne škole „M. Kadriu“ u Strikarskoj mahali Izgradnja ili regulisanje rečnog korita kroz selo Postavljanje najmanje 2 trafostanice od 400kw Izgradnja terena za fudbal, rukomet, košarku Izgradnja objekta za potrebe MZ i biblioteke Izgradnja stočne i zelene pijace 	Ima oko 100 privatnih preduzeća, radnji, mali broj onih koji se bave proizvod-nom delatno-šću
Končulj (nalazi se u Opštini Bujanovac na 10km od auto-puta Beograd-Skoplje)	1700	80	200	postoji	220	postoji	ne	postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loša elektrifikacija: veoma dobro stanje vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja vodovoda Izgradnja fekalne kanalizacije Izgradnja atmosferske kanalizacije Kompletiranje elektro-snabdevanjem Rekonstrukcija lokalnog mosta Ograda Ambulante Izgradnja telefonske mreže Asfaltiranje puta Bresic- Lučane Izgradnja centralnog grejanja za školu Asfaltiranje školskog dvorišta Formiranje kooperative Formiranje otkupnog centra Inventar za kancelariju MZ 	/
Lučane (nalazi se u Opštini Bujanovac na	1520	176	223	ne postoji	240	ne postoji	postoji	postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: delimično urađena elektrifikacija: dobro stanje, potrebno 	<ul style="list-style-type: none"> Projekat vodovoda, urađen je od strane lokalne samouprave Asfaltiranje regionalnog puta Miratovac-Lučane, urađen Projekat koji bi bio finansiran 40% od 	/

5km od auto-puta Beograd-Skoplje)									<ul style="list-style-type: none"> pojačanje mreže vodosnabdevanje: postoji kanalizacija: delimično urađena telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> strane CHF, 40% od strane opštine i 20% iz samodoprinosu Kanalizaciona mreža, urađena projektna dokumentacija, cena projekta je oko 10 miliona dinara Pojačanje električne mreže, poslat zahtev ED Vranje za elaborat za izradu projektne dokumentacije, cena projekta 18 miliona dinara Renoviranje i dogradnja školske zgrade i ambulante, poslat zahtev za izradu projektne dokumentacije, Telefonizacija, postoji lokacija za postavljanje Telefonske centrale, nema projektne dokumentacije Drenaža korita Morave koja prolazi kroz sredinu sela Ekološko pročišćavanje po selu i oko sela Uređivanje sportskog centra sela, školskog parka i ograđivanje školskog dvorišta Uređivanje seoskog parka i parkinga Doma kulture 	
Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
Levosoje, Božinjevac, Borovac, Oslare (nalaze se u Opštini Bujanovac na 5km od auto-puta Beograd-Skoplje)	4000	550	910	ne postoji	320	postoji (u Oslare ne postoji)	ne postoji	nedovršeni (u Oslare ima)	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loše stanje (u Oslaru je zadovoljavajuća) elektrifikacija: dobro stanje vodosnabdevanje: loše kanalizacija: ne postoji telefonizacija: oko 20% domaćin-stava ima telefonski priključak (u Oslaru je telefoni-zacija prisutna samo 10%) 	<ul style="list-style-type: none"> Uraditi kanalizaciju u Levosoju, Oslaru i Božinjevcu Telefonizacija za sva četiri sela Asfaltiranje Čišćenje reke Slatine i Moravice Postavljanje uličnog svetla od Simpa do Levosoja u dužini od 1km Urađen kompletan projekat za elektrifikaciju Oslara i dostavljen u organizaciji UNDP-a Izgradnja Doma kulture i ujedno ambulante, veterinarske stanice i kancelarije MZ Izgradnja bazena Izgradnja deponije Asfaltiranje terena za mali fudbal u školi i postavljanje reflektora 	/
Letovica (nalazi se u Opštini Bujanovac na 4km od auto-puta Beograd-	1520	100	240	ne postoji	210	1 (u objektu osnovne škole)	ne postoji	1	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: delimično urađena elektrifikacija: postoji vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja ambulante Izgradnja zgrade MZ Rešavanje pitanja kanalizacije i vodovoda Projekat kanalizacije je delimično završen kroz glavni put u koji je MZ Letovica uložila 5 600,000 dinara.	/

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
Skoplje)									• telefonizacija: ne postoji	Dužina je 1400m.	
Dobrosin (nalazi se na jugozapadu Opštine Bujanovac)	1262	300	166	ne postoji	120	postoji	ne postoji	postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loše stanje elektrifikacija: veoma stara elektro-mreža vodosnabdevanje: veoma slabo kanalizacija: veoma loše stanje telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Asfaltiranje puta Dobrosin-Lučane Školska biblioteka Vodovod-kanalizacija Pojačanje električne mreže Mreža fiksne telefonije Sportski teren blizu Osnovne škole Dom kulture Dom zdravlja Rasveta u selu 	Postoje samo dve privatne prodavnice robe široke potrošnje.
Biljača (nalazi se na 15km od Bujanovca sa leve strane puta Beograd-Skoplje)	3000	800	600	postoji	512	1	postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: ne postoji elektrifikacija: postoji (veoma slab kapacitet) vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Sistem za vodosnabdevanje Sistem kanalizacije- postoji kompletna projektna dokumentacija Asfaltiranje glavne seoske ulice Rekonstrukcija Doma Kulture Uređenje pijace zajedno sa koritom reke u centru sela Nasipanje nekategorisanih puteva Biljača-Bratoslece, Biljača- Novo Selo, Biljača-Negovac, Biljača-Rainska petlja Sportski tereni Uređenje rekreativnog centra „Kroi i fshatit“ 	DP „Megal“ Bujanovac, 40 zaposlenih.
Lopardince (nalazi se u Bujanovcu na 4.5km od auto-puta Beograd-Skoplje)	825	8	210	nema	63	postoji	ne postoji	postoji teren za veliki fudbal koji je lociran na 3km od naselja	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: postoji (u veoma lošem stanju) elektrifikacija: postoji vodosnabdevanje: postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji 	Od infrastrukturnih ništa nije realizovano od 2003. godine do danas iako postoje gotovi projekti i sva potrebna dokumentacija. Projekti koji su od najveće važnosti su Projekat za izgradnju kanalizacione mreže i Projekat za izgradnju Doma kulture (odobrenje o izgradnji br. 351-25 od 14.04.2006.) Projekat izgradnje Doma kulture je vrednosti 12.271,399,38 dinara. U realizaciji ovih projekata učestvovali bi meštani sela Lopardin-ce u skladu sa dogovo-rom sa lokalnom vlašću, nadležnim republičkim organima i stranim donatorima.	/
Samoljica (nalazi se u Bujanovcu na 10km od auto-	893	250	200	postoji	200	postoji	ne postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: postoji, osim u dve mahale elektrifikacija: postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Put u trnovskoj mahali Projekat vodovoda Sportski teren kod škole 	/

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
puta Beograd-Skoplje)									<ul style="list-style-type: none"> vodosnabdevanje: loše kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	<ul style="list-style-type: none"> Telefonizacija Postavljanje rasvete od škole do motela u dužini od 800 m. 	
Krševica (nalazi se u Bujanovcu na 13km od auto-puta Beograd-Skoplje)	486	1	150	ne postoji	30	1	postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: postoji (u veoma lošem stanju) elektrifikacija: u toku realizacija vodosnabdevanje: loše kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji (dvojnici) 	Postoje gotovi projekti spremni za realizaciju, a to su: <ul style="list-style-type: none"> Vodosnabdevanje Projekat kanalizacione mreže Sportski tereni Uređenje rečnog korita Uređenje školskog dvorišta 	<ul style="list-style-type: none"> Pečurkara Simpo „Petrović“ Pilana- Ljuba Krstić 3 prodav-nice mešovite robe
Jablanica (nalazi se u Bujanovcu na 35km od auto-puta Beograd-Skoplje)	109	nema	35	ne postoji	10	ne postoji	postoji (u OŠ u Jablanici)	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: ne postoji (zemljani put) elektrifikacija: u veoma lošem stanju (drvene bandere) vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	Urađen Projekat za vodosnabdevanje još 2003. godine, ali se do sada nije realizovao.	/
Rakovac (nalazi se u opštini Bujanovac)	977	35	263	ne postoji	84	postoji	postoji, ali nije opremljena	postoji	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loša putna mreža elektrifikacija: postoji vodosnabdevanje: ima kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji 	Kanalizacija za koju postoji potrebna dokumentacija, odnosno Projekat i sva potrebna prateća papirologija.	Na zavidnom je nivou, jer na ovom području posluju firme: HEBA; VRE-LO, SZR ŽITOMELJ, itd. Stanovništvo se pretežno bavi poljopriv-redom, a ima i zaposlenih u privredi.
Brnjare (nalazi se u opštini Bujanovac 24 km od auto-puta Beograd Skoplje od		6	168	ne postoji	8	ne postoji	ne postoji	ne postoji	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loši seoski putevi elektrifikacija: delimično razvezana vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji 	Projekat za vodosnabdevanje urađen 2002. godine i nalazi se kod Jovice Petrušijevića u opštini Bujanovac.	Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom i stočarstvom bez preradnih kapaciteta i otpadnih stanica.

grada Bujanovca)									<ul style="list-style-type: none"> • telefonizacija: regulisano 50 % stanovništva fiksnom telefonijom, potpuna pokrivenost mobilnom telefonijom. 		Najveći problem za dalji razvoj je nedostatak pijaće vode kao i problem seoskih puteva u M.Z. Brnjare, koja obuhvata sela Brnjare, Buštranje i Rusce.
Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
Žuželjica (nalazi se u opštini Bujanovac)		0	184	ne postoji	21	ne postoji	ne postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> • putna mreža: makadam • elektrifikacija: postoji, ali je u lošem stanju • vodosnabdevanje: ima • kanalizacija: ne postoji • telefonizacija: postoji 	Asfaltiranje puta, uređenje rečnog korita, popravka električne instalacije.	Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom, ali je u lošem stanju. Prioritet: Organizovana seoskih domaćinstava za proizvodnju voća i povrća u cilju zadovoljenja potreba lokalnog tržišta kroz koji će se prodavati proizvodi i na taj način rešiti problem zaposlenja i životne egzistencije.
Muhovac (nalazi se u opštini Bujanovac 17 km od auto-puta Beograd Skoplje od grada Bujanovca)	570	150	80	postoji	94	postoji u okviru škole	postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> • putna mreža: veoma loši neasfaltirani putevi • elektrifikacija: postoji, ali u lošem stanju • vodosnabdevanje: ne postoji • kanalizacija: ne postoji • telefonizacija: ne postoji ni fiksna ni mobilna telefonija. 	Projekat za vodovod i projekat za asfaltiranje puta. PRIORITETI: 1. Asfaltiranje puta 2. Kanalizacija 3. Vodovod 4. Dom kulture 5. Telefonska mreža 6. Lokalna TV mreža 7. Sportski tereni 8. Regulisanje korita reke	Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom a ovo nam omogućava reka koja prolazi kroz sredinu sela. Što se tiče malih gazdinstava ima zainteresovanih ali zbog

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
										9. Objekat pošte i mesne kancelarije 10. Izgradnja novog mosta koji povezuje selo sa drugim naseljenim mestima.	nedostatka investicija nemamo razvijena mala i srednja preduzeća. U selu imamo nekoliko registrovanih poljoprivred-nih gazdin-stava uz koje dobijamo neke subven-cije od vlade.
Zarbince (nalazi se u opštini Bujanovac)	652	300	374	postoji	150	ne postoji	postoji	ne postoji	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: ne postoji elektrifikacija: nema vodosnabdevanje: ne postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji. 	Asfaltiranje puta od V. Trnovac do osnovne škole u Zarbince.	Stanovništvo se pretežno bavi stočarstvom.
Ljiljance (nalazi se u opštini Bujanovac)	535	30	148	postoji, ali ne radi	80	postoji, ali privatno	postoji, ali u lošem stanju	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loša elektrifikacija: skoro u raspadu vodosnabdevanje: u toku su radovi kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji. 	Asfalni put Bujanovac - Ljiljan – Žbevac, izgradnja zgrade M.Z. postoji dokumentacija, Put do Kosova – Ljiljance, postoji kompletna dokumen-tacija za još 1300 m. Sređivanje rečnog korita za koje postoji kompletna dokumen-tacija, je započeto, ali je prekinuto.	/
Srpska Kuća (nalazi se u opštini Bujanovac 5 km od auto-puta Beograd Skoplje od grada Bujanovca)	284	6	68	ne postoji	75	ne postoji	ne postoji	postoje za fudbal	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: veoma loši seoski putevi elektrifikacija: delimično vodosnabdevanje: postoji kanalizacija: ne postoji telefonizacija: postoji 	Nema Napomena: Od prioriternih radova koje bi trebalo sprovesti u 2007 godini su: 1. Regulisanje kanalizacione mreže 2. Rekonstrukcija ulične rasvete 3. U samom selu neophodna je i popravka i zasipanje šljunkom sokaka. 4. Izgraditi most na	Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom.

Naselje	Br. stan.	Br.st.na privr.radu u inostr.	Br.do mać.	Am-bu-lanta	Br. đaka	Obda-nište	Kanc. MZ	Ter.za sport i rekr.	Infrastruktura	Planirani infrastrukturni projekti	Privreda
										kanalu kod Bujano-vačke banje Pošto se u prethodnom periodu nismo obratili bilo kojoj organizaciji koje su bile prisutne na našem području, a samostalno smo uradili t.j. finansirali vodovodnu mrežu i telefon, smatramo da ćete to uzeti u obzir i prihvatiti ove prioritete radove.	
Baraljevac (nalazi se u opštini Bujanovac 23 km od autoputa Beograd Skoplje od grada Bujanovca)	316	10	80	ne postoji	90	ne postoji	ne postoji	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: održavanje asfaltnog puta kroz Bakljevac i Sejace i premošćivanje lokacije reke u selu Baraljevac – mini most elektrifikacija: ulična rasveta treba u oba naselja vodosnabdevanje: dobro kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji. 	Popravka lokalnih puteva, ulična rasveta, mini most u Baraljevcu i lokalni put u Baraljevcu kroz selo – nema pristupa – hitna izgradnja puta od 1 km kroz selo Baraljevac. Potrebno izgraditi sportske terene u oba naselja, adaptacija škole u selu Sejacu (voda, sanitarni čvor, krov, pod i stolarija učionica). Popravka lokalnih i poljskih puteva u oba naselja.	Privrednih subjekata nema – stanovništvo se bavi sitnom poljoprivredom i stočarstvom.
Spančevac (nalazi se u opštini Bujanovac 22 km od autoputa Beograd Skoplje od grada Bujanovca)	533	10	350	postoji, ali ne radi	10	postoji	postoji, ali treba bolja oprema	ne postoje	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: potrebno je izgraditi i obnoviti putnu mrežu na području cele mesne zajednice. elektrifikacija: potrebna kompletna rekonstrukcija el mreže na u s.Spančevac i D. Starac za šta postoji projekat u opštini vodosnabdevanje: uredno kanalizacija: ne postoji telefonizacija: ne postoji 	Osim projekta za elektro mrežu druge projekte ne poseduu, a bilo bi potrebno uraditi i uličnu rasvetu kao i telefoni-zaciju. Osnovni prioritetni zadaci bili bi na prvom mestu održavanje glavnog i lokalnih puteva u toku zime. Drugo u selu Donji Starac neophodno je uraditi most koji povezuje i G. Starac koji je oštećen. U selu Spančevac potrebno je uraditi rekonstrukciju cele el. mreže. U selima Gornji Starac, Sebrat i Lukarce neophodno je obezbediti jedan buldožer koji bi postojeće puteve popravio i omogućio nesmetani prolazak, kao i pomenute puteve prošljunkati.	Ne poseduju privredne objekte. Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom i stočarstvom.
Karadnik (nalazi se 5 km severo-istočno od Bujanovca)		9	119	nema	16, do 4 razreda i škola u selu. Đaci u osmogodišnjem obrazu	Isturen o odeljenje sa 7 dece	Ne postoji. Poslovi i obaveze se obavljaju ko kako se snađe.	Travnost u veoma lošem stanju.	<ul style="list-style-type: none"> putna mreža: asfaltni put 3m širine, a kroz selo 800m dužine. Veza sa regionalnim putem Bujanovac Vranje. Put u lošem stanju. Ulice neasfaltirane. elektrifikacija: Trofazna mreža u lošem stanju. Uličnom rasvetom je pokriveno 80% ulica. vodosnabdevanje: 	Dogradnja kanizacione mreže 2,5 km; asfaltiranje putne mreže kroz selo; rekonstrukcija električne mreže; izgradnja terena za male sportove; izgradnja kapele na mesnom groblju.	Izgrađena je ciglana, koja je privatizovana i trenutno ne radi. Zaposlenih u tom preduzeću ima 1. Ostali zaposleni su mahom u Bujanovcu i Vranju – ukupno

					vanju putuju od S.Vrto goš SO Vranje 3km. Ukupno 20. U srednjem obrazovanju 17 đaka.				<p>Priključeno je selo na vodovodnu mrežu iz Bujanovca. Preko leta je loše snabdevanje.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kanalizacija: 70% kanalizacije je završeno kroz selo. Treba još 2,5 km mreže do Južne Morave. • telefonizacija: završena 2004.godine. 	130.
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------

2.1.2. Stanovništvo u opštini Bujanovac

Po poslednjem popisu (2002. godine) opština Bujanovac ima 43.302 stanovnika i 10.183 stanovnika, koji su na privremenom radu u inostranstvu. Postoji 59 naseljenih mesta, 10.936 domaćinstva, to jest 94 stanovnika po kvadratnom kilometru.

Tabela br. 4: Osnovni podaci po popisu iz 2002. godine

Osnovni podaci	Površina, km ²	% Poljoprivredne površine	Broj naselja	Prosečna veličina naselja, km ²	Broj stanovnika	Gustina naseljenosti 1 km ²
Republika Srbija	88.361	64,6	6.155	14,2	7.532.613 bez Kosova	...
Pčinjski okrug	3.520	55,7	363	9,7	229.560	65
Bujanovac	461	57,7	59	7,8	43.302	96

Izvor: Republički zavod za statistiku

Na osnovu popisa stanovništva iz 2002. godine u opštini Bujanovac registrovan je pad broja stanovnika i to za 12% u odnosu na popis stanovništva iz 1991. godine.

Tabela br. 5: Kretanje stanovništva

Stanovništvo	Stanovništvo 1991	Stanovništvo 2002	Porast-pad ukupno	Prosečno godišnje	Prosečno godišnje na 1000 stanovnika
Republika Srbija	7.581.437	7.498.001	-83.436	-7.585	-1,0
Pčinjski okrug	241.999	227.690	-14.309	-1.301	-5,5
Bujanovac	49.238	43.302	-5.936	-540	-11,7

Izvor: Republički zavod za statistiku

Kada je u pitanju etnička struktura stanovništva,

- više od polovine (55%) stanovnika opštine su Albanci,
- Srba ima oko 34% dok se od drugih etničkih grupa izdvajaju
- Romi koji čine 9% ukupne populacije.

Tabela br. 6: Stanovništvo prema rezultatu popisa od 2002 godine, etnički sastav:

Opština	Albanci	Srbi	Romi
Bujanovac	23.681 (54.69%)	17.728 (34.14%)	3.867 (8.93%)

Tabela br. 7: Stanovništvo u opštini Bujanovac po popisima od 1948. do 2002. godine

Bujanovac	Broj stanovnika u opštini Bujanovac po popisima od 1948. do 2002. god.						
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.
UKUPNO	34.472	36.810	39.064	43.522	46.689	49.238	43.302

Tabela br. 8: Stanovništvo opštine Bujanovac prema pismenosti, po popisu 2002. godine

Redni broj	Kategorija stanovništva	Br. stanovnika iznad 10 godina	Br. nepismenih	% nepismenih
1	Svega	35469	3586	10.11
1.1	Muško	17672	828	4.69
1.2	Žensko	17797	2758	15.50
2	Gradsko	9885	1184	11.98
2.1	Muško	4845	283	5.84
2.2	Žensko	5040	901	17.88
3	Seosko	25584	2402	9.39
3.1	Muško	12827	545	4.25
3.2	Žensko	12757	1857	14.56

Opština Bujanovac, prema rasporedu stanovništva, predstavlja većim delom ruralno područje. Nivo kulturne razvijenosti je nizak, što se potvrđuje i znatnim **procentom nepismenih stanovnika, koji prema popisu 2002. godine iznosi 10.11%**, a u strukturi je čak **15.5% ženskog stanovništva sa statusom nepismenog (Tabela br. 8)**. Po ekonomskoj razvijenosti, opština Bujanovac spada u red nerazvijenih opština u R. Srbiji.

2.1.3. Ekonomski potencijali u opštini Bujanovac

Opština Bujanovac ima zavidne prirodne resurse, a najpoznatija je po izvorima mineralne vode, po obradi duvana, preradi plastičnih masa. Ovi podaci nam govore da su budući nosioci privrednog razvoja opštine industrija za flaširanje mineralne vode i poljoprivreda, a zbog prirodnog okruženja ogroman potencijal leži u turizmu. Potencijali i kapaciteti podzemnih voda u Bujanovcu definitivno su atraktivni za ulaganje u proizvodnju kvalitetne flaširane vode. Ovi potencijali su veoma interesantni i za domaće i za strane investitore. U tom smislu su već napravljeni prvi koraci ka realizaciji izgradnje fabrike vode «Herba», koja je trenutno u fazi izrade projektne dokumentacije. Izgradnja ove fabrike će doprineti novom zapošljavanju lokalne radne snage i otvaranje mogućnosti promocije kvalitetne bujanovačke flaširane vode.

Tabela br. 9: Društveni proizvod per capita u EUR

DP per capita	2000.	2001.	2002.	Nivo 2002. RS=100	Nivo 2002/2000
Republika Srbija	831,43	1.221,75	1.544,50	100,00	185,8
Pčinjski okrug	615,52	849,76	981,57	63,55	159,5
Bujanovac	382,74	497,02	741,37	48,00	93,7

Izvor: Republički zavod za statistiku

Statistički podaci nam govore da je u periodu 1990-2002 zabeležen pad društvenog proizvoda od 63%.

U poređenju sa susednim opštinama, Bujanovac ima sporiji tempo oporavka u odnosu na Preševo i Surdulicu, ali i brži u odnosu na dosta razvijeniju opštinu Vranje. Jedan od ključnih razloga za ovakvu situaciju je intenzitet međunarodne pomoći.

Evidentno je da ukupni društveni proizvod je za više od trećine manji na nivou Pčinjskog okruga u odnosu na Republiku (Izvor: Republički zavod za statistiku), ali je u opštini Bujanovac svega 48% u odnosu na Republiku.

Narodni dohodak per capita (GDP):

Tabela br. 10: Narodni dohodak ukupno i per capita

ND	Ukupno 2002.	Ukupno 2003.	Indeks 2003./2002.	Indeks 2002/1990.	Per capita 2002.	Per capita 2003.	Nivo 2003. Srbija=100
Republika Srbija (bez Kosova)	572.925.791	665.003.241	116,1	42,9	76.349	88.283	100,0
Pčinjski okrug	11.533.842	13.023.461	112,9	39,7	50.587	56.732	64,3
Bujanovac	1.712.911	2.006.256	117,1	49,6	39.468	45.433	51,5

Izvor: Republički zavod za statistiku

Slično kao i društveni proizvod, i narodni dohodak opštine je blizu polovine republičkog (niži je za 48.5%), što je opet nešto nepovoljnije nego na nivou okruga gde je on niži za 35.7%.

Gore navedeni podaci o učešću narodnog dohotka u ND Republike koji je veći od učešća društvenog proizvoda u društvenom proizvodu Republike znače da se manje sredstava odvaja u amortizaciju i da je samim tim kapital ugroženiji.

Poljoprivreda u Bujanovcu kreira 22.16% narodnog dohotka.

Kada je u pitanju privatna svojina, ona još uvek učestvuje za trećinu manje u kreiranju ukupnog narodnog dohotka u poređenju sa Republikom.

Ovaj problem je veliko ograničenje u razvojnom smislu, i može predstavljati izvor rasta nezaposlenosti u narednim godinama kada privatizacija bude dovedena do kraja i kada se počne sa doslednom primenom Zakona o stečaju.

Preduzeća i radnje:

Tabela br. 11: Broj registrovanih preduzeća u opštini Bujanovac (30.06.2005.)

Svojina	Ukupno	Industrija i rudarstvo	Poljo- privreda	Gradjevi- narstvo	Saobraćaj i veze	Trgovina	Ugost. i turizam	Ostalo
Svega	795	86	21	16	10	420	23	219

Izvor: Regionalna privredna komora Leskovac

Tabela br. 12: Broj registrovanih radnji (30.06.2005)

Svojina	Ukupno	Industrija i rudarstvo	Poljo- privreda	Gradjevi- narstvo	Saobraćaj i veze	Trgovina	Ugost. i turizam	Ostalo
Pčinjski okrug	5132	762	41	571	763	2174	397	424
Bujanovac	574	117	4	14	103	239	55	42

Izvor: Regionalna privredna komora Leskovac

Statistički podaci navode nas na sledeće zaključke:

- **U periodu od poslednjih pet godina došlo je do porasta broja registrovanih preduzeća i radnji**
- **Porast je zabeležen u svim vrstama vlasništva izuzev u društvenom koje se smanjuje, prvenstveno zbog privatizacije**
- **Skoro 50% preduzeća i radnji registrovano je u oblasti trgovine, a tek nešto više od 10% u oblasti industrije**
- **Tek oko 30% preduzeća je aktivno**
- **Mala i srednja preduzeća čine više od 90% ukupnog broja aktivnih preduzeća**
- **Broj registrovanih radnji je takođe u porastu ali sa slabim uticajem na povećanje broja zaposlenih.**

Tabela br. 13: Pregled industrijskih pogona u Bujanovcu¹

Redni broj	Naziv preduzeća-industrijskog pogona	Kategorija	Osnovna delatnost	Struktura kapitala	Br. zaposlenih (neposredno proizvodni radnici i administracija):	Proizv. program	Faza privatizacije	Lokacija
1	Feldspat	Rudarstvo	Prerada rude	/	/	Prerada rude	/	Bujanovac-industrijska zona
2	Heba	Prehrambena industrija	Proizvodnja mineralne vode i napitaka	Društveno	531	<ul style="list-style-type: none"> • Mineralna voda "Heba", gazirana 0,250 l • Mineralna voda "Heba", gazirana 1/1 l • Mineralna voda "Heba", gazirana 1,5 PET • Mineralna voda "Heba", gazirana 0,5 PET • Mineralna voda "Heba", negazirana 1/1 l • Mineralna voda "Heba", negazirana 1,5 PET • Mineralna voda "Heba", negazirana 0,5 PET • Prirodna voda "Eko" 0,250 l 	Neposredno pred tendersku prodaju od strane države	s. Rakovac

¹ Osnovni podaci o preduzećima su dati u Prilogu Projekta

						<ul style="list-style-type: none"> • Prirodna voda "Eko" 1,5 PET • Prirodna voda "Eko" 0,5 PET • Prirodna voda "Eko" 5/1 PET • Prirodna voda "Eko" 15,0 l • Prirodna voda "Eko" 19,0 l • Sok "Riko", 1/1 • Sok "Riko", 1,5 PET • Sok "Riko", 0,5 PET • Sok "Tenzo", 1/1 • Sok "Tenzo", 1,5 PET • Sok "Tenzo", 0,5 PET • Sok "Bitter", 1/1 • Sok "Bitter", 1,5 PET • Sok "Bitter", 0,5 PET 		
3	Bivoda	Prehrambena industrija	Proizvodnja mineralne vode i napitaka	Mešovito	108 (45+63)	Proizvodnja mineralne, slabomineralne vode i osvežavajućih bezalkoholnih napitaka	Priprema tenderske dokumentacije u okviru Holding kompanije "JUMCO"	s. Rakovac
4	Jugokop	Prehrambena industrija	Proizvodnja i prerada mesa	/	/	/	/	Bujanovac-industrijska zona
5	Leneks-Vrelo	Prehrambena industrija	Proizvodnja mineralne vode	/	/	/	/	s. Rakovac
6	Svetlost	Industrija	Proizvodnja	100%	Socijalni	Ide se na nove	U	Bujanovac-

Redni broj	Naziv preduzeća-industrijskog pogona	Kategorija	Osnovna delatnost	Struktura kapitala	Br. zaposlenih (neposredno proizvodni radnici i administracija):	Proizv. program	Faza privatizacije	Lokacija
7	Integral	Industrija građevinskog materijala	Proizvodnja građevinske opeke	Privatni	103	Proizvodnja opekarskih proizvoda	Privatizovano 27.06.2006.	s. Karadnik
8	Kondiva	Prehrambena industrija	Proizvodnja bombona i konditorskih proizvoda	Društveni	148	Proizvodnja bombona i konditorskih proizvoda	/	s. Žbevac
9	Metaldizajn	Metalna industrija	Proizvodnja metalnog nameštaja i galanterije	Privatni	20	Proizvodnja metalnog nameštaja	Privatno	Bujanovac-industrijska zona
10	Proleće	Metalna industrija	Proizvodnja metalnog nameštaja i galanterije	Društveni	52	Izrada ugostiteljskog nameštaja	Hotel u procesu privatizacije, u martu zakazana aukcijska prodaja	Bujanovac-industrijska zona
11	Simpofabrika dušeka	Industrija nameštaja	Proizvodnja dušeka	Mešoviti	600	<ul style="list-style-type: none"> • Dušeci od puhina; • Dušeci sa žičanim jezgrom; • Ležajevi klik-klak; • Francuski ležajevi; • Garniture u skaju i štofu. 	Akcionarsko društvo	Bujanovac-industrijska zona
12	Simpofabrika puhina	Hemijska industrija	Proizvodnja poliuretanske pene	/	/	Proizvodnja poliuretanske pene	/	Bujanovac-industrijska zona

Redni broj	Naziv preduzeća-industrijskog pogona	Kategorija	Osnovna delatnost	Struktura kapitala	Br. zaposlenih (neposredno proizvodni radnici i administracija):	Proizv. program	Faza privatizacije	Lokacija
13	Kožar	Industrija kože i obuće	Štavljena koža	/	/	Štavljena koža	/	s. Lopardince
14	Ishrana	Prehrambena industrija	Proizvodnja hleba i peciva	/	/	Proizvodnja hleba i peciva	/	Bujanovac-industrijska zona
15	Razvitak	Prehrambena industrija	Proizvodnja hleba i peciva	/	/	Proizvodnja hleba i peciva	/	Bujanovac-industrijska zona
16	Gumoplastika	Industrija kože i obuće	Proizvodnja obuće	/	/	Proizvodnja obuće	/	s. Klenike
17	Petrović	Tekstilna industrija	Proizvodnja jorgana i jastuka	/	/	Proizvodnja jorgana i jastuka	/	s. Krševica
18	Pečurkara	Prehrambena industrija	Konzerviranje i obrada pečurki	/	/	Konzerviranje i obrada pečurki	/	s. Klinovac
19	Siman	Industrija kože i obuće	Proizvodnja tepiha od kože	/	/	Proizvodnja tepiha od kože	/	Bujanovac-grad
20	Gumoplastika	Industrija plastike	Proizvodnja plastične ambalaže	/	/	Proizvodnja plastične ambalaže	/	Bujanovac-grad
21	Megal	Metalna industrija	Proizvodnja kotlova, grejnih tela i galanterije	Privatno	200 (152+48)	Proizvodnja kotla za centralno grejanje	Akcije su na berzi	Bujanovac-grad
22	Simpo ratan	Drvena industrija	Proizvodnja nameštaja	/	/	/	/	Bujanovac-grad
23	Lagado	Industrija nameštaja	Proizvodnja nameštaja i tapetarije	Privatno	234 (180+54)	Garnitura od kože, skaja i štofa	80% privatno	Bujanovac-grad
24	Enterijer	Drvena industrija	Proizvodnja nameštaja	/	/	Proizvodnja nameštaja	/	Bujanovac-grad
25	DIB	Duvanska industrija	Proizvodnja duvanskih folija	Državni 57,74 %, Privatni	153	• Proizvodnja duvanske folije, kao	Bez obzira što poslujemo kao srednje predu-	Bujanovac-grad

Redni broj	Naziv preduzeća-industrijskog pogona	Kategorija	Osnovna delatnost	Struktura kapitala	Br. zaposlenih (neposredno proizvodni radnici i administracija):	Proizv. program	Faza privatizacije	Lokacija
				42,26 %		osnovni sastojak u proizvodnji cigareta. <ul style="list-style-type: none"> Ugovaranje sadnje duvana sa individualnim proizvođačima, na terenima Bujanovačke opštine. 	zeće, privatizacija je na naš zahtev odobrena putem tendera. U dosadašnjem toku, objavljen je tender za privatizacionog savetnika, koji se treba završiti početkom 2007. godine, nakon čega ćemo zajednički ući u proces privatizacije.	
26	Crveni krst	Prehrambena industrija	Proizvodnja hleba i peciva	/	/	Proizvodnja hleba i peciva	/	Bujanovac-grad
27	Putevi Užice-asfaltna baza	Putna privreda	Proizvodnja asfalta	/	/	Proizvodnja asfalta	/	Bujanovac-industrijska zona
28	Vrelo-Zavod za rehabilitaciju	Zdravstvo	Usluge	Društveni / državni	136 (94+42)	Usluge	Dostavljen prospekt kao deo HK "Vrelo", Bujanovačka Banja	Bujanovac – Bujanovačka Banja
29	Vrelo Prohorovo	Prehrambena industrija	Flaširanje – punjenje mineralne vode i osvežavajućih pića	Društveni	25 (11+14)	Flaširanje – punjenje mineralne vode i osvežavajućih pića	Dostavljena inicijativa i prospekt preduzeća Agenciji	Bujanovac – Bujanovačka Banja

Redni broj	Naziv preduzeća-industrijskog pogona	Kategorija	Osnovna delatnost	Struktura kapitala	Br. zaposlenih (neposredno proizvodni radnici i administracija):	Proizv. program	Faza privatizacije	Lokacija
30	Ćosija Company	Industrija kože i obuće	Proizvodnja elemenata za kožne garniture	Privatni	9	Proizvodnja elemenata za kožne garniture	Privatno	Bujanovac-grad
31	Liridoni	Industrija plastike	Proizvodnja rebrastog creva svih dimenzija	Privatni	3	Rebrasto crevo svih dimenzija	Privatno	V. Trnovac
32	Toni	Industrija plastike	Proizvodnja armirana	Privatni	5	Proizvodnja creva za vodu i armirane i nearmirane	Privatno	
33	Mađar turizam	Tercijarna delatnost	Usluge	Privatni	35	Prevoz putnika	Privatno	
34	Mergimi Commerce	Građevinarstvo	Visokogradnja i niskogradnja	Privatni	25	Visokogradnja i niskogradnja	Privatno	
35	Komunalac	Javne usluge	Vodovod, kanalizacija, čistoća, groblje i ostale komunalne delatnosti	Društveni	165	Vodovod, kanalizacija, čistoća, groblje i ostale komunalne delatnosti	Društveno	

Industrija, kao privredna grana ostvaruje značajan dohodak na teritoriji opštine, iako je njoj zaposleno znatno manje stanovnika nego u drugim privrednim granama i poljoprivredi. U tabeli br. 12 je dat pregled industrijskih pogona i preduzeća koji postoji na teritoriji Opštine. **Iz ove tabele se vidi da su dominantni pogoni koji spadaju u prehrambenu industriju, zatim pogoni metalne industrije, drvne i industrije nameštaja, a postoje pojedinačni pogoni duvanske industrije, kože i obuće, plastike, obojenih metala, hemijske i tekstilne industrije, kao i prerade rude.**

Industrijski pogoni su uglavnom locirani u industrijskoj zoni istočno od gradskog područja, a zatim u **ataru sela Rakovac (fabrike mineralnih voda i napitaka)** i na užem području grada. Pojedina mala preduzeća i pogoni se nalaze i u seoskim sredinama, prema podacima iz prezentirane tabele.

Kada su u pitanju samostalne delatnosti, ukupno je registrovano **416 radnji**, čija je struktura sledeća:

Tabela br. 14: *Struktura samostalnih delatnosti na teritoriji opštine Bujanovac*

Samostalne delatnosti na teritoriji opštine Bujanovac	Ukupan broj po delatnostima
Samostalne trgovinske radnje	160
Oblici obavljanja zdravstvene delatnosti	7
Video klubovi	2
Poljoprivredne apoteke	3
Radnje za projektovanje i inženjering	2
Geodetski biro	2
Radnje za knjigovodstvene usluge	5
Radnje za zabavno sportske igre	2
Radnje za internet usluge	2
Veterinarske ambulante	1
Samostalne ugostiteljske radnje	37
Autoprevoznici	34
Taksi prevoznici	35
Samostalne zanatske radnje	124
SVEGA	416

Finansijske institucije:

Broj finansijskih institucija se u Bujanovcu zadnjih naglo povećao tako da sad svoje filijale i ekspoziture imaju Inteza banka, Meridijan, Kulska, Vojvođanska, Komercijalna, Niška i A banka. Dok je broj privatnih menjačnica ovlašćenih od strane NBS svakim danom sve veći.

Zaposlenost, nezaposlenost i socijalna zaštita:

U 2003. godini u opštini Bujanovac je bilo 5.639 zaposlenih, što predstavlja tek oko 11% ukupnog broja zaposlenih na nivou okruga. U poređenju sa republičkim prosekom, opština Bujanovac ima duplo manje zaposlenih na 1000 stanovnika.

Međutim, trend u 2004. godini je bio povećanje zaposlenosti jer statistički je izmereno da se u toj godini broj zaposlenih popeo na 6.522.

Nezavršena privatizacija i nedovoljna razvijenost preduzetništva i sektora MSP su doprineli trenutnom stanju u kojem 47.3% ukupno zaposlenih upošljavaju preduzeća sa društvenim vlasništvom, dok privatni sektor u 2003. godini zapošljava svega 19.7% radnika.

Radnog stanovništva ima 25 000, i od tog broja 7 000 je nezaposleno.

35% populacije su deca i maloletno stanovništvo (ispod 18. godina).

12 % stanovništva je starije – od 65 godina pa na gore.

Kada je struktura zaposlenosti po strukturi u pitanju, očigledno je da je prerađivačka industrija predstavlja nosilac privrednih aktivnosti u opštini Bujanovac. Od ukupnog broja zaposlenih, ona upošljava 56% zaposlenih.

Tabela br. 15: Broj nezaposlenih u Republici Srbiji, Pčinjskom okrugu i Bujanovcu u periodu od 1990. do 2005. godine

	1990.	2000.	2002.	2003.	30.9.2005.	2005/1990
Republika Srbija	633.856	731.320	904.494	944.939	n/p	n/p
Pčinjski okrug	19.041	22.070	27.441	31.409	33.260	1,70
Bujanovac	2.591	4.068	4.785	5.055	5.338	2,06

Izvor: Republički zavod za statistiku

Na osnovu pokazatelja evidentno da sa smanjenjem broja zaposlenih raste i proces povećanja broja nezaposlenih lica u opštini Bujanovac. Ovaj broj je sa 2591 u 1990. narastao na 5338 u 2005. i porastao je za 20% više nego na nivou okruga.

Broj zaposlenih je u proteklih 15 godina opao za 16%. Broj nezaposlenih je dva puta veći za 15 godina.

Pad broja zaposlenih je znatno manji od pada narodnog dohotka, što znači da je produktivnost drastično smanjena.

Kvalifikaciona, startosna i struktura po polu nazaposlenih su veoma nepovoljne.

Broj nezaposlenih ljudi je u porastu: u 2001 bilo je oko 4000, dok u 2003. je bilo više od 10 000.

Većina ljudi živi od poljoprivrede. U ovoj opštini zapošljeno je 5 883. Prosečna zarada u Bujanovcu je 13 322 dinara (150 eura), isto kao i u Preševu. Na birou rada u Bujanovcu je prijavljeno 3 867 ljudi.

Iz oblasti socijalne zaštite u 2005. godini određene oblike i usluge socijalnog rada koristilo je 2786 korisnika, koji broj je povećan u odnosu na prethodne četiri godine. U strukturi korisnika, najveći broj korisnika je iz kategorije dece i omladine u ukupnom broju od 1420 korisnika. Zatim, odrasla lica 1229 i ostarela lica 137 korisnika. U odnosu na broj korisnika oblika i usluga socijalne zaštite, najveći broj je korisnika jednokratne novčane pomoći - 834, zatim usluge socijalnog rada – 500, korisnici materijalnog obezbedjenja porodice - 414, korisnika tuđe nege - 150, i ostali, starateljstvo - 44, smeštaj u ustanove socijalne zaštite - 20, smeštaj u drugu porodicu, usvojenje.

Što se tiče nacionalne strukture korisnika materijalnog obezbedjenja i tuđe nege, pravo na MOP i tuđu negu koriste: Romi / MOP - 240 porodica, tuđa nega – 28; Albanci /MOP - 124 porodice sa 375 članova, tuđa nega - 61 pojedinac/; Srbi /MOP - 50 porodica i 83 člana, tuđa nega- 61 pojedinac/.

U 2005. godini došlo je do neznatnog povećanja i broja dece i omladine ometene u psihofizičkom razvoju od 46 u 2004. na 47 u 2005. godini. U strukturi ove kategorije dece i omladine najveći broj je teška mentalna zaostalost - 16, zatim višestruka ometenost, umerena mentalna zaostalost, sa telesnim smetnjama i tako dalje. Neznatno je povećan i broj odraslih lica

sa invaliditetom (od 76 u 2004. na 77 u 2005. godini). U kategoriji ostarelih lica iz ove kategorije, najveći broj je teže hronično obolela lica - 37, zatim obolela invalidna lica, duševno obolela lica i tako dalje. Ukupno gledano, broj lica ometenih u razvoju (dece i omladine, odraslih i ostarelih lica) iznosi 161.

2.1.4. Poljoprivredni potencijali

Poljoprivredne površine opštine Bujanovac iznose **26.768 ha**, od čega se **84.19% nalazi u individualnom sektoru**. Od ukupne poljoprivredne površine:

- **oranice i bašte obuhvataju 56.19%**,
- **voćnjaci 2.38%**,
- **vinogradi 1%**,
- **livade 6.70% i**
- **pašnjaci 33.70%.**

Poslednjih godina poljoprivredno zemljište se smanjuje, a menja se struktura korišćenja, smanjuju se oranice i bašte u korist livada i pašnjaka.

Na oraničnim površinama zastupljene su:

- **Žitarice:** pšenica, kukuruz, raž, ječam i ovas na **70%**
- **Povrtarsko bilje:** krompir, pasulj, paprika, paradjz, luk crni i beli, kupus, karfiol, dinje, lubenice i ostalo na **14%**
- **Industrijsko:** duvan i suncokret na **2%**
- **Stočno krmno bilje:** detelina, lucerka, mešavina mahunjača i žitarica, mešavina leguminoza i trava na **14%**

Stočni fond na teritoriji opštine po vrstama je sledeći:

- **Goveda:** 6000 grla
- **Svinje:** 2500 grla
- **Ovce i koze:** 5400 grla
- **Živina:** 55000

Polazeći od postojećih potencijala opštine, posedovne strukture, koju karakteriše sitan posed uz orijentacije na stočarstvo i proizvodnju duvana koncentracija budućeg razvoja poljoprivrede ove opštine oslanja se na intenzivnije razvoj stočarstva i korišćenje travnog potencijala.

Unapređenje stočarstva najbolje bi se iskoristile prednosti ove opštine, tim pre što na njenom području postoji moderna klanica za krupnu i sitnu stoku.

2.1.5. Turizam i kultura

Bujanovac je prepoznatljiv po prirodnim lepotama, nalazištima i samim tim turističkim vrednostima. Na malom prostoru nalazi se pravo bogatstvo termomineralnih izvora (šest). Jedan od izvora Bušotina A-2 sa temperaturom od 42° po sastavu natrijum hidrokarbonatna, fluorna, ugljeno kisela i termalna, koristi se u lečenju kao prirodni faktor u Bujanovačkoj banji. Takođe, iz istog izvora, voda se koristi u proizvodnji mineralne vode i sokova.

Bogatstvo u stoletnim hrastovim i bukovim šumama Kozjaka i Rujna, hidrografskim potencijalom, zdravom hranom, vodom za piće, ekološkom životnom sredinom i pogodnom klimom su odlike ovog kraja.

Prvi počeci organizovanog bavljenja turizmom i ugostiteljstvom vezuju se za period sa prvim počecima turističke izgradnje objekata, počev od 1964. godine, pa nadalje kad počinje i era modernog bavljenja turizmom na području opštine Bujanovac. Izgradnjom Motela Bujanovac, Stacionara u Bujanovačkoj Banji, revitalizacijom Konaka manastira Sv. Prohor Pčinjski, restorana Jezero i objekata u domaćoj radinosti u Bujanovačkoj Banji, uobličava se turistička ponuda Bujanovca. Vidovi turizma u Bujanovcu: zdravstveni, religiozni, tranzitni, planinski, lovni, rekreativno-izletnički i manifestacioni turizam.

Bujanovac kao turistička destinacija pogoduje blizina tri međunarodna aerodroma (Niški 136 km, Skopski 70 km i Prištinski 90 km). Voda, blato i gas Bujanovačke Banje, uz najsavremeniju tehnologiju, postižu izvanredne rezultate u lečenju reumatskih bolesti, degenerativni, vanzglobni, upalni reumatizam u fazama remisije: kožne bolesti, ekcemi, psorijaza; ginekološka oboljenja, hronični zapaljenski procesi i neki oblici steriliteta; stanja rekonvalescencije krvnih sudova, glavobolja i sl.

Smeštajni kapacitet u Bujanovačkoj Banji je 220 ležajeva, a kapacitet restorana je 250 mesta.

Arheološki lokalitet Kale-Krševica se nalazi na obroncima planine Rujan, u selu Krševica, deset kilometara od Bujanovca. Prva iskopavanja obavio je 1966. godine Narodni muzej iz Vranja i ustanovljeno je da se radi o značajnom nalazištu. Naselje potiče iz kasnog, bronzanog doba (XIII-XII veka pre n.e.).

U Bujanovcu se nalazi hotelski kapacitet „ROZAFI”, hotel „Kalaja e Ibishit” koji se nalazi pored glavnog puta i pored smeštajnih i ugostiteljskih kapaciteta poseduje i kapacitete za održavanje konferencija i seminara.

Posle Drugog svetskog rata razvoj kulture i institucija je intenzivniji, kao izraz težnje omladine i naroda ovog kraja da se kulturno i nacionalno osnaži. Formira se Radnički univerzitet Bujanovac kao nosilac razvoja i kulturnih dešavanja.

Biblioteka u Bujanovcu ima ukupno oko 55.000 knjiga smeštenih u gradu ili seoskim bibliotekama i pored svoje osnovne delatnosti, bavi se i kulturnim dešavanjima.

U bujanovačkoj opštini postoje KUD „Kolo”, KUD „Zulfićar Barjamović” i KUD „Jehona” u V. Trnovcu. U mnogim seoskim sredinama, u okviru osnovnih škola i omladinskih organizacija, rade kulturno-umetnička društva pod različitim imenima, ali zajedničko im je pesma i igra.

Na području opštine Bujanovac izlaze novine „Perspektiva”, „Bujanovačke novine”, „Srpski venac”, a postoje sledeće radio i TV stanice: „Ema”, „RTV Bujanovac”, „RTV Spektri”).

2.1.6. Obrazovanje

U Bujanovcu se u osnovnim i srednjim školama školuje više od 8.000 mladih. Bujanovac ima razvijenu mrežu osnovnih škola. Na teritoriji opštine Bujanovac postoji **10 osnovnih škola, dve srednje škole i jedna muzička škola**. U osnovnim školama ima 261 odeljenje sa ukupno 6.139 učenika. U Bujanovcu postoje dve srednje škole i to:

- Stručna škola „Sveti Sava” sa područjima rada: ekonomija, mašinstvo, obrada metala, trgovina, ugostiteljstvo i turizam, a nastava se izvodi na srpskom jeziku;
- Srednja škola „Sezai Surroi” sa smerovima: gimnazija opšti tip, medicinska sestra-vaspitač, ekonomija, mašinstvo i obrada metala i elektrotehnika sa nastavom na albanskom jeziku.

Kao odraz težnji interesovanja đaka za muzičkim obrazovanjem, 1988.-89. godine, Skupština opštine Bujanovac osnovala je Školu za osnovno muzičko obrazovanje. U školskoj 2003/04. godini upisano je 135 učenika od I do VI razreda, u svim klasama: klavir, harmonika, violina, flauta, solfeđo i teorija muzike. Muzička škola osvojila je mnogobrojne nagrade na republičkom takmičenju muzičkih škola.

U osnovnim školama *Branko Radičević -Bujanovac, Bora Stanković-Klenike, Dragomir Trajković-Žbevac, Vuk Karadžić - Levosoje*, i srednjoj školi *Sveti Sava-Bujanovac* nastava se odvija na srpskom jeziku. U školi *Branko Radičević* pohađaju nastavu i 916 učenika romske nacionalnosti.

U osnovnim školama *Naim Frašeri -Bujanovac, Sami Frasher-Lučane, Muharem Kadriju-Veliki Trnovac, Miđeni-Muhovac, Ali Bektaši-Nesalce, Skenderbeg-Zarbince i srednjoj školi Sezai Suroi* nastava se odvija na albanskom jeziku.

U osnovnoj školi *Desanka Maksimović- Biljača* nastava se odvija na srpskom i albanskom jeziku, jer je to jedina mešovita škola na teritoriji opštine.

U Bujanovcu imamo jednu *predškolsku ustanovu Naša Radost* sa matičnim vrtićem i 33 vaspitnih grupa najčešće u sastavu centralnih škola i njihovih područnih odeljenja.

Tabela br. 16: Broj škola i učenika na početku 2005/2006 godine

	Naziv škole	Broj zaposlenih nastavnika	Područno odeljenje	Broj učenika
	O.Š. Branko Radičević	93	4	1695
	O.Š. Naim Frašeri	37	0	554
	O.Š. Bora Stanković	31	8	351
	O.Š. Sami Frasheri	43	3	567
	O.Š. Dragomir Trajković	21	4	188
	O.Š. Muharem Kadriju	57	1	1218
	O.Š. Vuk Karadžić Levosoje	22	2	210
	O.Š. Desanka Maksimović	45	2	555
	O.Š. Miđeni	31	6	299
	O.Š. Ali Bektaši	34	3	501
	S.S.Š. Sveti Sava	49	0	659
	S.Š. Sezai Suroi	71	0	702
	Muzička škola Bujanovac	8	0	108
	Ukupno O.Š.	414	11	6139
	Ukupno srednjih škola	128	2	1361
	Ukupno	542		7500

2.1.7. Sportski život u Bujanovcu

Bujanovac je grad mladosti i sporta, mesto u kome se odvija sportski život u sportskim halama i na otvorenim terenima. Izgradnjom Sportske hale 2000. godine, među mladim Bujanovčanima najviše zastupljeni sportovi su ekipni i pojedinačni, muški i ženski: fudbal, rukomet, košarka, odbojka, karate, dizači tegova, šah klub i dr.

Najdužu tradiciju ima fudbalski klub "BSK", formiran 1922. godine kao "Polet", a od 1945. godine je dobio ime "BSK". Najveći uspeh u bujanovačkom sportu postigao je rukometni klub "BSK - Heba", formiran 1975. godine.

U opštini Bujanovac postoji 19 sportskih klubova, i to:

1. FK "BSK";
2. Šahovski klub "Jug";

3. RK "BSK-Heba";	12. ORK "Mladost", Bujanovac;
4. FK "Vihor", Žbevac;	
5. FK "Ternoci";	13. KK "BSK Bujanovac";
6. Šahovski klub "Besa";	14. OKK "BSK Junior";
7. Karate klub "BSK";	15. KK "BSK Bujanovac";
8. KK "Elita";	16. Šahovski klub "Kondiva";
9. OFK "Levosoje";	17. Boks klub "Ternovac";
10. FK "Trešnjevka", Lopardince;	18. FK "AS", Bujanovac
11. RK "BSK Heba";	

Odgovorno telo u Opštini Bujanovac za sport je Sportski centar "Mladost" sa sportskom halom. Osnivanjem ove društvene ustanove udovoljeno je zahtevima tadašnjeg Ministarstva za omladinu i sport Republike Srbije za organizovanje ustanove u Bujanovcu koja bi se bavila izgradnjom, osposobljavanjem, renoviranjem i rekonstrukcijom objekata od posebnog značaja za bavljenje sportom sa ciljem da ti objekti budu stecište sportista, sportskih radnika, građana, omladine i dece.

U celini uzevši postavljen je solidaran temelj razvoju sporta i stvaranju uslova za kolektivne i pojedinačne sportove u opštini Bujanovac. Otvaranjem vrata sportske hale za sportiste, Bujanovac je dobio objekat za ponos. Objekat je maksimalno iskorišćen tokom celog dana, što je još jedan dokaz koliko je bio potreban Bujanovcu i njegovim sportistima.

2.1.8. Zdravstvo

Primarna zdravstvena zaštita

Primarnu zdravstvenu zaštitu organizuje Dom Zdravlja i ona nije kvalitetna u odnosu na druge opštine što pokazuje visoka stopa morbiditeta, mortaliteta i nataliteta kao i drugi parametri. Razlog tome je loše ekonomsko stanje i nerazvijenost opštine.

PZZ je do sada bila pod kontrolom M.C. Vranje a ne pod kontrolom lokalne samouprave što je direktno uticalo i na kvalitet rada zdravstvene ustanove. Zbog mnogih udaljenih mesta od grada, loših puteva i infrastrukture građanima nije omogućena kvalitetna zdravstvena zaštita. U domu zdravlja trenutno radi oko **250 radnika** od kojih su **52 radnika** van opštine Bujanovac.

Tabela br. 17: Broj zaposlenih zdravstvenih radnika zaposlenih u Domu Zdravlja u Bujanovcu

Redni broj	Naziv zanimanja	Broj radnika
1.	Lekari opšte medicine	22
2.	Specijalista	21
3.	Stomatolog	14
4.	Psiholog	1
5.	Diplomirani biolog	1
6.	Viši rendgen tehničar	1

7.	Medicinska sestra – opšti smer	89
8.	Pedijatrijska sestra	1
9.	Akušerska sestra	2
10.	Zubotehničar	5
11.	Laboratorijski tehničar	20
12.	Rendgen tehničar	3
13.	Ostali nemedicinski radnici	7
14.	Aministrativni radnik	12
15.	Tehničar	36
16.	Radnici na određeno radno vreme	11
	Ukupno	250

Izvor: Zdravstveni centar Bujanovac, 2006. godine

Materijalni položaj zdravstva je trenutno u lošem stanju. Nedostaju najelementarniji inventar, sanitetski materijal, ampulirani lekovi, a inventar nije menjan od kada je napravljen dom zdravlja pre 23 godine.

Potrebno je investirati u dom zdravlja čiji kapacitet neprati rast stanovništva tako da se čekaonice pretvaraju u ordinacije. Zdravstvena edukacija je niska pogotovo kod mladih.

2.1.9. Nevladine organizacije u Bujanovcu

Tabela br. 18: Nevladine organizacije u Bujanovcu

Ime	Glavne aktivnosti	Ostvareni projekti	Finansirani od	Partnerstva sa drugim NVO u regionu	Koliko su poznati u regionu
Odbor za ljudska prava	Ljudska prava – zaštita i promocija	Pravna pomoć – kontinuirana višegodišnja aktivnost	USAID, ABA CEELI, Britanska ambasada	Partnerstvo sa drugim Odborima za ljudska prava širom Srbije, kao i sa nekim lokalnim NVO	Veoma poznati
Romski Centar	Promocija i zaštita Romske kulture, kao i	Nema validnih informacija! Predsednik			Poznati

	edukacija Romskog stanovništva	NVO nije dostavio podatke.			
Susedi za Mir	Problemi mladih i promocija civilnog društva i tolerancije	Više seminara i kurseva kompjutera i engleskog jezika organizovanih u centrima širom opštine Bujanovac	Nemačka ambasada i ZFD program Nemačke Vlade	Partnerstvo sa «Ekosfera» i «Perspektive»	Poznati u opštini Bujanovac
Help	Humanitarna pomoć, rekonstrukcije, razvojni programi, deminiranje i dr.	«Podrška lokalnom održivom razvoju u Srbiji i Crnoj Gori kroz biznis inkubaciju»	Nemačka vlada preko Pakta za stabilnost jugoistočne Evrope i Švajcarske direkcije za razvoj i saradnju		Veoma poznati

2.1.10. Vodosnabdevanje i komunalna infrastruktura

Bujanovac i ostala naseljena mesta uključena u sistem vodosnabdevanja koriste pijaću vodu sa podzemnih izvoršta. Kvalitet vode iz ovih bunara kontroliše se redovno od strane Higijenskog zavoda iz Vranja po prema predviđenim standardima. Donacijom od strane UNDP dobijena je potrebna oprema i aparatura za laboratoriju gde će biti u prilici da još sistematičnije vrše analizu vode od strane stručno osposobljenog kadra, a naročito proces hlorifikacije vode i praćenje unete doze. Do sada ovo merenje se vrši na vizuelan način, a novim tehnologijama to će se uraditi fotometrijom. JP «Komunalac» održava sledeće sisteme za vodosnabdevanje u opštini Bujanovac:

Tabela br. 19: Sistemi za vodosnabdevanje JP „Komunalac“

Br.	Sistem vodosnabdevanja	Broj bunara	Količina vode L/s
1.	Bujanovac	13	95
2.	Klenike	1	5
3.	Zbevac	1	5
4.	Nesalce	1	5
5.	Lučane	4	30
6.	Kustica	1	7

Zbog geografskog položaja - nadmorske visine u nekim naseljenim mestima voda se do korisnika stiže preko stanica za prepumpavanje vode. U okviru sistema za vodosnabdevanje postoje sledeće stanice za prepumpavanje vode kako bi ona stigla do korisnika: V. Trnovac; Lopardince; Srpska Kuća i Karadnik; Cepotin; Žbevac; Spančevac.

Iz ovih stanica za prepumpavanje vode koje postoje u okviru sistema za vodosnabdevanje naseljenih mesta u opštini Bujanovac vodom se snabdevaju više od 50% stanovnika naše opštine.

Iz ovog sistema za vodosnabdevanje koji je ujednom i najstariji u opštini, voda se dobija iz podzemnih izvorišta - bunara. Postoje 13 bunara koji su u različitim udaljenostima i koji su duboki od 35 - 40 metara i sa različitim kapacitetima vode). Trenutno sa tih izvorišta dobija 75 l/s, a trenutni kapacitet ovih izvorišta kada bi svi bunari bili funkcionalni iznosi 95-100 l/sec. Ove količine vode po predviđanjima i po stručnim studijama od strane eksperata ove oblasti, bila bi dovoljna i ispunjava trenutne standarde o vodosnabdevanju, po količini i po kvalitetu dobijene vode.

Postojeći vodni potencijal nije u dovoljnoj meri iskorišćen o čemu govori nizak stepen izgrađenosti vodoprivrednih objekata u oblasti vodosnabdevanja privrede i stanovništva i navodnjavanja poljoprivrednih površina. Voda iz vodotoka se koristi za navodnjavanje samo priobalnog dela, jer na teritoriji opštine nema izgraženog melioracionog sistema. Polovina bunara su zastareli i više nisu za eksploataciju. Zbog nepostojanja sabirnog rezervoara, sve instalirane pumpe su vertikalnog tipa koji omogućavaju crpljenje vode sa dubina i njegovo prepumpavanje do korisnika. Kućišta su podzemnog tipa koja su neprikladna i to ne samo za tehničko - higijenskog aspekta nego i za održavanje iz razloga unutrašnje kondenzacije gde ima dosta često kvarove na elektroinstalaciji, motora i pumpi.

Na izvorištima nema kabla za signalizaciju. Ne postoji signalizacija rada motora na »suvo«. Nema ampermetra i alarmnog sistema kada se kućište puni vodom, a u nekim bunarima ne postoji zaštitna zona (zbog nerešenih pravno – imovinskih odnosa). Svi navedeni nedostaci i problemi koji prate stalno ili povremeno predstavljaju prepreku za maksimalno iskorišćavanje kapaciteta vode ovih izvorišta. Kao posledica ovih navedenih razloga dešava se da iz sistema padaju 3 do pet bunara, što dolazi i do drastičnog pada prozvedenih količina vode do 65 l/sec, a to se odražava pogotovo na manje isporučene pijace vode u V. Trnovcu, koji ostaje i po nekoliko nedelja bez pijaće vode.

Od vodoprivrednih objekata izgrađene su i dve mini akumulacije: «Kisela voda» (za rekreaciju i turizam) i «Prohor Pčinjski» (za rekreaciju, turizam i proizvodnju električne energije – 1 MV).

Rešenje problema vodosnabdevanja opštine je u okviru regionalnog podsistema gornjeg toka Južne Morave (akumulacija «Prvonek» na Banjskoj reci). Pored toga, od posebne važnosti je i izgradnja Končuljske brane na Binačkoj Moravi. Izgradnjom ove brane, pored rešenja problema vodosnabdevanja od Kosovskog pomoravlja do Vladičinog Hana, rešio bi se i sistem navodnjavanja plodnog zemljišta u slivu Južne Morave.

Opremljenost opštine komunalnom infrastrukturom je veoma loše, posebno u oblasti vodosnabdevanja, izgrađenosti kanalizacione mreže i deponovanja otpada. Preko opštinskog vodovoda, vodom se snabdeva grad Bujanovac, Veliki Trnovac, Rakovac, Srpska kuća, Levosoje, Božinjevac, Oslare, Bujanovačka Banja i deo Prohorova (vojska, Konak, Manastir, carina i okolno vikend naselje). Ostala sela se snabdevaju iz bunara, kaptaza, privatnih i seoskih vodovoda bez kontrole kvaliteta vode. Poseban problem u obezbeđenju dovoljne i kvalitetne vode imaju naseljena mesta Ljiljance, Žbevac, Kleničko područje, Biljača, Samoljica, Lučane, Muhovac i Breznica.

Postojeća kanalizaciona mreža pokriva samo grad Bujanovac i Bujanovačku Banju. Na teritoriji opštine postoji jedna privremena i dve divlje lokacije za deponovanje otpada koje ugrožavaju grad Bujanovac i Bujanovačku Banju.

2.1.11. Energetika

Distribucija električne energije obavlja se preko tri trafostanice 110/35/10 kv (Bujanovac 1, V. Trnovac i Ristovac) i dve trafostanice 35/10 kv (Bujanovac i Svetlost).

Zbog zaostajanja u izgradnji elektro-energetskih kapaciteta, osnovni problem je nedostatak kapaciteta srednjeg i niskog napona. Broj i raspored TS 10/0,4 kv ne omogućava kvalitetno i redovno snabdevanje električnom energijom svih potrošača na teritoriji Opštine Bujanovac. Osnovni problem kod pouzdanosti napajanja potrošača je slaba propusna moć 10 kv i 0,4 kv mreže i trafo stanica, naročito na seoskom području. Osnovni uzrok pada napona i prekida dovoda električne energije je zastarelost mreže, starost i dotrajalost drvenih stubova, slab presek i velika dužina provodnika.

Snabdevanje toplotnom energijom uslovljen je organizacijom i mrežom naselja u opštini. Toplifikacijom je obuhvaćeno postojeće gradsko jezgro grada Bujanovca sa industrijskim objektima i deo Bujanovačke banje.

2.1.12. Drumski i železnički saobraćaj

Stanje i opremljenost putne mreže ima presudni značaj za odvijanje proizvodnih aktivnosti, protok roba i zaposlenih, ravnomerniji raspored ekonomskih aktivnosti i stanovništva, kao i za turističku afirmaciju ovog prostora. U pogledu dužine putne mreže prema funkcionalnim kategorijama i vrsti kolovoza u opštini Bujanovac stanje je dosta nepovoljnije nego u Republici Srbiji. Putna mreža je u veoma lošem stanju i zahteva hitnu rekonstrukciju i modernizaciju. To se odnosi na regionalne i posebno na lokalne putebe koji ne odgovaraju po kvalitetu i nemaju sve elemente savremenih puteva.

Postojeća putna mreža opštine omogućava njenu saobraćajnu povezanost sa okruženjem. Putna mreža opštine Bujanovac sastoji se od 365 km kategorisanih puteva. U pogledu privrednog značaja ima 32 km (8,8%) magistralnih, 67 km (18,4%) regionalnih i 266 km (72,9%) lokalnih puteva. Stanje putne mreže je nezadovoljavajuće, jer je samo 51,8% puteva sa savremenim kolovozom, odnosno 189 km, od čega su: 32 km magistralni, 42 km regionalni i 115 km lokalni putni pravci. Osnovne veze sa širim okruženjem Bujanovac ostvaruje sa najvažnijim autoputskim koridorom u našoj zemlji, koji istovremeno pripada mreži evropskih puteva (Koridor 10). Ulična mreža naselja povezana je ka autoputskom koridoru. Predložena trasa autoputa pruža se po pravcu Jugozapad-Severoistok, južno od naselja Bujanovac. Vezu sa širim okruženjem Bujanovac ostvaruje i sa regionalnim putem R-125 prema Gnjilanu i Prištini, kao i postojećom trasom magistralnog puta M-1 Beograd-Niš.

Preko teritorije opštine prolaze dva magistralna: M-1 autoput Beograd – Skoplje i M-25-3 Bujanovac – Gnjilane i četiri regionalna putna pravca: R-214 Beograd – Skoplje (paralelan sa M-1); R-125 Davidovac – Trgovište; R-125a Sveta Petka – Prohor Pčinjski – makedonska granica i R-125-b Bujanovac – Zarbince. Priključak na autoput (petlja) Generalnim projektom locirana je severno od Bujanovca.

Stanje magistralnih i regionalnih puteva je veoma loše, posebno M-25.3 (udarne rupe, bez ivičnjaka), R-214 (6 km je makadam) i R-214-b bujanovac-Zarbince (od 27 km samo je 5 km asfaltirano, a 22 km je zemljani zastor).

Tehničko-eksploatacione karakteristike ne odgovaraju kategoriji i saobraćajnom opterećenju ovih puteva. Gustina putne mreže je najveća u zoni grada Bujanovca, nešto je slabija u zonama Klenike i Biljača, a najmanja u zoni Veliki Trnovac.

Dužina lokalnih puteva iznosi 72,9% ukupno kategorisane mreže puteva opštine, što je više od proseka u Srbiji i razvijenim državama (gde je njihov udeo oko 60%). Od 266 km lokalnih puteva samo je 115 km asfaltirano (43,2%), a ostali su zemljani ili makadamski. Stepenn izgrađenosti i nezadovoljavajuće stanje putne mreže, naročito je izgrađeno kod lokalnih puteva, gde su nezadovoljavajući projektni standardi na znatnom delu mreže. Elementi lokalnih puteva su veoma oskudni, jer su sagrađeni od materijala koji ne odgovaraju standardima za izgradnju puteva.

Zaštita puta od površinskih voda je uglavnom nedovoljna. Česte su pojave sleganja nasipa, nestabilnosti kosina i nastanak klizišta. Kolovozi su nedovoljne nosivosti. Na opštinskim putevima pružni prelazi u nivou, koji nisu obezbeđeni branicima, usporavaju saobraćaj i utiču nepovoljno na bezbednost. Zbog lošeg stanja opštinskih puteva, nije omogućeno normalno odvijanje saobraćaja i međusobna povezanost sela, posebno u brdsko – planinskom delu opštine, a troškovi eksploatacije su veliki.

Na teritoriji opštine Bujanovac na regionalnom putu P-125-a, u neposrednoj blizini manastira Prohor Pčinjski, nalazi se granični prelaz Srbije sa BJR Makedonijom. Ovaj granični prelaz potpuno je neizgrađen, komunalno neopremljen i bez osnovnih pratećih sadržaja.

Organizovanost železničkog i javnog drumskog saobraćaja nije zadovoljavajuća. To se ogleda u malom broju vozova koji staju u Bujanovcu, sporom odvijanju prevoza, malom broju polazaka autobusa, nesinhronizovanom redu vožnje dolazaka putnika autobusom i vozom u Vranje sa polascima lokalnih autobusa ka Bujanovcu i Bujanovačkoj Banji, neefikasno organizovan transfer putnika od železničke i autobuske stanice do turističkih destinacija u Opštini.

Opština ima povoljan položaj u okviru železničke mreže Srbije, jer kroz Bujanovac prolazi panevropski koridor 10, na pravcu Beograd-Niš-Skoplje. Preko železničke stanice u Božinjvcu obavlja se promet robe i putnika. Iako železnica ima velik irazvojni potencijal, ona nije dovoljno iskorišćena. Prostornim planom Republike Srbije planirana je izgradnja elektrificirane jednokolosečne železničke pruge Bujanovac-Priština, koja se u zahvatu Generalnog plana vodi u postojećem koridoru železničke pruge Beograd-Skoplje. Daljim razvojem i modernizacijom železnice, doći će do povećanja kvaliteta i pouzdanosti usluga na viši nivo, što će dovesti do potražnje za železničkim uslugama i postepene raspodele robnih i putničkih tokova na ovaj vid saobraćaja.

2.1.13. Poštanski saobraćaj

Stepen izgrađenosti i stanje PTT kapaciteta na teritoriji opštine Bujanovac nije zadovoljavajuće. Situiranost objektima PTT saobraćaja svrstava opštinu Bujanovac među najnerazvijenije u Republici iz ove oblasti.

U opštini ima 9,9 telefonskih pretplatnika na 100 stanovnika što čini svega 29,7% proseka Republike (33,3 telefonskih pretplatnika na 100 stanovnika). U opštini ima pet pošta, što je 8.901 stanovnika na jednu poštu.

2.2. SWOT ANALIZA

Ekspertska grupa stručnjaka Instituta za mala i srednja preduzeća je analizirala neke od SWOT analiza koje su razmatrane na sastancima radnih grupa za strateško planiranje opštine Bujanovac. SWOT analiza predstavlja uobičajeni instrument strateškog planiranja, namenjen identifikaciji komparativnih prednosti, ali i osnovnih slabosti opštine, koji predstavljaju glavne inpute, odnosno inhibitore razvoja. SWOT analizom dat je pregled unutrašnjih snaga i slabosti, kao i šansi i pretnji koje su pod uticajem spoljnih činilaca i zajedno sa temeljnom analizom trenutne situacije, daje i osnovne elemente za definisanje strateških ciljeva i prioriteta, kao i parametre njihove opravdanosti.

2.2.1. Postojeća privreda

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Postojeća privreda			
<ul style="list-style-type: none"> Značajno iskustvo 	<ul style="list-style-type: none"> Ekstenzivno korišćenje prirodnih izvora 	<ul style="list-style-type: none"> Rast tražnje za zdravom hranom i mineralnom vodom 	<ul style="list-style-type: none"> Vizni režim

<ul style="list-style-type: none"> • Dobri potencijali i kapaciteti • Obučena radna snaga • Potencijali za proizvodnju zdrave hrane i vode • Dobra geografska pozicija • Postojeća infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> • Loša infrastruktura • Slab menadžment • Slab marketing • Propadanje velike industrije • Visok stepen sive ekonomije • Politički diktirana struktura privrede • Nestabilni dugoročni razvojni planovi • Spore procedure • Zastarela tehnologija 	<ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja novih puteva i modernizacija • Koridor 10 • Evropske integracije • Integrisana strategija ekonomskog razvoja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visok nivo spoljne zaduženosti • Nelojalna konkurencija ▪ Konkurencija evropskih i drugih država • Neefikasne institucije • Politička nestabilnost • Centralizacija • Netransformisani pravni sistem • Nizak standard stanovništva
--	--	---	---

SWOT analiza postojećeg stanja privrede grada Bujanovca ukazuje na strateške slabosti i snage koje se u isto vreme mogu iskoristiti kao mogućnosti za rešavanje najbitnijeg pitanja i problema koji ova opština ima, a to je stabilan privredni rast u cilju razvoja i novog zapošljavanja stanovništva.

Iz analize se vidi da postoje svi preduslovi za intenzivniji razvoj privrede, pogotovo u sektoru proizvodnje zdrave hrane i vode sa kojom Bujanovac i njegova preduzeća mogu biti konkurentni na području Republike Srbije i celog regiona Zapadnog Balkana. Razvojem infrastrukture i stavljanjem u funkciju Koridora 10 na ovom području stvoriće se uslovi za razvoj preduzeća, prioritetno mikro, malih i srednjih, a samim tim i neophodno usvajanje i obezbeđivanje novih tehnologija, novih menadžment i marketing strategija koje će doprineti konkurentnosti ove opštine na regionalnom nivou.

U celom procesu razvoja privrede Bujanovca, od strateškog značaja je i završetak procesa privatizacije društvenih preduzeća koja za rezultat treba da ima nove investicije u tim preduzećima, uvođenje novih tehnoloških procesa i veću efikasnost i produktivnost.

Uz razvoj sektora malih i srednjih preduzeća u oblasti proizvodnje zdrave hrane i vode, od strateške važnosti je razvoj potencijala u sektoru turizma u kojem postoje velike mogućnosti kako u postojećim kapacitetima, tako i u izgradnji novih kapaciteta koji bi predstavljali most koji povezuje sektor proizvodnje i sektor usluga.

Analiza zasigurno pokazuje vrlo dobre privredne potencijale koji se mogu profitno iskoristiti i rešiti pitanje visoke stope nezaposlenosti i migracija mlađe populacije koja je usled veoma loših uslova za život i rad prinuđena da napušta ovaj kraj.

2.2.2. Infrastruktura

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Infrastruktura u celini			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obrazovano opštinsko osoblje ▪ Veliki broj projekata sa kompletnom projektnom dokumentacijom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visoka amortizacija kapaciteta ▪ Nedostatak finansijskih resursa ▪ Inercija u rešavanju problema ▪ Zastarela tehnologija ▪ Nedostatak infrastrukture u ruralnim oblastima ▪ Loša infrastruktura na železničkom i drumskom pravcu ▪ Zastarelost železničkog voznog parka ▪ Sporost u dobijanju potrebnih dozvola ▪ Nedostatak finansijskih sredstava za nove ideje i projekte ▪ Telekom, protočnost interneta, putevi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geografski položaj, blizina granice, autoputa, Koridora 10 ▪ Multietnička i multijezička kultura stanovništva ▪ ostvarenje novih transportnih i ostalih preduzeća ▪ Saradnja sa zemljama u okruženju ▪ Edukacija u pogledu signalizacije puteva ▪ Mogućnost ulaska u EU ▪ Završavanje autoputa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Relativno loša bezbednosna situacija (vezano za Kosovo) ▪ Nestabilna politička situacija ▪ Loše mogućnosti za ekonomski razvoj ▪ Zakasnela zakonska regulativa ▪ Slaba edukovanost ▪ Komplikovane procedure izgradnje

Detaljnijom analizom smo zaključili da je nerazvijena infrastruktura Bujanovca glavni od mnogo uzroka koji determinišu privredno veoma lošu situaciju.

Zastarela tehnologija, nerazvijenost seoskih delova opštine i nedostatak osnovnih uslova za život stanovništva govori o tome da nema uslova ni za razvoj privrede, novih poslovnih procesa, investicija.

U tom smislu, Bujanovac sada plaća ceh procesa neravnomernog regionalnog razvoja. Da bi uopšte opština mogla da napreduje, potrebna su velika ulaganja od strane Republike Srbije, lokalne samouprave i međunarodnih institucija.

Velika šansa koju Bujanovac ima je to što je on na putu Koridora 10 i ima priliku da efikasno iskoristi mogućnosti dobre geografske pozicije, posebno u sektoru usluga.

2.2.3. Životna sredina

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Životna sredina			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Postoje LEAP i GUP ▪ Regulacioni plan za evakuaciju i tretman otpadnih voda ▪ Koridor 10 ▪ Bujanovačka banja ▪ Geografski položaj ▪ Izuzetna stručnost kadrova ▪ Pozitivna politička volja ▪ Dobra komunikacija između JP i stručnih službi ▪ Investiciona dok. postoji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ GUP nije rešio lokaciju deponije (trafo stanice) ▪ Politički i ekološko/infrastrukt prioriteti se ne poklapaju ▪ Nedostatak finansijskih sredstava za izvođenje“ ▪ Slaba saradnja sa susednim Opštinama, posebno sa Vranjem i Preševom ▪ Nedovoljan broj kadrova, loša infrastruktura, naročito u ruralnim delovima Opštine ▪ Neusaglašenost planske dokumentacije (generalna i detaljna) ▪ Mnogo loša tehnička opremljenost u JP 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 400,000 eura za transfer stanicu ▪ Kompletno opremanje komunalca kontejnerima za razvrstavanje otpada ▪ Mini (montažna) postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda (nekoliko sela je već zainteresovano) ▪ Bujanovačka banja kao osnov održivog razvoja ▪ Infrastrukturni koridor (Niš-Makedonija) gasovod, optički 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerazumevanje od strane rukovodećih ljudi ▪ Ekološka katastrofa zbog otpada iz "Svetlosti" ▪ Crne tačke: osiromašeni uranijum i fabrika sunđera ▪ Plovni kanal Dunav-Vardar kao prepreka u planiranju

Kada je u pitanju životna sredina i mogućnosti njene zaštite, opština Bujanovac nije nimalo u zavidnoj poziciji. Velika zagađenja od strane Fabrike sunđera i osiromašeni uranijum kao posledica bombardovanja Republike Srbije 1999. godine su samo najkrupniji od nagomilanih problema na

ovom polju. Doneta su dva strateška dokumenta za zaštitu životne sredine (LEAP i GUP), ali kao najveći problem javljaju se finansije za realizaciju postojećih projekata.

Ključnu ulogu u rešavanju ovog problema trebalo bi da ima Republika Srbija i nadležno resorno ministarstvo koje bi obezbedilo uslove za realizaciju potrebnih projekata koji imaju za svrhu stvaranje uslova za razvoj zdravije životne sredine i kvalitetniji proces održivog razvoja.

2.2.4. Sektor MSP

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Sektor MSP i usluge za novoosnovana i postojeća preduzeća			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalifikovana i jeftina radna snaga ▪ Delimično razvijene tercijalne aktivnosti ▪ Postojanje izvesnih usluga za podršku MSP ▪ Reorganizacija postojećih usluga ▪ Geografski položaj ▪ Ljudski potencijal ▪ Postojanje inicijativa u okviru sva tri sektora ▪ Obrazovne institucije ▪ Sposobnost prepoznavanja problema ▪ Spremnost i volja za promene ▪ Spremnost za dodatnu edukaciju ▪ Stručnost 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerazvijen preduzetnički duh ▪ Zastarela tehnologija ▪ Odliv „mozgova“ ▪ Loša obrazovna struktura (nije u skladu sa potrebama privrede) ▪ Skupi krediti ▪ Birokratska procedura zasnivanja preduzeća ▪ Nedostatak informacija ▪ Neefikasno zakonodavstvo ▪ Spora privatizacija ▪ Centralizacija ▪ Nebriga u odnosu na mlade ▪ Odlazak kadrova 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Blizina Kosova (potencijalno tržište) ▪ Porast broja tranzitnih turista ▪ Akumuliran privatni kapital koji nije investiran ▪ Donatorske aktivnosti ▪ Dijaspora ▪ Privredni resursi ▪ Saradnja sa drugim opštinama ▪ Pogranična saradnja ▪ Međuregionalna saradnja ▪ Decentralizacija vlasti ▪ Medijska podrška 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Birokratija ▪ Nedostupnost informacija ▪ Nedostatak menadžerskog i tehničkog znanja ▪ Migracije ▪ Nezaposlenost i siromaštvo

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otvorenost za saradnju 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak lokalne podrške MSP ▪ Nekooperativnost ▪ Loša informisanost ▪ Netransparentnost u radu ▪ Kultura rada 		
--	--	--	--

Sektor mikro, malih i srednjih preduzeća je u svim razvijenim zemljama generator privrednog razvoja. Preduslovi za razvoj ovog sektora u Bujanovcu postoje kao što postoji određen broj sličnih preduzeća koja se bave pretežno uslužnom delatnošću.

Strateški problemi razvoja ovog sektora su nedovoljna edukovanost potencijalnih preduzetnika, preskupi izvori finansiranja i nepostojanje državne strategije posebno na polju podsticaja mikro preduzeća i samozapošljavanja.

Glavni uslov za početak aktivnosti u ovom sektoru je donošenje potrebne legislative koja će obezbediti mogućnost jeftinijeg finansiranja preduzeća i stvaranje povoljne klime za preduzetnike i porodični biznis (Zakon o mikrokreditiranju, Zakon o Fondovima koji se bave mikrokreditiranjem).

Isto tako, neophodno je stvaranje Garantnog Fonda na nivou opštine koji bi bio finansiran iz budžeta Republike Srbije i iz opštinskog budžeta.

Veoma je važno započeti proces edukacije postojećih i potencijalnih preduzetnika po pitanju menadžmenta, marketinga, izrade biznis planova, povezivanja sa preduzetnicima u okruženju sa kojima je moguće ostvarivati partnerstva i zajednički nastup na trećim tržištima. Bitno je i obezbeđivanje pravovremenih i kvalitetnih informacija koje danas mogu presudno da utiču na poslovanje firmi.

2.2.5. Poljoprivreda

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Stanovništvo (ljudski resursi)			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jeftina radna snaga ▪ Tradicija proizvodnje ▪ Mlada radna snaga 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nizak nivo poznavanja tržišta ▪ Needukovanost ▪ Niska produktivnost ▪ Nemotivisanost ▪ Slaba saradnja sa inst. iz oblasti poljoprivrede 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povratak seoskim imanjima velikog broja radnika iz propalih fabrika ▪ Povratak seoskim imanjima penzionera iz grada i iz dijaspore ▪ Povećanje znanja iz oblasti agronomije u cilju veće i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Migracija stanovništva iz sela u grad ▪ Ekstezivna poljoprivreda ▪ Loša infrastruktura

		kvalitetnije proizvodnje <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećanje proizvodnje postojećih kultura ▪ Proizvodnja novih i profitabilnijih kultura ▪ Proizvodnja eko. proizvoda ▪ Stvaranje bujanovačkog poljopr. brenda 	
--	--	--	--

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Životni uslovi u seoskim oblastima opštine Bujanovac			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ekološki očuvana životna sredina ▪ Kvalitetni pašnjaci ▪ Prostor bogat lekovitim biljem i pečurkama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Loša infrastruktura ▪ Nedovoljan napon el. energije ▪ Nedostatak telefonizacije (fiksna i mobilna mreža) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj seoskog turizma ▪ Veće interesovanje lokalne samouprave za seosku sredinu ▪ Veće interesovanje Vlade ▪ Veće interesovanje donatora za seosku sredinu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slaba socijalna i materijalna infrastruktura ▪ Sve manja zainteresovanost mladih za život na selu

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Poljoprivredne delatnosti (ratarstvo, stočarstvo, voćarstvo)			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra geografska pozicija i klima za određene kulture u ratarstvu i voćarstvu ▪ Plodno zemljište za određene kulture ▪ Postojanje reke Juzna Morava, Trnovacka Reka i Krsevicka Reka kao prirodni resursi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zastarela mehanizacija ▪ Opadanje stočnog fonda ▪ Usitnjeni posedi ▪ Gašenje većine zemljoradničkih zadruga ▪ Neorganizovan tržišni nastup ▪ Nedostatak novih brendova ▪ Nedostatak gradskog udruženja poljoprivrednika ▪ Slab menadžment i 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećana potražnja za zdravom hranom ▪ Povećana finansijska pomoć od strane Vlade ▪ Pomoć međunarodnih organizacija ▪ Inovacija ▪ Snabdevanje velikih potrošača 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jaka konkurencija iz drugih gradova ▪ Jaka konkurencija iz drugih regiona (Makedonija, Kosovo, Turska) ▪ Nekontrolisana uvozna politika ▪ Elementarne nepogode ▪ Neorganizovan otkup

	<ul style="list-style-type: none"> marketing ▪ Neadekvatna razvojna strategija ▪ Loša setvena struktura ▪ Zablude u pogledu kvaliteta ▪ Nedostatak sistema navodnjavanja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otvaranje prema EU 	
--	---	--	--

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Prehrambena industrija			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nekoliko dobro poznatih pekara ▪ Fabrika za proizvodnju mineralnih voda „Heba“, „Bivoda“ i „Vrelo“ ▪ Fabrika za proizvodnju konditorskih proizvoda „Kondiva“ ▪ Postojeći manji proizvodni kapaciteti 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nezavršena privatizacija ▪ Gubitak tržišta ▪ Loša oprema ▪ Velika konkurencija u regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj boljih proizvodnih tehnika ▪ Ulazak Republike Srbije u EU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak investicija za razvoj prehrambene industrije ▪ Skupi krediti ▪ Nelojalna konkurencija

Razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije je jedan od strateški razvojnih ciljeva opštine Bujanovac. Trenutna situacija u ovom sektoru nije ni malo zadovoljavajuća. Potpuno nemoderan način i primena ekstenzivne poljoprivredne proizvodnje, niska produktivnost, zastarela mehanizacija, gotovo nikakvo udruživanje proizvođača, rapidno opadanje stočnog fonda, izgubljeno tržište samo su neki od razloga što je situacija u poljoprivredi na veoma niskom nivou.

Potencijala u ovom sektoru itekako ima, postoji dobra klima i geografska pozicija za određene kulture u ratarstvu i voćarstvu.

Nekoliko fabrika postoji već duži niz godina i one opstaju na tržištu. Međutim, pojačana konkurencija iz zemlje i iz regiona je dovela do toga da ovaj sektor u poslednjih petnaest godina ili stagnira ili nazaduje.

Veliku šansu vidimo u rešenosti Republike Srbije da subvencionise sektor poljoprivrede i uspostavi ravnomerni regionalni razvoj. Sa takvim stavom države zasigurno će u ovaj region doći investicije i podsticaji koji imaju za cilj razvoj ovog veoma važnog pravednog sektora. Ti državni podsticaji se ogledaju u jeftinim kreditima za novu opremu, implementaciju novih tehnologija i tehnoloških procesa u poljoprivredi, subvencijama po količini proizvodnih jedinica.

Jedan od najbitnijih preduslova za razvoj poljoprivrede je bolja organizovanost i povezivanje poljoprivrednih proizvođača i njihov zajednički nastup na tržištu.

2.2.6. Turizam i usluge

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Turistički resursi			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manastir Sv. Prohor Pčinjski ▪ Bujanovačka banja ▪ Veštačko jezero ▪ Arheološke lokacije ▪ Visoki kvalitet planinskih izvorišta voda ▪ Seoski, lovni i tranzitni turizam ▪ Kulturno istorijsko nasleđe nastalo na multietničkim osnovama ▪ Neposrednost, otvorenost i gostoljubivost lokalnog stanovništva ▪ Duga ugostiteljska tradicija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepotpuna iskorišćenost potencijala ▪ Loša infrastruktura ▪ Loša označenost ▪ Nepostojanje adekvatnih hotela i restorana ▪ Nedovoljno razvijene arheološke lokacije ▪ Slab menadžment i marketing ▪ Nedostatak strategije ▪ Nedostatak privatnog smeštaja ▪ Nedostatak domaćih turističkih agenata ▪ Nedostatak jedinstvene marketinške prezentacije ▪ Nema povezivanja na lokalnom i regionalnom nivou (udruženja) ▪ Nema turističkih proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Porast interesa za aktivnim odmorima ▪ Porast interesovanja učenika za rekreativnu nastavu ▪ Porast interesovanja za seoski turizam ▪ Razvoj multifunkcionalnih objekata pored auto-puta (Koridor 10) i magistalnog puta M25 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konkurencija ostalih gradova i regiona ▪ Konkurencija iz bližeg okruženja

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Pristupačnost usluga			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duga tradicija stanovnika Bujanovca u sektoru usluga ▪ Blizina auto-puta Beograd-Niš-Skoplje ▪ Postojanje određenih uslužnih objekata na auto-putu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udaljenost ostalih uslužnih objekata od auto-puta i magistalnog puta M25 ▪ Neki turistički objekti su na lošim lokacijama tako da nemaju direktan kontakt sa potencijalnim turistima 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koridor 10 ▪ Magistralni put M25 Tranzitni turizam ▪ Ribolov 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Političko ekonomska nestabilnost ▪ Ljudski resursi

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Turistička ponuda i marketing			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Investicija u Bujanovačku banju i manastir Sv. Prohor Pčinjski ▪ Plan za izgradnju hotela u gradu Bujanovcu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Slaba promocija događaja u opštini ▪ Nedefinisane turističke komparativne prednosti i imidž opštine ▪ Nepostojanje adekvatnih turističkih i uslužnih kapaciteta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Plan izgradnje uslužno-turističkih objekata pored auto-puta i na graničnom prelazu ▪ Stvaranje određene turističke manifestacije ▪ Saradnja sa turističkim organizacijama u okruženju ▪ Promocija etno-kulture 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Konkurencija iz okruženja

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Banjski turizam			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ tradicija ▪ lekoviti prirodni i zdravstveni faktori ▪ visokoobrazovani stručnjaci ▪ kulturno-istorijsko nasleđe okoline ▪ odličan geografski položaj ▪ okolina i hrana ▪ niska cena terapijskih programa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ loša infrastruktura ▪ zastarela medicinska oprema ▪ nedostatak banjske strategije ▪ nedostatak edukacije za nove programe ▪ slaba marketinška istraživanja ▪ nedostatak finansija za razvoj ▪ nestabilna politička situacija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Banje predstavljaju visokokvalitetan proizvod ▪ Niske cene u odnosu na Evropu ▪ Tradicionalni način tretmana u banjama u smislu prevencije, lečenja i rehabilitacije je na relativno visokom nivou i zajedno sa savremenim wellbeing programima ▪ Velike šanse za razvoj tržišta jer osim samih banjskih centara u ponudu može uključiti i prirodne i antropogene vrednosti u okolini (npr. zdrava hrana koja se proizvodi u nezagađenom banjskom okruženju, manastiri i drugi spomenici kulture, prirodne vrednosti poput šuma, planina, reka itd.) ▪ Izvori mineralnih, termomineralnih voda, kao i pojava lekovitih gasova, lekovitog blata (peloida) ▪ Vazduh i posebni ekološki, klimatski, morfološki, biološki i predeoni resursi ▪ Razvijene zdravstvene usluge 	

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprovođenje Wellness i drugih savremenih programa ▪ Dobra organizacija i jaka podrška od strane Udruženja banjskih i klimatskih mesta Srbije i Turističke organizacije Srbije ▪ Podrška od strane resornih ministarstava koja su zadužena za razvoj banjskog turizma 	
--	--	--	--

Saglasno raspoloživoj resursnoj osnovi i dostignutom nivou razvijenosti, kao i važnijim trendovima na domaćem tržištu osnovni ciljevi Analize kada je u pitanju podsticanje razvoja turizma u opštini Bujanovac u narednih 10 godina su:

- Intenziviranje ukupnog broja turističke industrije kroz potpunije korišćenje postojećih kapaciteta, poboljšanje strukture i kvaliteta proizvoda, kao i drugih bitnijih faktora njihove konkurentnosti, uz potenciranje inovativnosti, selektivnosti i tržišnosti;
- Snažnija marketinška promocija Bujanovca kao turističke destinacije na domaćem i regionalnom tržištu, koja se najefikasnije može ostvariti usklađivanjem strukture, kvaliteta i cena proizvoda i usluga sa zahtevima odgovarajućih segmenata domaće tražnje uz intenzivnu promociju turističkog proizvoda;
- Povećanje domaćeg turističkog prometa zbog njegovih višestrukih ekonomskih, socijalnih, demografskih, ekoloških i drugih efekata;
- Efikasno i održivo upravljanje razvojem turizma, do koga se može doći stalnim preduzimanjem inovativnih mera i aktivnosti u pogledu dogradnje postojećih i razvijanja novih komponenti njenog organizovanja i funkcionisanja;
- Izgrađivanje privrednog ambijenta koji će stimulatивно delovati na ulaganja i poboljšanje poslovanja u ovoj privrednoj grani.

Kako bi se turistička ponuda opštine Bujanovac razvijala potrebno je ispuniti sledeće uslove:

- Obogaćivanje vanpansionskih sadržaja u skladu sa zahtevima tržišta;
- Izgradnja posebno specijalizovanih turističkih objekata (multifunkcionalni hotelski kapacitet, proširivanje i modernizacija kapaciteta u Bujanovačkoj Banji).

2.2.7. Društvena preduzeća

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Društvena preduzeća			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kvalitet ljudskih resursa ▪ Već formirani brendovi ▪ Tradicija i iskustvo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zaostajanje u tehnologiji i zastarela oprema ▪ Nedostatak finansijskih sredstava i investicija ▪ Nedostatak informacija o tržištu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tehnološke promene i inovacije u procesu proizvodnje ▪ Integracija u EU ▪ Geo-strateški položaj 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nepostojanje lokalne strategije razvoja ▪ Nestabilno ekonomsko i političko okruženje

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Loši modeli upravljanja, menadžmenta ▪ Nedovršeni proces privatizacije ▪ Nepotpuno korišćenje ekspertskog znanja ▪ Nedovoljna upotreba EU standarda proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iskorišćavanje prednosti globalizacije tržišta ▪ Iskorišćavanje tržišta bivše Jugoslavije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kompetitivna agresivnost zemalja koje koriste strategije zasnovane na cenama za proizvode niskog kvaliteta ▪ Sporost procesa integracije u EU
--	--	--	--

Kao jedan od preduslova razvoja bujanovačke privrede je i brza privatizacija društvenih preduzeća. Kao i u velikom procentu u drugim slučajevima, ova preduzeća su se pokazala neefikasnim i neproaktivnim, tako da je za privredu i opštinu najbitnije da se ova preduzeća privatizuju i dobiju nove vlasnike i menadžment koji će moći da poboljša proces poslovanja, uvede standarde i napravi respektabilan i konkurentan proizvod.

2.2.8. Ljudski resursi i socijalna pitanja

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Ljudski resursi i socijalna pitanja			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra tehnička opremljenost NSZ i volja za posredovanjem i obrazovanjem ▪ Postojanje organizacija koje se bave obrazovanjem odraslih ▪ Postojanje određenog broja obučenih trenera ▪ Jak motivacioni faktor osoba sa invaliditetom i njihovih porodica za poboljšanje položaja u društvu ▪ Postojeće institucije koje se bave problemima ugroženih grupa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatna kvalifikaciona struktura kao posledica tradicionalnog obrazovnog sistema ▪ Nefleksibilnost starijih nezaposlenih osoba koje dolaze iz državnih i društvenih preduzeća ▪ Neodostatak tradicije i dodatnog obučavanja i dalje specijalizacije - Programi obuke nisu zasnovani na istraživanju tržišta ▪ Slabo socijalno i ekonomsko uključivanje ugroženih grupa ▪ Nedostatak institucija za zaštitu hendikepiranih lica koje poštuju etničke različitosti ▪ Zastarela oprema i nedostatak adekvatnog prostora za 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aktivnosti organizacija koje se bave dodatnih obrazovanjem ljudskih resursa ▪ Programi EU ▪ Postojanje Strategije smanjenja siromaštva ▪ Transfer pozitivnih iskustava iz drugih zemalja ▪ Reforma obrazovnog sistema od strane Vlade ▪ Novi programi obuke ustanovljeni od strane međunarodnih organizacija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Odlazak iz regiona najkreativnijeg dela radne snage ▪ Zaustavljena reforma obrazovnog sistema ▪ Nedovoljna uključenost ključnih nacionalnih aktera ▪ Depopulacija regiona ▪ Mešanje dnevne politike u profesionalne odnose ▪ Nestabilnost pravnog i političkog sistema ▪ Mali broj institucija sposobnih da implementiraju nove metode obrazovanja ▪ Odlučivanje o zakonima bez konsultacije sa predstavnicima ugroženih grupa ▪ Dalja centralizacija institucija koje se nose sa socijalnim problemima

	institucije koje se bave socijalnom i zdravstvenom zaštitom		
--	---	--	--

Nedostatak kvalitetnog nacionalnog okvira kvalifikacija doveo je do situacije da kao i drugi delovi Republike Srbije, i Bujanovac ima deficit kvalitetnih i obučениh ljudskih resursa. Posledice takve nekonzistentne politike nacionalnog razvoja ljudskih resursa sigurno su reflektovane i na socijalno ugrožene grupe. Poseban problem jeste zastarelost opreme i nedostatak adekvatnog prostora za institucije koje se bave socijalnom zaštitom.

Sigurni smo da će se u narednom periodu doneti sveobuhvatna strategija ljudskih resursa, prvenstveno na nacionalnom nivou, jer ljudi i kapacitet njihovog znanja i veština treba da predstavljaju našu komparativnu prednost u odnosu na konkurenciju.

2.2.9. Zdravstvena zaštita

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Zdravstvena zaštita i NVO			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ljudski resursi ▪ Podrška od strane lokalne samouprave ▪ Prisustvo postojećih stranih donatora ▪ Razvijen međunacionalni suživot ▪ Kultura dijaloga ▪ Obavezno stručno usavršavanje zdravstvenih radnika 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak određenih specijalizanata ▪ Starosna struktura kadra ▪ Nedovoljno prisustvo žena u institucijama ▪ Nezadovoljavajući tehnički uslovi u zdravstvu ▪ Nedostatak medikamenata 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencijalni donatori ▪ Zapošljavanje mladog medicinskog osoblja ▪ Izgradnja novih zdravstvenih objekata ▪ Usklađivanje zdravstvenih propisa sa EU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nezaposlenost, siromaštvo ▪ Nedovoljna edukovanost građana u vezi sa zdravstvenom zaštitom ▪ Zarazne bolesti zbog loše infrastrukture

U sektoru zdravstvene zaštite najveći problem predstavljaju nezadovoljavajući tehnički uslovi i kapaciteti i opet se nedostatak finansija javlja kao najveći problem. U uzročnike loših uslova za zdravstvenu zaštitu ubrajamo i lošu infrastrukturu (voda, ne higijenske deponije) koje često mogu biti izvor zaraznih bolesti. Neophodna je izgradnja novih medicinskih kapaciteta koji bi uz razvoj infrastrukture podigli nivo zdravstvene zaštite u opštini.

2.2.10. Nevladine organizacije

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Zdravstvena zaštita i NVO			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kadrovi ▪ Podrška od strane lokalne samouprave ▪ Prisustvo postojećih stranih donatora ▪ Postojanje NVO kao servisa građanima ▪ Razvijen međunacionalni suživot ▪ Kultura dijaloga ▪ Postojeći dokument za smanjenje siromaštva ▪ Obavezno stručno usavršavanje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno prisustvo žena u nevladinim organizacijama ▪ Ne postoji umrežavanje NVO ▪ Neizvesna pozicija NVO ▪ Ne postoji zakon za NVO ▪ Slabost u popunjavanju projek. forme EU standarda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Potencijalni donatori ▪ Veliki broj mladih ▪ Zapošljavanje mladih ▪ Strane donacije za NVO sektor ▪ Prekogranična saradnja ▪ Regionalna saradnja ▪ Nova infrastruktura ▪ Veća finansijska podrška NVO od strane opštine ▪ Usklađivanje zakonskih propisa sa EU 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedovoljno razvijeno partnerstvo između NVO i Opštine ▪ Nedovoljna informisanost u radu NVO

Analizom smo došli do podataka da u Bujanovcu postoje dobri uslovi za razvoj NVO, otvorenost za saradnju od strane organa lokalne samouprave i mogućnost saradnje sa stranim donatorima. Jedan od problema je nedovoljna informisanost o mogućnostima za apliciranje na međunarodnim projektima i neiskustvo i needukovanost po pitanju izrade i upravljanja projektima. Veliki je hendikep što u Bujanovcu nije formirana organizacija koja okuplja preduzetnike, a u cilju zaštite njihovih interesa i mogućnosti zajedničkog nastupa, povezivanja i razvoja privrede grada. Nedostatak je i nedovoljna uključenost ženske populacije u radu NVO.

2.2.11. Javne usluge

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Javne usluge			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nivo usluga ▪ Prirodni monopol ▪ Odnos sa korisnicima ▪ Tradicija 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Način upravljanja ▪ Strategija razvoja ▪ Struka ▪ Međuljudski odnosi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strategija razvoja ▪ Imidž preduzeća ▪ Standardizacija ▪ Usavršavanje struke 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opšta situacija u zemlji ▪ Normativa-status ▪ Politička zavisnost ▪ Višak radne snage

▪ Struktura radne snage	▪ Informisanje zaposlenih	▪ Svest korisnika ▪ Edukacija korisnika	▪ Privatizacija
-------------------------	---------------------------	--	-----------------

Javna preduzeća koja funkcionišu u Bujanovcu su karakteristična što ne posluju sa dobitkom već gube novac. Takva situacija izazvana je iz mnogo razloga, prvenstveno slabom platežnom moći stanovništva, zastarelošću opreme.

Ovakva situacija može da se reši jedino privatizacijom ili javno-privatnim partnerstvom gde bi lokalna samouprava zajedno sa privatnom firmom, koja bi uložila sredstva u novu opremu i razvoj, upravljala ovim preduzećima i tako podigla uslugu na viši nivo i tako pospešila procenat naplate i obezbedila uslove za profitabilno poslovanje.

2.2.12. Marketing i promocija opštine

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Marketing i promocija opštine			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prirodni resursi za turizam ▪ Geografski položaj ▪ Mentalitet ljudi ▪ Istorijsko kulturno nasleđe ▪ Arhitektura ▪ Privreda ▪ Klimatski uslovi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mentalitet ljudi ▪ Infrastruktura ▪ Saobraćaj ▪ Sportska infrastruktura ▪ Nedostatak kulturnih objekata i manifestacija ▪ Industrijska zona ▪ Oronulost objekata ▪ Tehnološka zastarelost ▪ Neiskorišćen turistički potencijal ▪ Politika lokalne samouprave ▪ Relativno slaba privreda ▪ Uslovi za privatni život 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Turistički potencijal ▪ Prirodni resursi ▪ Mala i srednja preduzeća ▪ Investicione olakšice ▪ Saradnja sa EU ▪ Angažovanje mladih ▪ Geografska lokacija ▪ Kultura ▪ Planiranje i jačanje privrede ▪ Pобољшanje infrastrukture ▪ Uključivanje medija u promotivne aktivnosti opštine 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zatvorenost ▪ Podeljenost ▪ Politika ▪ Netolerancija ▪ Samovolja ▪ Privreda ▪ Pravna nesigurnost

Analiza pokazuje da postoje veoma slabi uslovi za kvalitetnu marketinšku promociju opštine Bujanovac. Glavni razlog za ovu tvrdnju nalazimo u celokupno veoma lošem privrednom stanju u kome se opština nalazi, nepostojanju kvalitetnog ambijenta za razvoj preduzeća i prirodnih i ljudskih potencijala.

Sve ove činjenice ukazuju na to da i najbolja strategija marketinške promocije opštine ne bi imala puno efekta ukoliko se ovi preduslovi ne ispune.

Dakle, potrebni kapaciteti za razvoj opštine itekako postoje i uz ispunjavanje određenih uslova i standarda koje smo pominjali u drugima analizama, marketing će samo dati na značaju i intenzitetu u pogledu mogućnosti za razvoj, nove investicije, ekspanziju svih vidova turizma.

2.3. Jedinstvena SWOT analiza opštine Bujanovac

SNAGE	SLABOSTI	ŠANSE	PRETNJE
Jedinstvena SWOT analiza opštine Bujanovac			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geografski položaj ▪ Koridor 10 ▪ Blizina dva granična prelaza ▪ Turistički potencijal Bujanovačke Banje ▪ Seoski turizam ▪ Prirodni resursi ▪ Mentalitet ljudi ▪ Multikulturalnost ▪ Višejezičnost ▪ Tradicija ▪ Preduzetnički duh ▪ Radne navike ▪ Istorijsko kulturno nasleđe ▪ Nevladine organizacije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastruktura (saobraćaj, tehnološka zaostalost, nepostojanje označene industrijske zone) ▪ Oronulost objekta ▪ Nedostatak kulturnih manifestacija ▪ Neiskorišćenost turističkog potencijala ▪ Nedostatak finansijskih resursa ▪ Spora privatizacija ▪ Odlazak kadrova ▪ Neorganizovan tržišni nastup ▪ Zablude u pogledu kvaliteta ▪ Nedostatak jedinstvene marketinške prezentacije ▪ Nedostatak edukacije za nove programe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Integrisana strategija ekonomskog razvoja ▪ Izgradnja novih i modernizacija postojećih infrastrukturnih objekata ▪ Poboljšanje saradnje u regionu ▪ Ulaganje dijaspore ▪ Oživljavanje seoskih domaćinstava ▪ Proizvodnja novih i profitabilnijih kultura ▪ Stvaranje Bujanovačkog brenda ▪ Uvođenje QMS i HACCP-a ▪ Izgradnja multifunkcionalnih objekata u mesnim zajednicama ▪ Razvoj ostalih vidova turizma ▪ Novi programi obuke ▪ Promotivne aktivnosti opštine ▪ Evropske integracije 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nizak standard stanovništva ▪ Nezaposlenost ▪ Migracije ▪ Konkurencija iz okruženja ▪ Nestabilno ekonomsko i političko okruženje ▪ Netolerancija ▪ Pravna nesigurnost ▪ Nedostatak državne strategije za razvoj ovog regiona ▪ Nedostatak zakonske regulative i podsticaja samozapošljavanju i start-up biznisu

Jedinstvena SWOT analiza opštine Bujanovac daje detaljnu sliku društveno-političke i ekonomske pozicije u kojoj se opština nalazi već duži niz godina.

U analizi je sublimirano stanje u opštini na osnovu svih relevantnih parametara koji mogu da posluže kvalitetnijoj izradi jedinstvene strategije razvoja u cilju što bržeg ekonomskog i društvenog prosperiteta ovog dosta zapuštenog dela Republike Srbije.

Analiza pokazuje da uslovi za brzi razvoj opštine definitivno postoje i da su postojeći potencijali (prirodni, ljudski) dovoljni kako bi se kvalitetno rešavala goruća pitanja sa kojima se trenutno opština Bujanovac susreće, a to su: nezaposlenost, nedostatak kvalitetne edukacije, razvoj i modernizacija poljoprivredne proizvodnje, razvoj preduzetništva i mikro, malih i srednjih preduzeća.

Međutim, da bi se gore navedeni planovi realizovali, potrebno je učiniti niz koraka koji su potrebni radi definisanja i realizacije programa privrednog razvoja opštine.

Prvi i najbitniji preduslov za bilo koju vrstu razvoja je jačanje i podizanje infrastrukture (saobraćaj, vodosnabdevanje, elektrifikacije, telefonizacija, ekologija) kako bi uopšte moglo da se razmišlja i radi na implementaciji razvojnih projekata. Kada se infrastruktura bude podigla na odgovarajući nivo, stvoriće se podsticajni uslovi za pojačane domaće i strane investicije i

omogućiće opštini Bujanovac da učestvuje sa svojim kapacitetima u tržišnoj utakmici kako na regionalnom nivou, tako i na nacionalnom nivou, a i šire.

Dakle, analiza je definisala probleme i moguća rešenja istih, sada je pitanje i najvažniji faktor brzina sprovođenja potrebnih programa i rešavanja nagomilanih problema, a posle toga realizacija razvojnih programa i puno iskorišćenje postojećih privrednih kapaciteta u cilju ostvarivanja što većih profita i većeg zapošljavanja (pogotovo mladih i žena).

U rešavanje postojeće situacije je potrebno da se uključe svi *stakeholders* ili zainteresovane strane, na prvom mestu nadležna ministarstva Republike Srbije, lokalna samouprava, nevladine organizacije, strane finansijske i nefinansijske organizacije i institucije. Veoma je važna subordinacija ovih *stakeholders* i svest da je brzina implementacije razvojnih planova najbitniji faktor koji će odrediti živote i ekonomski standard građana Bujanovca u narednom periodu.

Jedan od veoma bitnih faktora u cilju razvoja opštine je i pokretanje procesa samozapošljavanja i javno-privatnog partnerstva i donošenje potrebne zakonske regulative kako bi se ovi procesi ubrzali, a posebno otvaranje mogućnosti za rad start-up i mikrokreditnih fondova. Obezbeđivanje uslova za rad ovim fondovima bi bila implementacija dobre prakse razvijenih zemalja kao strateški potez u rešavanju pitanja nezaposlenosti i dinamičnijeg razvoja porodičnog biznisa.

3. DEFINISANJE RAZVOJNE POLITIKE

Definisanje razvojne politike opštine Bujanovac obuhvata izradu vizije i misije opštine, kao i utvrđivanje strateških ciljeva Opštine. Ona je rezultat dijagnoze stanja, razvojnih mogućnosti, potreba i konkurentne prednosti opštine Bujanovac.

Razvojna politika je politika opštine Bujanovac na dugi rok i odnosi se na duže vremensko razdoblje u kojem mogu da se izvrše veoma značajne promene u razvojnoj orijentaciji opštine, njenom položaju u regionu i njenom uticaju na celokupni društveni razvoj. Polazište je na snažnom partnerstvu javnog i privatnog sektora, građanskog društva, kao i na uključivanju svih značajnih grupa u procesu odlučivanja i postavljanja strateških ciljeva i prioriteta.

Da bi opština ostvarila razvojnu politiku u dugom vremenskom periodu, ona mora da utvrdi strategiju realizacije tj. razvojnu strategiju. **Razvojna strategija** ima orijentacioni karakter i ona pokazuje opštini putanju kojom će stići do razvojnih ciljeva.

Razvojna strategija opštine Bujanovac znači povećanje njenih dimenzija, odnosno opsega aktivnosti u svim područjima i ima za cilj da definiše ekonomsku budućnost opštine kroz održiv i ravnomerno izbalansiran razvoj.

3.1. Vizija Opštine Bujanovac

Vizija: Opština Bujanovac ekonomski održiva, ekološki čista, privredno i turistički razvijena, infrastrukturno opremljenija i saobraćajno povezaniya – jedna od vodećih opština na jugu Srbije.

3.2. Misija Opštine Bujanovac

Misija: Opština Bujanovac kao istinski predstavnik političke volje građana, poštujući princip dobrog menadžmenta, radiće na što boljem pružanju usluga građanima i poboljšanju kvaliteta kroz ekonomske, socijalne, kulturne i političke uslove za rad i život, a privrednicima uslove za perspektivan i dinamičan razvoj.

3.3. Vrednosti opštine kao realna osnova za uspešnu realizaciju vizije, misije i strateških ciljeva

Vizija, misija i strateški ciljevi opštine Bujanovac upravljajuće se sledećim vrednostima:

- **Povećanje fiskalnog kapaciteta opštine i formiranje uravnotežene opštinske zajednice;**
- **Pružanje kvalitetnih usluga stanovništvu;**
- **Rad sa punom saradnjom i stvaranjem snažnog partnerstva svih lokalnih aktera, a posebno sa sektorom NVO;**
- **Ohrabrivati inicijative koje vode ka boljitku opštine i stvarati uslove za njihovo realizovanje;**
- **Nastojanje da se izađe u susret ostvarenju što širih i raznovrsnijih potreba građana;**
- **Edukacija (mnogobrojni programi) u funkciji osposobljavanja i unapređenja kvaliteta radne snage i onih izvan tržišta rada;**
- **Činiti napore kako bi se zaštitila životna sredina i otklonili potencijalni i postojeći zagađivači vode, zemljišta, vazduha, životinjskog i biljnog sveta;**
- **Smanjenje birokratske procedure prilikom osnivanja i poslovanja MSP, dobijanja građevinskih dozvola i priključaka na infrastrukturu i dr.;**
- **Pomoći svima koji se nalaze u stanju socijalne potrebe;**
- **Nastojanje ka jačanju finansijske discipline, funkcionisanje tržišta rada, stimulativne poreske politike i dr.;**
- **Očuvanje kulturnog identiteta i uspostavljena međuregionalna partnerstva.**

3.4. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi su temelji procesa razvoja opštine Bujanovac i formulisani su kao realne mogućnosti tokom očekivanog vremenskog perioda od deset godina. Ovi ciljevi treba da imaju široku prihvaćenost, da budu očigledni i ne isuviše udaljeni od trenutne realnosti u opštini Bujanovac. Strateški ciljevi opštine Bujanovac obuhvataju sledeće:

3.4.1. Razvoj infrastrukture da bi se sprečilo dalje zaostajanje u ekonomskom razvoju i zaštita životne sredine u cilju poboljšanja kvaliteta života

STRATEŠKI CILJ 1

RAZVOJ INFRASTRUKTURE DA BI SE SPREČILO DALJE ZAOSTAJANJE U EKONOMSKOM RAZVOJU I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE U CILJU POBOLJŠANJA KVALITETA ŽIVOTA

PRIORITET 1

Izrada planske dokumentacije

Detaljni ciljevi:

- 1.1.1. Izmena i dopuna Generalnog plana
- 1.1.2. Izrada prioriternih planova detaljne regulacije
- 1.1.3. Izrada studije zone i pojaseva sanitarne zaštite
- 1.1.4. Pribavljanje zemljišta u vlasništvo opštine koji je predviđen Generalnim Planom za industrijsku zonu i formiranje iste
- 1.1.5. Izrada plana detaljne regulacije za industrijsku zonu
- 1.1.6. Studija za određivanje lokacije gradske deponije
- 1.1.7. Izrada investicione tehničke dokumentacije za objekte od javnog značaja

PROFIL 1.1.1
IZMENA I DOPUNA GENERALNOG PLANA

Naziv projekta	Izmena i dopuna Generalnog Plana
Kratki opis projekta	Uskladjivanje sa planovima nizeg reda i stanjem na terenu
Osnovna polazišta i ciljevi	
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, Urbanistička služba
Procenjeni vremenski rok implementacije	5 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Zadovoljavanje građana, firmi i ne narušavanje javnih površina.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inžinjera).	Program o izradi plana kao satavni deo odluke o izmeni i dopuni generalnog plana

PROFIL 1.1.2
IZRADA PRIORITETNIH PLANOVA DETALJNE REGULACIJE

Naziv projekta	Izrada prioriternih planova detaljne regulacije
Kratki opis projekta	Izrada planova detaljne regulacije u prostoru koji je u okviru gradjevinskog reona, a ne postoje planovi detaljne regulacije.
Osnovna polazišta i ciljevi	Odvajanje javnog od opšteg zemljišta.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, Urbanistička služba
Procenjeni vremenski rok implementacije	2 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	

Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Urbanističko usklađivanje prema GUP-u
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Izrada ažuriranih geodetskih podloga i izrada programa za izradu planova detaljne regulacije

PROFIL 1.1.3

IZRADA STUDIJE ZONE I POJASEVA SANITARNE ZAŠTITE

Naziv projekta	Utvrđivanje zona i pojaseva sanitarne zaštite
Kratki opis projekta	Regulacija prostora u zoni izvorista za vodosnabdevanje radi zaštite izvorišta
Osnovna polazišta i ciljevi	
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca, privredni subjekti
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje kvaliteta života i zdravlja građana, stvaranje preduslova za razvoj privrede
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Ispitivanje zemljišta, određivanje zona i izrada plana sa utvrđenim zonama zaštite

PROFIL 1.1.4

PRIBAVLJANJE ZEMLJIŠTA U VLASNIŠTVU OPŠTINE KOJI JE PREDVIĐEN GENERALNIM PLANOM ZA INDUSTRIJSKU ZONU I FORMIRANJE ISTE

Naziv projekta	Pribavljanje zemljišta u vlasništvu opštine koji je predviđen generalnim planom za industrijsku zonu i formiranje iste
Kratki opis projekta	Otkup zemljišta i formiranje građevinskih parcela za izradu industrijskog kompleksa
Osnovna polazišta i ciljevi	
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac
Procenjeni vremenski rok implementacije	3 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac, preduzimači
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Stvaranje opštinskog zemljišta za ponudu stranim i domaćim investicijama.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Popis katastarskih parcela, utvrđivanje vlasništva i regulisanje pravnog osnova za otkup

PROFIL 1.1.5

IZRADA PLANA DETALJNE REGULACIJE ZA INDUSTRIJSKU ZONU

Naziv projekta	Izrada plana detaljne regulacije za industrijsku zonu
Kratki opis projekta	Detaljna razrada prostora koji je generalnim planom određen kao industrijska zona
Osnovna polazišta i ciljevi	Određivanje prostora, izrada infrastrukture i saobraćajnica
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, Urbanistička služba
Procenjeni vremenski rok implementacije	2 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	

Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteta, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Pružanje neophodne infrastrukture za razvijanje industrije u određenoj zoni i privlačenje stranih investicija i zapošljavanje novih radnika.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Generalnom Planom određena je lokacija.

PROFIL 1.1.6

ODREĐIVANJE LOKACIJE ZA GRADSKU DEPONIJU

Naziv projekta	Odredjivanje lokacije za gradsku deponiju
Kratki opis projekta	Izmeštanje postojeće nehigijenske deponije i utvrđivanje nove lokacije.
Osnovna polazišta i ciljevi	Unapređenje i dostizanje potrebnih ekoloških standarda u cilju povećanja kvaliteta života građana, poboljšana atraktivnost Bujanovca kao turističke destinacije za ulaganja
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteta, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Poboljšanje higijene u okviru grada, utvrđivanje lokacije van grada bez uticaja na život građana. Čistiji grad, ekološki zdrava sredina.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Ispitivanje lokacija koje mogu da zadovolje sanitarne uslove za postavljanje nove lokacije za deponiju.

PROFIL 1.1.7

IZRADA INVESTICIONE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA OBJEKTE OD JAVNOG ZNAČAJA

Naziv projekta	Izrada investicione tehničke dokumentacije za objekte od javnog značaja
Kratki opis projekta	Izrada investicione tehničke dokumentacije za objekte javnog značaja kao preduslov za realizaciju istih u narednom periodu
Osnovna polazišta i ciljevi	
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Gradjani opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Formiranje uslova za realizaciju tih projekata kroz opštinski budžet i raznih donacija
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Utvrđivanje prioriteta projekata

PRIORITET 2

Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih infrastrukturnih objekata

Detaljni ciljevi:

- 1.2.1. Putna mreža i objekti od javnog značaja
- 1.2.2. Voda
- 1.2.3. Kanalizacija i otpadne vode
- 1.2.4. Elektro mreža
- 1.2.5. Telekomunikacija

PROFIL 1.2.1.

PUTNA MREŽA I OBJEKTI OD JAVNOG ZNAČAJA

Naziv projekta	Putna mreža i objekti od javnog značaja
Kratki opis projekta	Rekonstrukcija postojeće putne mreže u cilju boljeg i kvalitetnijeg protoka ljudi roba i kapitala na teritoriji opštine Bujanovac i izgradnja objekata od javnog značaja u cilju unapređenja obrazovanja, kulture i sporta

<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<p>Osnovna polazišta i ciljevi tiču se bržeg privrednog razvoja i privrednih grana u Bujanovcu koje mogu doprineti kvalitetnijem razvoju.</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta, procenjeni vremenski rok, procenjeni finansijski aranžman za investicije, rok za implementaciju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asfaltiranje puta kroz Veliki Trnovac-CIP Beograd, 34.130.494,00 • Asfaltiranje puta Lučane-Dobrosin-CIP Beograd, 76.700.000,00 • Asfaltiranje prilaza u Kosovskoj ulici 25.000.000 (Program 2007, Direkcija, II.3 / 3) • Prosecanje i čišćenje postojećih puteva 5.500.000 (Program 2007, Direkcija, II.3 / 6) • Održavanje i krpljenje ulica u gradu i lokalnih puteva 10.000.000 (Program 2007, Direkcija, II.3 / 7) • Asfaltiranje preostale deonice puta kroz selo Biljača 10.000.000 (Program 2007, Direkcija, II.3 / 6) • Dogradnja zdravstvene stanice u selu Veliki Trnovac-CIP Beograd, 20.000.000,00 • Dogradnja zdravstvene stanice u selu Klenike-CIP Beograd, 25.000.000,00 • Rekonstrukcija saobraćajnica u selu Rekovac-CIP Beograd, 56.466.000,00 • Asfaltiranje puta Bujanovačka Banja- selo Srpska Kuća (2km) • Asfaltiranje ulice od doma kulture do škole u selo Lučane (4.500.000) • Rekonstrukcija OŠ „Bora Stanković“ Klenike, istureno odeljenje u selu Klinovac-Pinview Davidovac, 7.300.000,00 • Nadgradnja DK „Vuk Karadžić“-CIP Beograd, 44.500.000,00 • Dogradnja šest učionica iznad radionice SŠ „Sveti Sava“, 5.000.000,00 • Uređenje zgrade kulture i sporta u selu Veliki Trnovac • Izgradnja započete SS „Sezai Suroi“ u Bujanovcu (blok A i blok B)-Kapaprojekt Niš, 120.000.000,00 • Asfaltiranje novoprojektovane ulice od Gnjilanskog puta-naselje Salvatore- • Izgradnja mosta u selu Končulj-2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Izgradnja nove OŠ u Stukarskoj mahali u selu Veliki Trnovac-Kapaprojekt Niš, 102.000.000,00 • Izgradnja fiskulturne sale u OŠ „Naim Frašeri“, 30.000.000,00 • Izgradnja stočne pijace u Bujanovcu-CIP Beograd, 22.640.000,00 • Izgradnja sportskog terena u OŠ „Ali Bektaši“ u Nesalcu, 4.000.000,00 • Izgradnja sportskog terena u OŠ u Somolici, 4.000.000,00 • Izgradnja predškolske ustanove i povećanje broja učionica u selu Breznica- • Izgradnja objekta mesne kancelarije u selu Veliki Trnovac • Izgradnja mosta na Kuštičkoj reci u selu Klenike, 2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Izgradnja mosta na Krševičkoj reci u selu Krševica, 2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Izgradnja puta do Omladinskog kampa u Prohorovu (2km)-2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Izgradnja puta Bukurevac- Biljača-Sebrat-Spančevac, kao

	<p>spone između regionalnih pravaca R-125 i R-214, 2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proširenje i asfaltiranje ulica u Bujanovcu i Bujanovačkoj Banji, 2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Izgradnja petlje kod stočne pijace, 2007-2009, LS, NIP, FRRS, strani donatori • Asfaltiranje puta Bujanovac-Novo Naselje
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Očekivani korisnici su građani Bujanovca, poslovni ljudi iz zemlje i okruženja, turisti
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Poboljšanje uslova za brži privredni razvoj, za brži protok kapitala, roba, usluga i ljudi, povećanje atraktivnosti opštine Bujanovac za domaće i strane investicije
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

PROFIL 1.2.2.

VODA

Naziv projekta	Rekonstrukcija postojeće vodovodne mreže i izgradnja novih vodovodnih kapaciteta i komunalne infrastrukture
Kratki opis projekta	Rekonstrukcija zastarele vodovodne mreže i izgradnja vodovodne mreže radi omogućavanja stanovništvu i privrednim subjektima kvalitetnije snabdevanje vodom
Osnovna polazišta i ciljevi	Stvaranje osnovnih uslova za kvalitetan život i rad građana Bujanovca
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta, procenjeni vremenski rok implementacije, procenjeni finansijski aranžman za investicije, procenjeni vremenski rok	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje gubitaka u sistemima za snabdevanje vodom naselja na 30%; revitalizacijom postojećih sistema; • 2007-2010, LS, FPPS, NIP, JKP • Rešavanje problema vodosnabdevanja stanovništva: • 2007-2010, LS, FPPS, NIP, JKP • Revitalizacija i proširenje vodovodne mreže u Bujanovcu; 2007-2010, LS, NIP, FPPS, JKP • Zamena azbestnih cevi na vodovodnoj mreži u dužini od 5km, od glavnog izvorišta do Trnovca usled dotrajlosti • Regulacija Trnovačke reke kroz Veliki Trnovac. (vrednost investicije oko 20 mil. din.);2007-2010, LS, FPPS, NIP, JKP • Uredjenje korite Južne Morave u zoni mosta 2.500.000 • Regulacija korite reke u selo Biljaca 2.500.000 (Program 2007, Direkcija, 11.5) • Regulisanje pojave površinskih voda u ulici Veljko Vlehović i Gnjilanski put, Bujanovac 1.500.000 • Usposobljavanje lokalnog vodovoda za jednu mahalalu u naselje Sejace 150.000 (Program 2007, Direkcija, 5.3) • Produžetak vodovodne mreže za naselje Rudnička kolonija

	<p>u selo V. Trnovac.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izgradnja vodovodne mreže u selu Končulj-Vodotehnika, 20.000.000,00 • Izgradnja vodovodne mreže u selu Muhovac-Vodotehnika, 13.363.000,00 • Izgradnja vodovodne mreže u selu Breznica-Vodotehnika, 21.915.000,00 • Izgradnja vodovodne mreže u selima Boravac, Samoljica i Biljača-Vodotehnika, 60.430.770,00 • Izgradnja bazena za vodosnabdevanje sela Oslare-Vodotehnika, 5.000.000,00 • Izgradnja vodovodne mreže u selu Letovica, 20.000.000,00 • Izgradnja vodovodne mreže u selima Brnjare i Rusce (projektanska vrednost investicije oko 4.990.000 din.); • Izgradnja vodovodne mreže u selu Trejak (projektanska vrednost investicije oko 11 mil. din.); • Izgradnja vodovodne mreže u selima Klinovac i Krševica (projektanska vrednost investicije oko 38.259.000 din) • Ugradnja hidropres sistema za selo Bozinjevac (ocekivana vrednost 1.500.000, din), selo Karadnik (1.500.000, din) i naselje Jezera (1.500.000 din)
Procenjeni vremenski rok implementacije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Poboljšanje uslova za funkcionisanje domaćinstava i građana Bujanovca
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Urađene studije izvodljivosti, projekti i formirane cene realizacije

PROFIL 1.2.3.

KANALIZACIJA I OTPADNE VODE

Naziv projekta	Rekonstrukcija kanalizacione mreže u gradu Bujanovcu i izgradnja novih kanalizacionih mreža i tretiranje otpadnih voda
Kratki opis projekta	Rekonstrukcija zastarele kanalizacione mreže i izgradnja nove kanalizacione mreže i omogućavanje stanovništvu privrednim subjektima kvalitetnije životne uslove
Osnovna polazišta i ciljevi	Omogućavanje osnovnih uslova za život i rad građana Bujanovca i ispunjavanje osnovnih ekoloških standarda
Institucije za implementaciju, procenjeni vremenski rok implementacije, vlasnik projekta, procenjeni finansijski aranžman za investicije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekonstrukcija i proširenje kanalizacione mreže u Bujanovcu; 2. Sanacija, zatvaranje i remedijacija gradske deponije u Bujanovcu (investiciona vrednost 1.716.400 din.); 3. Opremanje JP „Komunalac” - nabavka vozila za prikupljanje i odvoženje smeća, cisterne za čišćenje kanalizacije i pogrebnog vozila;

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Korekcija kanalizacione mreže u ulici «4 jul» u Bujanovcu 300.000 (Program 2007, Direkcija, II.1 / 12) 5. Nastavak izgradnje kanalizacione mreže u Velikom Trnovcu, severni sliv «Vodotehnika» 18.500.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 3) 6. Evakuacija otpadnih voda naselje Veliki Trnovac. Sabirni kolektor Veliki Trnovac, Bujanovačka banja «Vodotehnika» 24.500.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 5) 7. Crpna stanica za otpadne vode «Bujanovac» sa izmeštanjem postojeće i sabirnim kolektorom do trnovačke reke «Vodotehnika» 35.000.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 7) 8. Izgradnja fabrike za prečišćavanje otpadnih voda 90.000.000 9. Izgradnja kanalizacione mreže u selo Rakovac «Vodotehnika» 20.336.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 9) 10. Izgradnja kanalizacione mreže u novo naselje «Vodotehnika» 5.000.000(Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 10) 11. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, Lučane «Vodotehnika» 6.700.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 11) 12. Evakuacija otpadnih voda sela Turija sa sistemom za prečišćvanje «Vodotehnika» 13.823.190 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 31) 13. Evakuacija otpadnih voda sela Lučane, kanalizaciona mreža «Vodotehnika» 15.674.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 32) 14. Evakuacija atmosferskih voda u selo Veliki Trnovac, Severni sliv, «Vodotehnika» 7.000.000 (Program razvoja infrastrukture ze 2007, redni broj 35) 15. Izgradnja kanalizacione mreže u selo Letovice (18.000.000 din). 16. Izgradnja kanalizacione mreže u selo Končulj. (19.000.000 din). 17. Izgradnja kanalizacione mreže u selo Somoljice (15.000.000 din). 18. Izgradnja kanalizacione mreže u selo Dobrosin (18.000.000 din). 19. Izgradnja kanalizacione mreže u Bujanovcu, Novo Naselje, ulice: Nikola Tesla, Banjska i M.N. Cale (5.000.000 din) 20. Izgradnja kanalizacione mreže u ulicama po regulacionom planu (5.000.000 din) 21. Izgradnja kanalizacione mreže u ulici Vranjska u Bujanovcu (2.000.000 din).
<p>Očekivani korisnici (ciljne grupe)</p>	<p>Građani Bujanovca</p>
<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)</p>	<p>Omogućavanje osnovnih uslova za kvalitetniji život građana Bujanovca, podizanje nivoa ekoloških uslova, kao i poboljšanje uslova za funkcionisanje domaćinstava i građana Bujanovca</p>
<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarne ili finalne)</p>	<p>Urađene studije izvodljivosti, projekti i formirane cene realizacije</p>

<p>izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	
---	--

PROFIL 1.2.4.
ELEKTRO MREŽA

<p>Naziv projekta</p>	<p>Rekonstrukcija i izgradnja nove elektro mreže opštine Bujanovac</p>
<p>Kratki opis projekta</p>	<p>Modernizacija elektro-energetskih kapaciteta radi povećanja pouzdanosti, raspoloživosti i efikasnosti postojećih elektroenergetskih objekata i snabdevanja potrošača na teritoriji opštine</p>
<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<p>Stvaranje neophodne elektro-energetske infrastrukture radi podizanja nivoa kvaliteta života građana, boljeg funkcionisanja privrednih subjekata i jednog od osnovnih infrastrukturnih preduslova za privlačenje investitora u Bujanovac</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta, procenjeni vremenski rok implementacije, procenjeni finansijski aranžman za investicije</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poboljšavanje elektro-snabdevanja sektora 6 naselje «Morava 76» u Bujanovacu. Vrednost investicije oko 25.780.865 din.); 2. Izgradnja rasvete na deonici Gnjilanski put – Vodovodna stanica; 3. Izgradnja 10 kv podzemnog voda od TS 10/0,4 kv Moravska do TS 10/0,4 kv Soliter (800 m); 4. Izgradnja TS u Terzijskoj mahali, Veliki Trnovac 3.000.000 (Program 2007, Direkcija, II.4 / 8) 5. Izgradnja TS u Kosovskoj ulici 3.000.000 6. Povećanje snage transformatora u TS Lole Ribara i Kosovska; 7. Rekonstrukcija DV 10 kv Bujanovac - Biljača- Rajince(20 km); 8. Rekonstrukcija DV 10 kv Bujanovac – V. Trnovac - Breznica (15 km); 9. Izgradnja rasvete petlje na ulaz u Bujanovcu 4.000.000 (Program 2007, Direkcija, II.4 / 2) 10. Rekonstrukcija DV ДВ 10 kv Ristovac-Davidovac-Karadnik-D.Vrtogoš (15 km); 11. Izgradnja DV od TS 110/35/10 kv Bujanovac do TS 10/0,4 kv Turija; 12. Revitalizacija, sanacija, osavremenjivanje i izgradnja proizvodnih i prenosnih kapaciteta; 13. Poboljšanje elektro-snabdevanja sektora 6 i naselja; 14. Orijentaciona vrednost investicije je tri miliona dinara; 15. Izgradnja trafo-stanica za izmeštanje crpne – fekalne stanice sa automatikom (projektantska vrednost investicije 3,1 mil. din.); investiciona vrednost osvetljenja deonice od nadvožnjaka do Crpne stanice u vrednosti iznosi 300.000 din.; 16. Izgradnja dve TS 10/0,4 kv u selima Rusce i Sejace; 17. Zamena starog provodnika od 16 16 mm² na 35 mm² (Žbevac, Klinovac, Trejak, Kuštica, Spančevac, Žuželjica i Lopardince); 18. Zamena 100 stubova nisko naponske mreže; 19. Izgradnja DV 110/10 kv Ristovac - Davidovac – Donji Vrtogoš; 20. Ugradnja DV 35 kv, TS 110/35/10 kv i TS 35/10 kv „Groblje”; 21. Rekonstrukcija DV 35 kv „Vranje 2” - Bujanovac(20 km); 22. Rekonstrukcija DV 10 kv Ristovac – Žbevac - Ljiljance (10 km); 23. Izgradnja novog transformatora 31,5 MBA u TS 110/35/10 kv Bujanovac 1 sa izradom trafo polja - automatske; 24. Izgradnja DV 35 kv „Bujanovac 1” - Trnovac(3 km); 25. Izgradnja TS 35/10 kv Trnovac (vrednost 40 mil.din.);

	<p>26. Izgradnja DV 10 kv Granica – Ristovac; 27. Toplifikacija na lokacijama: Bujanovac, Bujanovačka Banja, Biljača, Veliki Trnovac i Klenike; 28. Izgradnja kotlarnica u naseljima Klenike, Sveta Petka, Biljača, 29. Izgradnja TS 10/0,4 kv u Bujanovcu (Branko Radičević i Karakačka); V. Trnovac Rok realizacije: 2007-2010; EPS, EMS, EIB, donacije, Svetska banka, ino-kredit</p>
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca, privredni subjekti, budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Stvoriće se neophodni uslovi za bolje i kvalitetnije funkcionisanje prvenstveno privrednih subjekata i povećaće se zainteresovanost investitora, pogotovo zainteresovanih za ulaganje u proizvodne delatnosti gde je jedan od osnovnih parametara za dobro funkcionisanje upravo kvalitetno napajanje električnom energijom i stabilna elektro-energetskih mreža
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

PROFIL 1.2.5.
TELEKOMUNIKACIJA

Naziv projekta	Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacione infrastrukture
Kratki opis projekta	Modernizacija poštanskih i telekomunikacionih kapaciteta radi obezbeđenja efikasnog i kvalitetnog poštanskog saobraćaja, kao i potpunom pokrivenosti opštine signalom fiksne i mobilne telefonije
Osnovna polazišta i ciljevi	Razvoj telekomunikacione infrastrukture kao najbitniji postulat brzog protoka informacija u cilju kvalitetnijeg poslovanja
Institucije za implementaciju, procenjeni vremenski rok implementacije, vlasnik projekta, procenjeni finansijski aranžman za investicije	<p>Prioritetni radovi u oblasti PTT saobraćaja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izgradnja i rekonstrukcija telekomunikacione mreže; 2. Poboljšanje fiksne telefonije proširenjem kapaciteta međumesnih centrala; 3. Poboljšanje mobilne telefonije instaliranjem novih baznih stanica; 4. Proširenje telefonske centrale u Bujanovcu sa 3.000 na 6.000 priključaka; 5. Proširenje telefonske centrale u Klenikama; 6. Izgradnja novih centrala u selima Levosoje, Biljača, Lučane i Končulj; 7. Rešavanje problema telefonizacije ruralnih područja. <p>Rok za realizaciju: 2007-2010; Telekom, Telenor, JP PTT, LS</p>

Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca, privredni subjekti, budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Obezbeđivanje uslova građanima Bujanovca infrastrukturu u okviru telekomunikacije koju imaju građani zemalja u regionu, omogućavanje privrednim subjektima da što kvalitetnije i brže razmenjuju informacije između sebe i sa partnerima i institucijama iz celog sveta. Razvoj ovog sektora će sigurno najbitniji preduslov za razvoj privrede, malih i srednjih preduzeća.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	.

PRIORITET 3

Zaštita životne sredine

Detaljni ciljevi:

- 1.3.1. Uspostavljanje EMS
- 1.3.2. Sertifikacija EMS
- 1.3.3. Monitoring sertifikovanih EMS

PROFIL 1.3.1 USPOSTAVLJANJE EMS

Naziv projekta	Uspostavljanje EMS
Kratki opis projekta	Uspostavljanje sistema menadžmenta zaštitom životne sredine (EMS) prema ISO 14001:2000 u preduzećima u opštini Bujanovac.
Osnovna polazišta i ciljevi	Zaštita životne sredine i obezbeđenje zdravlja i bezbednosti građana i zaposlenih. Povećanje svesti zaposlenih o primeni mera zaštite životne sredine i mera zaštite njihovog života i zdravlja
Institucije za implementaciju	Konsultantske organizacije, Institut MSP
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2017
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani i privredni subjekti opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Kvalitetnija životna sredina, kvalitetniji vazduh, voda za piće, smanjenje otpada i aerozagađenja, povećanje svesti o životnoj sredini, povećanje zadovoljstva građana, povećanje kvaliteta života

PROFIL 1.3.2

SERTIFIKACIJA USPOSTAVLJENOG EMS PREMA 14001:2000

- Sertifikaciju uspostavljanog EMS vrši odobrano sertifikaciono telo;
- Sertifikacija traje do tri meseca;
- Sertifikacija obuhvata provere i preispitivanja EMS tokom njegove primene.

PROFIL 1.3.3.

MONITORING SERTIFIKOVANOG EMS

- Interni monitoring je nadzor nad uspostavljenim EMS-om od strane obučениh internih ocenjivača.
- Eksterni monitoring je nadzor nad uspostavljanim EMS-om od strane sertifikacionog tela. Eksterni nadzor vrši se jednom godišnje.

3.4.2. Razvoj malih i srednjih preduzeća, kao najbrži i najjeftiniji način za sveukupni ekonomski razvoj opštine, poljoprivrednih potencijala u opštini i turizma

STRATEŠKI CILJ 2

RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA KAO NAJBHRŽI I NAJJEFTINIJI NAČIN ZA SVEUKUPNI RAZVOJ OPŠTINE

Mala i srednja preduzeća i njihov razvoj mogu da odigraju značajnu ulogu u povećanju zaposlenosti i prihoda stanovništva, a time i u ukupnom razvoju opštine Bujanovac. Razvoj malih i srednjih preduzeća podrazumeva pored razvoja privatnog preduzetništva i samostalnih radnji i čitav kompleks delatnosti koje se mogu organizovati u okviru postojećih privrednih subjekata i u seoskim domaćinstvima.

Zadnjih 15 godina privredom Bujanovca je dominirao manji broj preduzeća. Međutim, većina ovih preduzeća pogođena erozijom kapitala i imovine i lošim menadžmentom doživela je kolaps. **Posledica toga je smanjenje broja radne snage, redukcija posla i ekonomske aktivnosti.** Nakon propasti većine ovih preduzeća, opština Bujanovac je ostala bez potrebnog ekonomskog razvoja, a to je dovelo do velike nezaposlenosti i sive ekonomije koja ozbiljno ugrožava dalji razvoj opštine iako utiče na očuvanje socijalnog mira. U ovakvom ekonomskom miljeu koji je karakterističan za Bujanovac ali i za druge gradove u Srbiji, mala preduzeća su našla svoje mesto a imaju još mnogo prostora za rad. Da bi se postigao veći razvoj MSP sektora, potrebno je staviti akcenat na razvoj institucionalnih okvira i drugih preduslova za uspešan razvoj MSP-a.

Mala i srednja preduzeća u Bujanovcu danas mnogo obećavaju, ali se i suočavaju sa pronalaženjem novih tržišta. Trebalo bi povećati investicije u tehnologiju kako bi proizvodi MSP-a bili konkurentni na tržištu.

U politici razvoja malih i srednjih preduzeća, opština Bujanovac igraće aktivnu ulogu putem podsticanja i usmeravanja preduzetničkih inicijativa ka programima koji doprinose boljem korišćenju raspoloživih prirodnih i stvorenih resursa i radnom angažovanju

nezaposlenih i viškova zaposlenih, a istovremeno imaju zadovoljavajući stepen profitabilnosti i ne zahtevaju izričito velika početna ulaganja

Finansije su ozbiljna blokada brzom razvoju MSP sektora u Bujanovcu. Posebno veliki problem je needukovanost menadžmenta u pisanju biznis planova, nemogućnost obezbeđivanja garancija, a sve to onemogućava pristup sredstvima banaka.

Zemljišne knjige takođe predstavljaju dodatni problem pri uknjižavanju imovine i s tim u vezi obezbeđenje kredita. Sektor usluga za mala i srednja preduzeća je relativno nerazvijen.

Rešenja mogu doći iz nekoliko pravaca:

- **Aktivirati opštinsku razvojnu Agenciju**
- **Formirati udruženje preduzetnika u Bujanovcu**
- **Usmeriti preduzetnike ka Fondu za razvoj Republike Srbije**
- **Usmeriti preduzetnike ka međunarodnim fondovima**
- **Organizovati programe edukacije**
- **Organizovati programe konsaltinga i istraživanja tržišta**
- **Unaprediti marketing aktivnosti i jačati kvalitet**
- **Organizovanje biznis inkubatora u napuštenim halama**
- **Formiranje biznis centra i klastera.**

Realizaciju programa koji zadovoljavaju propisne kriterijume, opština Bujanovac će u saradnji sa zainteresovanim preduzećima, zadrugama, specijalizovanim preduzećima i institucijama iz neposrednog i šireg okruženja, pripremiti operativne programe razvoja malih i srednjih preduzeća kojima će se definisati konkretni programi, dinamika njihove realizacije i podsticajni mehanizmi.

Izbor delatnosti koje zadovoljavaju navedene početne kriterijume je relativno širok i može se razvrstati u nekoliko grupa:

STRATEŠKI CILJ 2

RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA KAO NAJBZRŽI I NAJJEFTINIJI NAČIN ZA SVEUKUPNI RAZVOJ OPŠTINE

PRIORITET 1

Razvoj mikro biznisa

Detaljni ciljevi:

- 2.1.1. Unapređenje i razvoj domaće radinosti putem samozapošljavanja
- 2.1.2. Unapređenje i razvoj odgajivačke delatnosti putem samozapošljavanja
- 2.1.3. Unapređenje i razvoj prerađivačke delatnosti putem samozapošljavanja
- 2.1.4. Unapređenje i razvoj zanatstva i ličnih usluga putem samozapošljavanja

Radi obezbeđenja adekvatnog poslovnog prostora za ove delatnosti treba formirati još neki zanatski centar u budućnosti.

PROFIL 2.1.1.

UNAPREĐENJE I RAZVOJ DOMAĆE RADINOSTI PUTEM SAMOZAPOŠLJAVANJA

Naziv projekta	Unapređenje i razvoj domaće radinosti putem samozapošljavanja
Kratki opis projekta	Domaća radinost će omogućiti novozapošljavanje i produktivan i organizovan rad individualaca i porodice na selu i u gradu
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Ručno tkani materijali, ponča, jakne, kaputi, prsluci, suknje šalovi, torbice, zavese,

	<p>staze. Gotovi materijali dizajnirani po narudzbini.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U cilju efikasnog poslovanja potrebno je utvrditi principe poslovnog odnosa sa kooperantima. • Za ostvarivanje većih komercijalnih efekata neophodno je angažovanje stručnjaka radi prilagođavanja dizajna lokalnimetnografskim karakteristikama i zakonima tržišta. • Narodne nošnje, stolnjaci, ćilimi, torbe, kaiševi, bluze, haljine i drugi odevni predmeti sa vezom. Etno motivi spoj tradicionalnog i modernog. • Izrada unikatnih suknji, jakni, ogrtača, torbi, šalova, kapa, unikatnih ukrasnih jastučnica i prostirki, kao i kućnih detalja. • Izrada ženske obuće: cipela, sandala, papuča, čizama, patika po poslednjim modnim trendovima, od veštačkih i prirodnih materijala, rađeni ručnom metodom; • Izrada unikatne kožne konfekcije. Ručno stilizovani komadi odeće (vez, perle, kamenje, heklani dodaci). Kolekcija jedinstvenog nakita, kapa i šalova; • Širi proizvodni program treba da obuhvati heklanje, vezenje zavesa i stolnjaka, ručno tkanje narodnog platna, tepiha i ćilima i dr., kao i izradu suvenira namenjenih turistima.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Zemljoradničke zadruge, • Poljoprivredna gazdinstva u saradnji sa nosiocima razvoja turizma kako bi izrada predmeta bila u funkciji razvoja turizma. • Preduzetnici.
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Potencijalni i postojeći preduzetnici na teritoriji opštine Bujanovac i budući investitori.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Bolji plasman proizvoda; • Razvoj sela; • Razvoj turizma; • Novo zapošljavanje.

**PROFIL 2.1.2.
UNAPREĐENJE I RAZVOJ ODGAJIVAČKE DELATNOSTI PUTEM
SAMOZAPOŠLJAVANJA**

Naziv projekta	Unapređenje i razvoj odgajivačke delatnosti putem samozapošljavanja
Kratki opis projekta	Odgajivačka delatnost se veoma brzo organizuje, registracija gazdinstva je veoma brza, ne zahteva se mnogo radnika, brzo donosi profit
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja pečuraka (za kojim postoji konstantna tržnja na tržištu). Proizvodnju pečuraka je moguće

	<p>organizovati u napuštenim i neiskorišćenim objektima, u kooperaciji sa individualnim gazdinstvima. Dodatnom preradom–sušenjem i konzerviranjem pečuraka, prevazilazi se sezonski karakter proizvodnje i obezbeđuje znatno viša prodajna cena na tržištu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gajenje pojedinih vrsta lekovitog i aromatičnog bilja; • Uzgoj cveća i ukrasnog bilja • Organizovano gajenje pčela, može obezbediti dodatni prihod zemljoradničkim zadrugama i samostalnim proizvođačima na teritoriji opštine; • Organizovano gajenje puževa.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Zemljoradničke zadruge, • Poljoprivredna gazdinstva u saradnji sa nosiocima razvoja turizma kako bi izrada predmeta bila u funkciji razvoja turizma. • Preduzetnici.
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Potencijalni i postojeći preduzetnici poljoprivrednici na teritoriji opštine Bujanovac i budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • bolji plasman proizvoda • razvoj sela • razvoj turizma • novo zapošljavanje

**PROFIL 2.1.3.
UNAPREĐENJE I RAZVOJ PRERAĐIVAČKE DELATNOSTI PUTEM
SAMOZAPOŠLJAVANJA**

Naziv projekta	Unapređenje i razvoj prerađivačke delatnosti putem samozapošljavanja
Kratki opis projekta	Prerađivačka delatnost zasniva se prvenstveno na poljoprivredi, kroz prilagođavanje njihove strukture delom i potrebama manjih prerađivačkih kapaciteta za čijom proizvodnjom postoji tražnja na tržištu.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja običnih i punjenih testenina; • Proizvodnja mleka i mlečnih prerađevina • Nakon konsolidacije stočarske proizvodnje, koja se očekuje u narednom periodu, u okviru stočarskih farmi može se očekivati formiranje manjih radnih jedinica za proizvodnju sirove kože i vune i proizvodnju predmeta od ovih sirovina. Ova

	<p>proizvodnja se može organizovati u kooperaciji sa individualnim sektorom.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zemljoradničke zadruge, • poljoprivredna gazdinstva u saradnji sa nosiocima razvoja turizma kako bi izrada predmeta bila u funkciji razvoja turizma. • preduzetnici
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<ul style="list-style-type: none"> • Potencijalni i postojeći preduzetnici; • Poljoprivrednici na teritoriji opštine Bujanovac, i • Budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Bolji plasman proizvoda; • Razvoj sela; • Razvoj turizma; • Novo zapošljavanje.

PROFIL 2.1.4.
UNAPREĐENJE I RAZVOJ ZANATSTVA I LIČNIH USLUGA PUTEM SAMOZAPOŠLJAVANJA

Naziv projekta	Unapređenje i razvoj zanatstva i ličnih usluga putem samozapošljavanja
Kratki opis projekta	Zanatstvo ima veoma velike mogućnosti za razvoj zbog tradicije i velikog iskustva koja je ukorenjena kod građana.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Razvoj ove oblasti privređivanja treba podsticati prvenstveno u pravcu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Otvaranja zanatskih radnji čija je delatnost vezana isključivo za potrebe naselja (popravke i servisi); • Razvoj deficitarnih zanatskih i uslužnih delatnosti koje su u funkciji zadovoljavanja potreba stanovništva i privrede opštine; • Razvoj zanatskih i uslužnih delatnosti koje su u funkciji razvoja turizma i zadovoljenja potreba turista. • Evo spiska interesantnih zanata za uspešan biznis u Bujanovcu: • Etno program od drveta. Drvene posude za nacionalnu kuhinju, drveni reklamni materijal, suveniri, drvene dečije igračke i još mnogo toga. Idealan program za turističku organizaciju Bujanovca, prodavnice domaće radinosti i drugo. • Kompletan grnčarski program za uređenje dvorišta. Saksije, ćupovi, amfore, mini fontane, mini bašte, skulpture od kvalitetne gline jedinstvenih oblika. • Izrada unikatnog nameštaja. Stočići, stolice, police, natkasne, kovčezi, ogledala, ramovi, komode, lampe, držači

	<p>za novine, vaze, saksije, držači za kišobrane.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartonske sklapajuće kutije za pakovanje i transport robe prehrambene i hemijske industrije. Izrada po porudžbini u više veličina. • Izrada unikatnih suknji, jakni, ogrtača, torbi, šalova, kapa, unikatnih ukrasnih jastučnica i prostirki, kao i kućnih detalja. • Ručno rađeni predmeti od kovanog gvožđa i stakla. Za uređenje enterijera lokala, kancelarijskog i stambenog prostora. Ograde i kapije, gelenderi, tende, stolovi, stolice, lampe, žardinjere... • Proizvodnja meda i pčelinjih proizvoda: mleč, propolis, vosak. Med u pakovanjima od 25g, 50g, 100g, 500g, 1kg, 3kg. Saće u medu. • Knjigovezačka radnja sa bogatom ponudom ukrasnih kutija, reklamnih blokova, svezaka, telefonskih imenika, kalendara notesa. Povez žičanom i plastičnom spiralom, firmopis, sito štampa. • Izrada betonskih blokova za zidanje stambenih i pomoćnih objekata, elemenata za dimnjake i ventilacione sisteme visoke spratnosti, artikli od keramike i betona. • Sigurnosno staklo-proizvodnja i ugradnja u aluminijsku i PVC stolariju, pogodno za izloge, šaltere i ostale staklene površine. Peskarenje stakla za sve delove nameštaja. Termo staklo punjeno argonom. • Predmeti od stakla. Korpe pepeljare, satovi, činije. Izrada savijenih stakala za nameštaj (kuhinje i regali).
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Udruženje zanatlija • Lokalna uprava. • Preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Potencijalni i postojeći preduzetnici na teritoriji opštine Bujanovac i budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Bolji plasman proizvoda; • Otvaranje novih zanatskih centara; • Novo zapošljavanje.

PRIORITET 2

Unapređenje i razvoj preduzetničkih aktivnosti na nivou opštine

Detaljni ciljevi:

2.2.1. Osnivanje udruženja preduzetnika u Bujanovcu

2.2.2. Osnivanje opštinske razvojne agencije ORA

PROFIL 2.2.1. OSNIVANJE UDRUŽENJA PREDUZETNIKA U BUJANOVCU

Naziv projekta	Osnivanje udruženja preduzetnika
Kratki opis projekta	Formiranje neprofitne organizacije u cilju podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Objedinjavanje svih postojećih i budućih preduzetnika • Pružanje informacija o raspisivanju tendera na teritoriji opštine i u regionu • Pravno zastupanje preduzetnika prilikom bilo kakve inspekcijske kontrole • Zastupanje interesa preduzetnika u definisanju privredno-sistemskih propisa i mera ekonomske politike • Razvoj malih i srednjih preduzeća i preduzetništva i restrukturiranje preduzeća • Utvrđivanje i dodeljivanje znaka kvaliteta • Edukacija preduzetnika za početni biznis • Pomoć pri registraciji i izradi biznis planova
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Potencijalni i postojeći preduzetnici na teritoriji opštine Bujanovac i budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Registar privrednih subjekata, preduzetnika i finansijskih institucija na jednom mestu • Sve vrste statističkih informacija i analiza (podaci o kretanju proizvodnje, uvoza, izvoza, informacije o sadašnjim i potencijalnim partnerima) • Saradnja i poslovna komunikacija sa privrednicima ostalih opština i udruženja sličnog tipa • Nova radna mesta.

Udruženje privatnih preduzetnika treba da bude okosnica i osnivač buduće opštinske razvojne agencije.

OPŠTINSKA RAZVOJNA AGENCIJA (ORA)

Opštinska Razvojna Agencija (ORA) deluje kao pravno lice i neprofitna organizacija. Cilj osnivanja je podsticaj razvoja malih i srednjih preduzeća. Nadzor nad radom Agencije treba da vrši skupština opštine Bujanovac, a ko nema donatora, ona može biti i osnivač.

Opštinska razvojna agencija treba da postane najvažniji učesnik u procesu razvoja malih i srednjih preduzeća i preduzetništva na celoj teritoriji opštine Bujanovac.

Opštinska razvojna agencija će pružanjem neposredne podrške kako postojećim tako i potencijalnim malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima podsticati njihov razvoj i doprineti rastu društvenog bruto proizvoda i otvaranju novih radnih mesta u Bujanovcu.

PROFIL 2.2.2.
STVARANJA OPŠTINSKE RAZVOJNE AGENCIJE U BUJANOVCU

Naziv projekta	Osnivanje opštinske razvojne agencije
Kratki opis projekta	Formiranje neprofitne organizacije u cilju podsticaja razvoja malih i srednjih preduzeća
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje učešća malih i srednjih preduzeća u ukupnoj privredi opštine Bujanovac; • Obrazovanje za preduzetništvo i obuka preduzetnika; • Formiranje jedinstvene elektronske baze podataka • Uspostavljanje informativno-uslužnog centra za preduzetnike; • Pomoć preduzetnicima u finansijskom i pravnom konsaltingu; • Inicijalne aktivnosti o mogućnostima osnivanja garantnog i kreditnog fonda (prvenstveno za start-up preduzeća); • Inicijalne aktivnosti i pomoć kod osnivanja poslovnih inkubatora; • Inicijalne aktivnosti i pomoć kod formiranja klastera; • Uspostavljanje preduzetničke biblioteke.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Preduzetnici na teritoriji opštine Bujanovac i budući investitori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Ostvarivanje kontakata sa svim lokalnim, regionalnim, državnim i međunarodnim institucijama i organizacijama koje se bave razvojem MSP-a, i uspostavljanje saradnje u cilju unapređenja lokalnog ekonomskog razvoja Bujanovca; • Kvalitetniji rad postojećih MSP • Povećanje zapošljavanja, stručno obrazovanje, prekvalifikacija i dokvalifikacija radnika; • Pomoć u realizaciji ulaganja u mala i srednja preduzeća • Primena IT tehnologija u MSP-ima; • Uspostavljanje kontakata sa poslovnim bankama i ažuriranje podataka o domaćim i inostranim kreditnim linijama i uslovima kreditiranja; • Korišćenje sredstava za finansiranje programa, projekata i drugih poduhvata; • Praćenje propisa i mera Vlade Republike Srbije koje se odnose na subvencije, regresiranje i podsticaj pojedinim privrednim delatnostima, kao i međunarodnih grantova za podsticaj i pružanje pomoći.

PRIORITET 3

Povećanje efikasnosti MSP sa stanovišta konkurentnosti A.P.

Detaljni ciljevi:

- 2.3.1. Klasteri (umrežavanje MSP) kao nova šansa za integracije i ulazak Bujanovačkih MSP i ostalih privrednih subjekata na evropsko i svetsko tržište
- 2.3.2. Osnivanje biznis inkubatora
- 2.3.3. Privatizacija kao šansa za razvoj, predmetnu specijalizaciju i kooperaciju malih i velikih preduzeća

KLASTERI – (UMREŽAVANJA MSP) KAO NOVA ŠANSZA ZA INTEGRACIJE I ULAZAK BUJANOVAČKIH MSP I OSTALIH PRIVREDNIH SUBJEKATA NA EVROPSKO I SVETSKO TRŽIŠTE

Moć Klastera je veoma velika zbog njihove sposobnosti da oblikuju i pokreću ekonomski rast lokalne zajednice i regiona. Regioni koji počinju da razvijaju klustere postaju konkurentniji na nacionalnom i globalnom tržištu, upravo zbog koordinacije povezanih preduzeća i firmi u okviru klastera. Firme koje su do formiranja klastera jedne drugima bili konkurenti, sada sarađuju i umrežavaju se da bi ponudili inovativne proizvode i usluge, i na taj način izgrađuju održivu kompetitivnu prednost na nivou čitavog regiona juga Srbije.

Reč klaster prevodimo kao **ROJ, SKUP, GROZD, MNOŠTVO, GRUPA**.

Klasteri su relativno nov oblik povezivanja MSP-a (malih i srednjih preduzeća) i veoma su bitni kako bi se umrežila MSP-a jedne oblasti - regiona. **Klasteri predstavljaju poseban sistem povezivanja i organizovanja preduzeća koji će unaprediti njihovu konkurentnost produktivnost i inovativnost.**

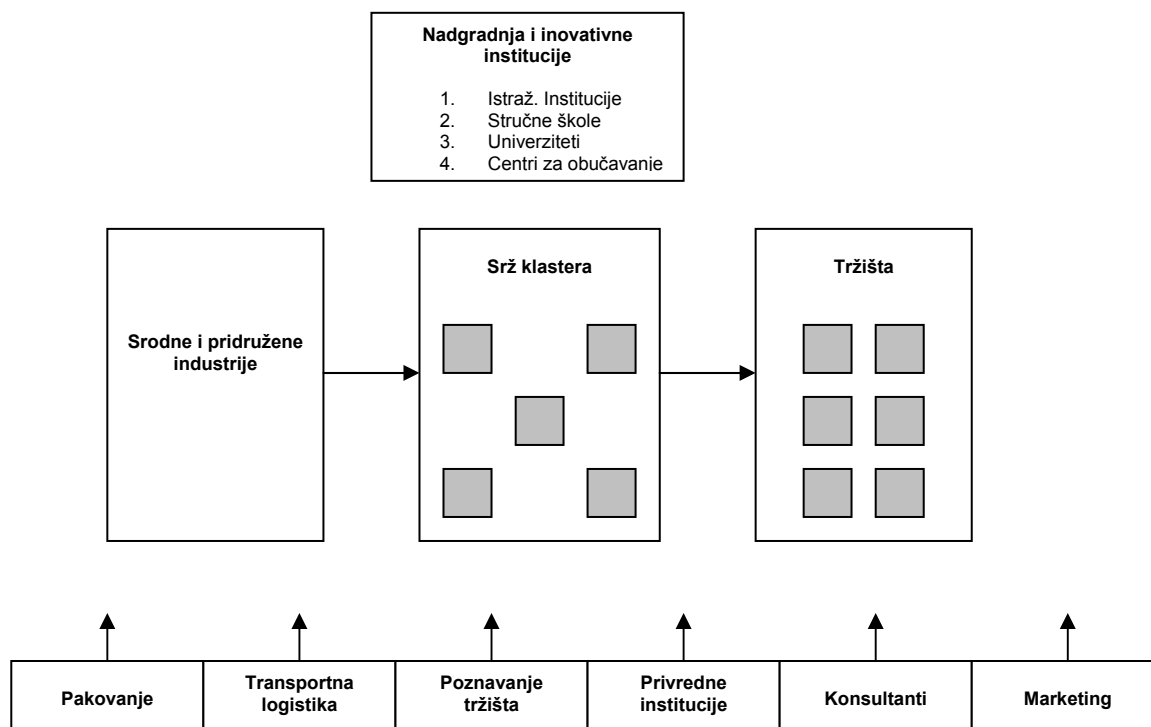
Klasteri omogućavaju i povezivanje sa sličnim klasterima u drugim evropskim oblastima, i potom sjedinjavanje i nastup u zajedničkim poslovnim poduhvatima pod okriljem Evrope. Klaster ne čine samo firme, to je geografska koncentracija međusobno povezanih preduzeća iz jedne delatnosti, ali i iz vertikalno povezanih delatnosti, proizvođača komplementarnih proizvoda, institucija koje obezbeđuju obuku, informacije, istraživanje i drugu tehničku podršku. **Klaster, dakle, povezuje kompanije, finansijske institucije, Vladu, nauku i obrazovanje i lokalnu samoupravu.**

U svetu trenutno postoji oko **1.400 klaster organizacija**; a ima zemlja, kao što su **Italija i Austrija**, koje vode politiku razvoja regiona preko klastera.

Klasteri mogu postati najjeftiniji način za priključak juga Srbije i Bujanovca Evropi.

Danas se u ovdašnjem političkim krugovima licitira kada ćemo stići na Briselski šalter za prijem. Udruživanjem preduzeća naših oblasti sa regionima koristi od saradnje mogu imati kako stanovnici tih oblasti, tako država uopšte.

Da je država zainteresovana da podrži ovaj model oživljavanja domaće privrede i razvoja MSP-a, ukazuje **pilot projekat za razvoj klastera koji je definisalo Ministarstvo privrede i Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom**. Za jug Srbije i Bujanovac bio bi veoma interesantan **klaster zdrave hrane** ili **klaster voda**.

Kako izgleda klaster!

Mala i srednja preduzeća Bujanovca mogu naći spas u industrijskim distriktima-klasterima. Evo nekih faza u implementaciji klastera.

- Treba imati u vidu da je reč o MSP-a koja nisu u stanju da investiraju u poslovno-informacionu strukturu, niti u kvalifikovane kadrove za marketinške, razvojne i informatičke poslove. *Zato je cilj udruživanja izrada zajedničkog kataloga gotovih proizvoda, usluga i materijala u elektronskoj i štampanoj formi, na srpskom, albanskom i engleskom jeziku i izrada zajedničkog sajta.*
- Zatim, tu je analiza domaćeg tržišta sa predlogom organizacije direktne prodaje kako bi se izbegli trgovci i uspostavljanje jedinstvenog lanca snabdevanja materijalima i uslugom.
- Treba odabrati zajedničku banku radi strane poslovne saradnje i što je najbitnije – započeti umrežavanja članica.
- Zatim uključiti fakultete, ali samo najkvalitetnije ljude iz zemlje i inostranstva (oni se angažuju po potrebi)
- Povezivanje inženjera i drugih visokokvalifikovanih kadrova iz svih firmi, a sajt će ih informisati o novinama u poslu.
- Informisanje mora da bude umreženo.
- Udruživanje znanja i inovacije u zajednički sistem.
- Lokalizovano učenje i mrežno povezivanje.

Mala i srednja preduzeća i preduzetnici kroz klasterne imaju mnogo više šansi da akumuliraju tehnološke sposobnosti i inovacije. Time ona utiču na efikasniji razvoj usled: kolektivne efikasnosti malih industrija u klasteru, podsticanja akumulacije znanja, građenja regionalnog i lokalnog razvoja stvaranjem mogućnosti prikupljanja kapitala i veština kroz zajedničku efikasnost. Mala i srednja preduzeća i preduzetnici mogu da unaprede svoju efikasnost kroz klasterne putem:

- **Horizontalne kooperacije** (gde zajedno zadovoljavaju potrebe velikog kupca);
- **Vertikalnu kooperaciju** i
- **Međukompanijsku kooperaciju.**

Smatra se da su klasteri jedan od glavnih razloga ekonomskog uspeha određenih regiona u poređenju sa drugima. Mogu se definisati i kao:

"Klasteri su kritična masa na jednoj lokaciji povezanih industrija ili MSP i institucija od dobavljača do univerziteta i vladinih agencija koje postižu nadprosečnu konkurentnost ili uspeh u određenom području delatnosti".

Klasteri u Bujanovcu mogu podstaknuti konkurentnost na tri načina:

- *Povećavajući produktivnost kompanija koje rade u tom području (firme mogu poslovati sa manjim zalihama zbog prisutnosti lokalnih dobavljača, brzo popraviti tehničke kvarove u proizvodnji zbog prisutnosti lokalnih servisera);*
- *Upravljajući stvaranjem i difuzijom inovacija, industrijskim, inženjerskim, tehničkim i regionalnim;*
- *Stimulišući stvaranje novih poslova i biznisa u klasteru.*

Ovaj klaster biće uključen u proces industrijalizacije i razvoja lokalne sredine, ali priroda uključivanja zavisi od nivoa razvoja klastera.

Jedna grupa klastera se sastoji od malih preduzeća koja rade veliki posao za industriju, razvijajući osnovne veštine ili jačajući tranziciju uz zanatske u fabričku proizvodnju.

Drugu grupu klastera, koji uspešno ilustruju kolektivnu efikasnost karakteriše veća specijalizacija i diferencijacija između firmi i viši nivo tehnologije.

Treća grupa klastera se uglavnom sastoji od klastera malih i velikih firmi koji nastoje da prošire tržište i osposobljeni su da proizvode konkurentno.

Svakoj grupi klastera neophodna je adekvatna pomoć opštine i podrška na svakom nivou njihovog razvoja.

Klaster u Bujanovcu treba da bude formiran kao pravni entitet čiji će najviši organ upravljanja biti **upravni odbor** koji će rešavati operativna pitanja i pripremati predloge zajedničkih projekata-poslova i predlagati ih **skupštini**, a svi članovi klastera će biti u Skupštini, koja će imati svoje mesečne sastanke.

PROFIL 2.3.1 STVARANJE KLASTERA U BUJANOVCU

Naziv projekta	Osnivanje klastera
Kratki opis projekta	Skup firmi sa teritorije Bujanovca i okoline, koje se umrežavaju u klaster radi zajedničkog nastupa na regionalno, nacionalnom i globalnom tržištu i promociju njihovih kapaciteta.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Promovisanje inovativnosti i povećanje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća na teritoriji opštine Bujanovac, kroz otvaranje inovativnih poslovnih mreža, koje bi omogućile saradnju, transfer znanja i podizanje kompetentnosti bujanovačkih preduzeća. • Cilj je udruživanje i izrada zajedničkog kataloga gotovih proizvoda, usluga i materijala u elektronskoj i štampanoj formi, na srpskom, albanskom i engleskom jeziku i izrada zajedničkog sajta.
Institucije za implementaciju, vlasnik	Preduzetnici i ostali privredni subjekti koji

projekta	egzistiraju na teritoriji opštine Bujanovac, buduća opštinska agencija za razvoj i stručni savetnici i visoke škole iz okruženja.
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2011
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritoriji opštine Bujanovac, juga Srbije, nacionalno i tržište regiona zapadnog Balkana
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje obima saradnje između firmi članica i najvžnije, • Rad na zajedničkoj promociji svih firmi članica klastera dovešće do identifikacije klastera kao ozbiljnog činioca na tržištu • Rast produktivnosti – pristup specijalizovanim podacima, institucijama • Veća fleksibilnost u reagovanju na promene u tržišnim zahtevima • Za MSP – kombinacija prednosti specijalizacije, fleksibilnosti i malog obima sa kapacitetima velikih preduzeća • Zajednički trening, marketing i promocija • Formiranje centra za podršku opštinskim proizvođačima u marketng aktivnostima, razvoju proizvoda i stručnoj edukaciji. • Uspostavljanje saradnje među proizvođačima u opštini Bujanovac i regionu. • Uvođenje novih metoda u razvoju proizvoda. • Formiranje brenda proizvođača iz opštine Bujanovac i regiona.

Biznis inkubatori- uslov za razvoj malih i srednjih preduzeća u Bujanovcu

Biznis inkubatori su instrumenti lokalnog ekonomskog razvoja za podršku novoosnovanim preduzećima u prvim godinama njihovog rasta i razvoja kada su ona najranjivija. Ili drugim rečima rečeno **biznis inkubatori**, su zapravo, poslovni, servisni centri podrške malim firmama u osnivanju, pružajući im ono što im najviše nedostaje u početnoj fazi razvoja, da bi lakše, uz što manje troškova, prebolele najčešće dečje bolest preduzetništva.

U svetu danas ima preko 4000 biznis inkubatora, a u Evropi blizu 1000, a u zemljama u tranziciji oko 300. U Srbiji postoji nekoliko biznis inkubatora među kojima su najpoznatiji: Knjaževac, Niš, Bor.

Biznis inkubatori su instrumenti lokalnog ekonomskog razvoja na duži rok i za njihovo uspostavljanje je posebno važno partnerstvo šire društvene zajednice sa privatnim sektorom (javno privatno partnerstvo).

Lokacija budućeg biznis inkubatora u Bujanovcu će biti u prostoru preduzeća „Gumoplastika”. **Osnovna funkcija biznis inkubatora je pomoć preduzetnicima da osnuju novo preduzeće, sa novim radnim mestima, koje će istovremeno doprineti i lokalno- ekonomskom razvoju. Biznis inkubatori obezbeđuju preduzetnicima registrovan prostor po nižim cenama od tržišnih i zajedničke servis službe u nekoj zgradi ili kompleksu zgrada (sekretarske usluge, telefonsku centralu, internet priključak, mogućnost vođenja poslovnih knjiga, konsalting finansijske,**

marketinške, pravne usluge) smanjuju im troškove i oslobađaju ih brige o svemu onome što je najdirektnije vezano za njihov osnovni posao, i to u periodu kad su najranjiviji.

Kako ušuškanost među inkubatorima ne bi potrajala duže nego što je potrebno i tako otupela preduzetničku dovrtljivost, uslovi ulaska i izlaska iz inkubatora, uključujući i vreme boravka, trebalo bi da budu unapred definisani. **Period inkubacije, do osamostaljivanja, trebalo bi da traje od tri do pet godina.** Ovo vreme je ujedno i vreme za koje bi biznis inkubator, trebalo da postane ekonomski održiv, da isplati početna ulaganja, da stekne neki profit, koji će dalje investirati u unapređenje poslovanja kako se ne bi dogodilo da mali pojedu velikog, da se veliki, pomažući novorođenče, toliko iscrpi da bankrotira. Jer, biznis inkubatori su i sami preduzeća i oni moraju poslužiti kao primer svojim klijentima.

Pravno gledano, biznis inkubator je akcionarsko društvo. Početna sredstva bi trebala da budu obezbeđena od strane države i ona je glavni akcionar. **Ovaj biznis inkubator treba da bude plod javno-privatnog partnerstva.** Ostali akcionari bi bili agencije za ekonomski razvoj, za razvoj preduzetništva, međunarodne organizacije. Ovakav inkubator bi sigurno doprineo oživljavanju preduzetništva i doveo bi do porasta samozapošljavanja što je i jedina formula za ekonomski oporavak ovog ekonomski nerazvijenog grada.

Biznis inkubatori pružaju sve usluge neophodne kompanijama stanarima inkubatora kako bi izgradile uspešno poslovno okruženje u vremenskom okviru planiranom za uspešnu inkubaciju.

Usluge budućeg inkubatora u Bujanovcu posebno se odnose na:

- *Kvalitetan poslovni prostor;*
- *Nabavku osnovne opreme;*
- *Usluge podrške od strane menadžmenta;*
- *Savetodavne usluge;*
- *Pomoć u finansijskom menadžmentu;*
- *Usluge široj start-up zajednici izvan poslovnih inkubatora;*
- *Pravnu pomoć;*
- *Tehničku podršku (infrastruktura i komunalne usluge).*

Preciznije budući biznis inkubator u Bujanovcu, menadžment i osoblje nudiće kompanijama stanarima inkubatora: upravljačke, tehničke, pravne, finansijske i ostale vrste usluga, kao što su:

- *Planiranje;*
- *Izveštavanje;*
- *Računovodstvo;*
- *Pregovaranje;*
- *Marketing promocija;*
- *Trening za pisanje biznis planova;*
- *Odnosi sa javnošću;*
- *Predstavljanje na sajmovima i izložbama;*
- *Promocija poslovnih aktivnosti;*
- *Pravno savetovanje;*
- *Trening i edukacija;*
- *Pristup mogućnostima finansiranja;*
- *Saradnja sa stranim kompanijama;*
- *Korišćenje opreme za komunikaciju i informacije (telefon, internet);*
- *Korišćenje ostale kancelarijske opreme.*

Raspoloživa praktična rešenja za osnivanje Biznis inkubatora u gradu Bujanovcu:

- *Korak po korak vodič za formiranje biznis inkubatora;*
- *U praksi verifikovana ekspertiza i praktični pristup;*
- *Jedinstveni i sveobuhvatni program obuke za preduzetnike;*
- *Iskusan tim za implementaciju;*
- *Instrumenti za formiranje uspešnog tima za implementaciju na lokalnu;*

- Instrumenti za uspešan izbor rukovodstva i osoblja biznis inkubatora;
- Instrumenti za upravljanje biznis inkubatorom;
- U praksi provereni pravni instrumenti - pravilnici, ugovori, obrasci;
- Instrumenti za evaluaciju inicijativa za formiranje biznis inkubatora;
- Procedure za evaluaciju poslovnih ideja potencijalnih stanara;
- Procedure za sve neophodne nabavke;
- Praktični instrumenti za preduzetnike;
- Sistemi za izradu strateških planova biznis inkubatora i praćenje;
- Budžetiranje;
- Sistemi za ostvarivanje kontakata sa stranim partnerima.

Osnovni parametri za implementaciju inicijative za osnivanje biznis inkubatora:

- Lokalno vlasništvo;
- Postojeća lokalna mreža MSP;
- Postojeća lokalna poslovna mreža;
- Obaveza lokalnih vlasti;
- Razvijanje preduzetničke sredine;
- Uspostavljanje veza sa univerzitetskim / akademskim institucijama;
- Dostupnost adekvatnih izvora finansiranja;
- Dostupnost odgovarajućih prostorija (preduzeće „Gumoplastika“);
- Razvoj regionalnih i lokalnih strategija;
- Uticaj na rešavanje socijalnih problema.

**PROFIL 2.3.2.
BIZNIS INKUBATORI U BUJANOVCU**

Naziv projekta	Osnivanje biznis inkubatora u prostoru preduzeća „Gumoplastika“
Kratki opis projekta	Formiranje biznis inkubatora i početak javno-privatnog partnerstva kao osnove za razvoj preduzetništva i malih firmi
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća kroz razvoj biznis inkubatora • Unapređenje konkurentnosti opštinskih start-up kompanija malih i srednjih preduzeća • Uvećanje priliva stranih direktnih investicija • Omogućavanje tehnološkog know-how transfera • Jačanje sprege između industrije i nauke • Podsticanje jačanja preduzetničkog duha u Bujanovcu • Kreiranje lokalnih kapaciteta podrške orijentisanih ka praktičnim poslovnim i inovacionim modelima poslovanja
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Država, privatni preduzetnici, potencijalni preduzetnici, međunarodne organizacije, lokalne agencije za razvoj preduzetništva
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2009
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<ul style="list-style-type: none"> • Direktni korisnici:(start-up kompanije i mala i srednja preduzeća; preduzetnici i osobe koje nameravaju da postanu preduzetnici, profesori univerziteta, asistenti, studenti, istraživači, nezaposleni);

	<ul style="list-style-type: none"> • Indirektni korisnici: (Opština, Region, fakulteti iz okruženja uključujući i privatne, privredne komore, banke, ostale agencije i fondovi)
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Inovacija industrije • Otvaranje novih radnih mesta • Investicioni prihodi • Jačanje i rast sektora malih i srednjih preduzeća • Razvoj ljudskih resursa • Transfer tehnologije

PROFIL 2.3.3.

PRIVATIZACIJA KAO ŠANSA ZA RAZVOJ, PREDMETNU SPECIJALIZACIJU I KOOPERACIJU MALIH I VELIKIH PREDUZEĆA

Naziv projekta	Privatizacija kao šansa za razvoj, predmetnu specijalizaciju i kooperaciju malih i velikih preduzeća
Kratki opis projekta	Privatizacija je proces koji ima za cilj poboljšanja rada privrede i novo zaposlenje radnika. Privatizacija u Bujanovcu je tek na početku. Mnogo se očekuje od ovog procesa. Očekivanja su da privreda bolje radi, da radnici budu upošljeni, da otpušteni radnici uz pomoć otpremnina osnuju nova preduzeća i zaposle nove radnike, da se uposlenost privrede na teritoriji opštine podigne i za 100%.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća kroz osnivanje novih malih preduzeća • Povezivanje male, srednje i velike proizvodnje, uz određeno povećanje uloge malih preduzeća • Predmetna specijalizacija i jednostavna organizacija koja će omogućiti malim preduzećima brzo podešavanje opreme i usaglašavanje svoje proizvodnje potrebama velikog preduzeća –naručioca • Relativno brzo i malo investiranje proizvodnje u malim firmama, koje se brzo aktivira • Saradnja privatizovanih velikih preduzeća sa malim preduzećima ostvaruje se uz ugovorni odnos • Prepuštanje pomoćnih i specijalizovanih pogona od strane velikih preduzeća novoformiranim usko specijalizovanim malim preduzećima.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Država, privatni preduzetnici, potencijalni preduzetnici, međunarodne organizacije, lokalne agencije za razvoj preduzetništva
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2009
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<ul style="list-style-type: none"> • Direktni korisnici:(start-up kompanije i mala i srednja preduzeća; preduzetnici i osobe koje nameravaju da postanu preduzetnici.); • Indirektni korisnici: (Opština, Region,

	fakulteti iz okruženja uključujući i privatne, privredne komore, banke, ostale agencije i fondovi)
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Inovacija industrije • Osnivanje novih preduzeća • Otvaranje novih radnih mesta • Investicioni prihodi • Jačanje i rast sektora malih i srednjih preduzeća • Razvoj ljudskih resursa • Aktivnija privreda opštine

STRATEŠKI CILJ 3

RAZVOJ POLJOPRIVREDNIH POTENCIJALA U OPŠTINI BUJANOVAC

Poljoprivreda Srbije u celom periodu od secesije bivše SFRJ, posluje u nestabilnim i izrazito nepovoljnim uslovima, sa promenjenom proizvodnom strukturom, pre svega **kapitalno intezivne proizvodnje** (stočarstvo i proizvodnja industrijskog bilja), jer su u celom periodu često izostajale efikasne mere ekonomske politike. **Nasleđeni i nerešeni problemi iz prethodnog perioda glavni su razlog što poljoprivreda već duži niz godina ostvaruje sporiji rast u odnosu na svoje objektivne proizvodne mogućnosti i značaj u ekonomskoj strukturi zemlje.** Pad fizičkog obima proizvodnje posebno dolazi do izražaja u uslovima postojećeg ekstezivnog načina proizvodnje, u kome se nepovoljni klimatski uslovi ekstremnije ispoljavaju.

Udeo stočarske proizvodnje u strukturi agrara određene zemlje ukazuje na stepen razvijenosti njene poljoprivrede. Ukoliko je taj udeo ispod 50 odsto, smatra se da je poljoprivredna proizvodnja u celini ekstezivna i nerazvijena. Natpolovični udeo stočarstva ukazuje na razvijenu poljoprivredu. **U 2006. godini u Srbiji je udeo stočarske proizvodnje samo 33,3 odsto (dakle ispod plafona od 50 odsto).** Bez stabilnog i razvijenog stočarstva, ukupni reformski procesi u agraru ne daju očekivane rezultate, a procesi promena setvene strukture, u biljnoj proizvodnji, gotovo su nemogući.

Gore navedena analiza poljoprivredne proizvodnje u 2006. godini pokazuje slične parametre i na teritoriji opštine Bujanovac.

Opština Bujanovac u svom sastavu ima 56 katastarskih naselja. **Veći deo tih naselja su seoskog tipa.** Ta naselja su razučena u ravničarskom i u brdovitom delu. U najvećem broju naselja poljoprivreda predstavlja najveći izvor prihoda. Međutim, iako je to jedan od glavnih prihoda stanovništva, poljoprivreda je ekstenzivnog tipa, i obavlja se na tradicionalan način, tako da je produktivnost na niskom nivou.

Od ukupne veličine poljoprivrednog zemljišta koja iznosi 26.768 ha, od čega se 84,19 % nalazi u individualnom sektoru **oranice i bašte čine 14.740 ha ili 56,19%** (evo nekih najznačajnijih kultura: **žito** (pšenica, kukuruz, raž, ječam i ovas: 7.722 ili 70%; **industrijsko bilje** (duvan i suncokret): 547 ili 2%; **povrtno bilje** (krompir, pasulj, paprika, paradajz, luk crni i beli, kupus, karfiol, dunje i lubenice i ostalo): 1.926 ili 14%; **krmno bilje** (detelina, lucerka, mešavina mahunjača i žitarica, mešavina leguminoznih trava): 3.404 ili 14%) i **voćnaci 595 ha ili 2,38 %; vinogradi 357 ha ili 1%; livade 1.871 ha ili 6,7%; i pašnjaci 9.172 ha ili 33,7%.**

Teritorija opštine Bujanovac ima ukupno **16.972 ha šuma i šumskog zemljišta**, što u odnosu na ukupne površine opštine čini šumovitost od **37%.** **Društvene šume pokrivaju površine od 8.857 hektara, a privatne 6.566 hektara odnosno 43%.** U strukturu društvenih šuma preovladavaju izdanačke šume 73%. Visoke šume učestvuju sa 25%. Dominantni su lišćari sa učešćem od 96% i to uglavnom bukva i hrast.

Usitnjenost parcela nepovoljno utiče na ostvarenje veće poljoprivredne proizvodnje i primene moderne agrotehnike. ***U strukturi ostvarene poljoprivredne proizvodnje u opštini Bujanovac preovlađuju tradicionalna proizvodnja duvana, pšenice, kukuruza.*** Polazeći od postojećih potencijala opštine Bujanovac, posedovne strukture, koju karakteriše sitan posed, budući razvoj poljoprivrede ove opštine oslanja će se na intezivniji razvoj stočarstva i korišćenje travnog potencijala i razvoj povrtarstva idr.

Unapređenjem stočarstva najbolje bi se iskoristili prednosti ove opštine, tim pre što na njenoj teritoriji postoji moderna klanica za krupnu i sitnu stoku.

Stočni fond na teritoriji opštine po vrstama je sledeći:

- **Goveda:** 6000 grla
- **Svinje:** 2500 grla
- **Ovce i koze:** 5400 grla
- **Živina:** 55000

Osnovni program stočarske proizvodnje treba da bude **govedarstvo** (proizvodnja mleka i tov junadi) i **ovčarstvo i kozarstvo**. Povećanje broja stoke biće praćeno unapređenjem ishrane i poboljšanjem rasnog sastava i većim prirastom po grlu. Da bi se postigao veći nivo u stočarstvu potrebna su određena ulaganja u melioraciju i povećanje broja pašnjaka, kao i unapređenje veterinarske službe.

Lokalna uprava planira da u narednom periodu u cilju unapređenja stočarstva u okviru svake mesne zajednice specijalizuje par domaćinstava za proizvodnju mleka i mlečnih proizvoda. Zato je kod većine domaćinstava neophodno obaviti rekonstrukciju odnosno adaptaciju postojećih objekata. ***Zavisno od veličine objekta i mogućnosti proizvodnje stočne hrane, jedno domaćinstvo bi držalo od 5 do 10 grla krupne stoke (muzne krave).*** Na osnovu ankete koju su sproveli predstavnici lokalne samouprave postoje uslovi i želja pojedinih domaćinstava da se bave ***tovom junadi i to 5-10 grla u turnusu.***

Konfiguracija terena (brdsko planinski deo opštine) omogućava i **razvoj ovčarstva i kozarstva**, postoje i mogućnosti za razvoj objekata za tu namenu kapaciteta **50-100 grla**.

Analize pokazuju da koncepcija budućeg razvoja poljoprivrede mora da se oslanja i na intezivnijem **razvoju povrtarstva** uz korišćenje rane proizvodnje u plastenicima.

Iako se na teritoriji opštine nalaze različite vrste kvalitetnih **gljiva, šumskih plodova i lekovitog bilja**, ne postoje organizovane aktivnosti prikupljanja istih, kao i njihovog otkupa i plasmana. Zato je potrebno da opština pokrene **projekat sakupljanja lekovitog bilja**

Opština Bujanovac raspolaže velikim šumskim i livadskim površinama koje su takođe idealne i za **razvoj pčelarstva**. Naravno, ni ovaj potencijal nije u mnogome iskorišten. Trenutno se na ovom prostoru nalazi samo nekoliko stalnih farmi pčela. Sam otkup i plasman meda nije organizovan na teritoriji opštine Bujanovac i ne postoji udruženje pčelara,

Veliki nedostatak kod individualnih poljoprivrednih proizvođača je taj što oni poseduju **mehanizaciju za osnovnu obradu zemlje koja je zastarela i amortizovana**, pa je potrebno nabaviti novu mehanizaciju kako bi se zacrtani ciljevi u budućnosti mogli realizovati. Pored ovog nedostatka slabost poljoprivredne proizvodnje u Bujanovcu je i staračka radna snaga, usitnjeni posedi sa ogromnim međama bez prilaza i dosta drveća posred pčela. Zato je **poželjno organizovati ukupnjavanje parcela**.

Potrebno je urediti parcele kroz **komasaciju, arondaciju ili primeniti druge oblike uređivanja zemljišta**. Vršiti **navodnjavanje pomoću sistema „kap po kap“ i drugih sistema pomoću veštačkih akumulacionih jezera i iz postojećih reka i vodotokova**.

Primenom ovih mera, došlo bi do porasta novog zapošljavanja a u perspektivi bi se izgradila i hladnjača, što nam govori da je razvoj poljoprivrede jedan od prioriteta u implementaciji lokalno- ekonomske strategije razvoja grada Bujanovac.

Stanovništvo u seoskim sredinama je relativno mlado ali stručno needukovano.

Farmeri nisu dovoljno informisani o najnovijim tehnološkim dostignućima i metodama proizvodnje. Nisu informisani i nisu obučeni da apliciraju za sredstva kod Vladinih institucija i fondova i kod međunarodnih organizacija.

Osnovni elementi infrastrukture (el. energija, vodosnabdevanje, kanalizacija) nisu u potpunosti dostupni u svim područjima opštine Bujanovac. Najviše su ugrožene mesne zajednice u brdovitom predelu opštine. **Bujanovačko selo u brdovitom delu se nalazi pred nestankom, pošto je proces propadanja sela veoma intezivan.**² Mladi većinom odlaze u inostranstvo ali i u veće gradove. Da bi se ruralna sela razvila, potrebna je nova i ofanzivna politika ruralnog razvoja sela.. Ta politika treba da bude trajno opredeljenje države i lokalne samouprave. Posebno danas, kada zbog restrukturiranja velikih kompleksa i privatizacije, radnici ostaju bez posla. U Srbiji trenutno ima milion nezaposlenih, a i u Bujanovcu je velika stopa nezaposlenosti, a sa druge strane sela izumiru, ne koristi se šansa da se negativni trendovi na selu zaustave, a samim tim i razviju ruralna područja.

Poželjno bi bilo da se uz pomoć donatora države, lokalne samouprave i drugih aktera, veći deo tih ljudi zaposli na selu. To ne bi značilo vraćanje radnika iz motici i traktor, već njihovo zapošljavanje u poljoprivredu Bujanovca i oko nje, to jest u šumarstvu, vodoprivredi, zanatstvu, domaćoj radinosti, malim i srednjim industrijskim pogonima...i dr. Država treba da podrži razvoj ruralnih seoskih područja. U ostavri vanju koncepta ruralnog razvoja trebalo bi direktno da budu uključeni i mešovita i nepoljoprivredna gazdinstva, koja poseduju obradivo zemljište, ali ga ne obrađuju.

Obrazovanje, dodatna edukacija, kultura i zdravstvo, adekvatno su dostupni samo u većim selima. Prevoz radnika i robe je na veoma niskom nivou u ruralnim područjima opštine .

Snaga ovog područja je u zdravoj životnoj sredini i razvoju seoskog turizma.

Poljoprivredna proizvodnja se u najvećoj meri obavlja na malim i usitnjenim posedima što usporava produktivnost i otežava uslove života na selu. Poljoprivredna mehanizacija je zastarela što predstavlja ograničavajući faktor rasta.

Pozitivan uticaj će nastupiti kroz obnovljen interes Vlade R.Srbije za razvoj poljoprivrede, kroz sve veće interesovanje određenih međunarodnih organizacija za podsticanje poljoprivrede; stvaranje određene službe za podršku i obezbeđenje informacija farmerima; stvaranjem određene službe na nivou opštine koja će obezbediti marketing podršku za poljoprivredne proizvode iz Bujanovca. Zadatak ovih službi na nivou opštine treba da bude i saradnja sa institucijama koje se bave uvođenjem sertifikacije i standarda u poljoprivrednoj proizvodnji.

Poljoprivreda je sektor koji karakteriše višak ponude u odnosu na potražnju u svim razvijenim zemljama. Ovo znači da je konkurencija u okviru prodaje poljoprivrednih proizvoda veoma velika u celom svetu, i da cene i poljoprivredni profit imaju tendenciju opadanja.

² Prelazak sa sela u grad nigde se nije tako odigrao kao na prostorima bivše Jugoslavije. U drugoj polovini dvadesetog veka sela je napustilo oko 8.000.000. ljudi. Poređenja radi takav proces je u većini drugih zemalja trajao bar vek i po. Do Drugog svetskog rata više od 80 odsto stanovništva živelo je na selima. U Srbiji danas ima 4.800 sela, a za deceniju i po sa mape će nestati svako četvrto – oko 1200 sela. Već sada ima oko 2.000 potpuno opustelih sela, a istu sudbinu moglo bi da doživi još njih 200 jer nemaju nijednog stanovnika mlađeg od 20. godina. Ako se ovakvi trenodvi preseljenja nastave procene su da će 2011. godine u Srbiji biti manje od 10 odsto poljoprivrednog stanovništva, a polovina njih će biti osobe starije od 60 godina.

STRATEŠKI CILJ 3

RAZVOJ POLJOPRIVREDNIH POTENCIJALA U OPŠTINI BUJANOVAC

PRIORITET 1

Unapređenje postojeće i uvođenje profitabilnije poljoprivredne proizvodnje

Detaljni ciljevi:

- 3.1.1. Uvođenje inovativnog procesa proizvodnje i novih proizvoda, kako bi se povećao kvalitet, produktivnost i smanjili troškovi
- 3.1.2. Prerestrukturiranje – izmenjena i akumulativnija proizvodnja u ratarstvu, povrtarstvu i voćarstvu
- 3.1.3. Prerestrukturiranje – izmenjena i akumulativnija proizvodnja u stočarstvu
- 3.1.4. Ukрупnjavanje individualnih farmi i proizvodnih poseda

PROFIL 3.1.1.

PODRŠKA UVOĐENJA INOVATIVNIH PROCESA PROIZVODNJE I PROIZVODA KAKO BI SE POVEĆAO KVALITET I PRODUKTIVNOST I SMANJILI TROŠKOVI

Naziv projekta	Uvođenje inovativnih procesa proizvodnje i proizvoda, kako bi se povećao kvalitet i produktivnost i smanjili troškovi
Kratki opis projekta	Poljoprivredna proizvodnja se u opštini Bujanovac obavlja na malim parcelama, na prilično tradicionalan način, bez novih procesa proizvodnje i novih proizvoda koji su danas profitabilni, a koji bi se na osnovu geografskih i drugih uslova mogli proizvoditi na ovom području. Ovaj projekat ima za cilja da inicira nove načine proizvodnje i nove proizvode u poljoprivredi.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje istraživačkog i tehnološkog centra za tehnološki transfer lokalnim poljoprivrednim proizvođačima; • Davanje javnih grantova investicijama u inovacije i kvalitet; • Stvaranje fonda za participaciju u kapitalu inovativnih poljoprivrednih firmi; • Stvaranje programa informisanja, zasnovanog na seminarima, kako bi lokalni proizvođači bili u toku sa glavnim naučnim i tehnološkim inovacijama vezanim za poljoprivredne proizvode širom sveta; • Pokrivanje troškova, ili organizovanje obuke ili tehničke pomoći za uvođenje sistema kvaliteta; • Aktivnosti lobiranja u odnosu na centralnu Vladu, usmerene na donošenje novih zakona i propisa za podizanje standarda kvaliteta proizvodnje poljoprivrednih proizvoda, koji se prodaju na domaćem tržištu, izbegavanje nelojalne konkurencije zasnovane na snižavanju cena i niskom kvalitetu hrane. • Organizovanje prakse u zemlji i inostranstvu za studente i mlade poljoprivredne proizvođače • Podrška formiranju oglednih domaćinstava; • Izrada studije o potencijalnim novim proizvodnim programima; • Organizovanje prakse u zemlji i inostranstvu za studente i mlade poljoprivredne proizvođače • Podsticanje tehnološkog partnerstva; • Podrška inovacijama u poljoprivrednoj proizvodnji.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava, razvojne agencije, zadruge

Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritoriji opštine Bujanovac, tržište regiona juga Srbije i šire; Individualni poljoprivredni proizvođači i poljoprivredne zadruge i preduzeća iz oblasti poljoprivrede
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekuje se velika dobit od novih proizvodnih procesa i novih poljoprivrednih proizvoda.

PROFIL 3.1.2.
PRESTRUKTURIRANJE – IZMENJENA I AKUMULATIVNIJA PROIZVODNJA U
RATARSTVU, POVRTARSTVU I VOĆARSTVU

Naziv projekta	Prestrukturiranje–izmenjena i akumulativnija proizvodnja u ratarstvu, povrtarstvu i voćarstvu
Kratki opis projekta	Poljoprivredna proizvodnja se u opštini Bujanovac obavlja na malim parcelama, na prilično tradicionalan način, sa starim kulturama bez akumulativnije i mnogo profitabilnije proizvodnje. Ovaj projekat ima za cilja da izmeni strukturu proizvodnje u ratarstvu sa novim semenima i novim standardima proizvodnje proizvoda u poljoprivredi.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Doneti program uređenja i korišćenja poljoprivrednog zemljišta opštine Bujanovac • Razvoj ratarstva: žitarice i industrijsko bilje na individualnim, društvenim i privatnim gazdinstvima. Osnovni pravac u ratarstvu je prestrukturiranje, odnosno izmena strukture proizvodnje. Tradicionalnu proizvodnju je neophodno zameniti akumulativnijom proizvodnjom u zalivnom sistemu. • Razvoj povrtarstva, ogledao bi se u modernizaciji postojećih plastenika i staklenika (zalivni sistem, grejanje) kao i izgradnja novih, kako bi se dobilo kako na kvalitetu tako i na kvantitetu. • Podizanje nivoa snabdevenosti seoskog područja mehaničkom opremom, pre svega traktorima i priključcima za osnovnu obradu zemljišta, • Povećanje proizvodnje i otkupa žitarica, industrijskog i povrtnog bilja (poljoprivredni proizvođači, banke, donatori, Vlada); • Primena novih semnskih kultura svih vrsta (semena krmnog bilja, sveća, aromatičnog i lekovitog bilja itd). • Rekonstrukcija i izgradnja zalivnih sistema; • Razvoj voćarstva (aktivnija proizvodnja, novi zasadi , razvoj vinogradarstva) • Programi zdrave hrane • Nabavka savremene mehanizacije za obradu • Realizacija projekta lekovitog i povrtarskog bilja: • Realizacija programa i gljivarstva i puževa. • Uzgajanje pečurki; • Izgradnja, modernizacija i proširenje prerađivačkih kapaciteta (finalizacija gotovih proizvoda, izgradnja kapaciteta za hladnu preradu povrća, proširenje i adaptacija postojećih skladišnih kapaciteta, izgradnja dodatnog centra kao oglednih parcela); • Realizacija programa proizvodnje energetskih briket od

	<p>ostataka poljoprivrede i šumarstva;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Registracija poljoprivrednih gazdinstava.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava, razvojne agencije, zadruge
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritorii opštine Bujanovac, tržište regiona juga Srbije i šire; Individualni poljoprivredni proizvođači i poljoprivredne zadruge i preduzeća iz oblasti poljoprivrede
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekuje se velika dobit od prestrukturiranja poljoprivredne proizvodnje.

PROFIL 3.1.3.

PRESTRUKTURIRANJE – IZMENJENA I AKUMULATIVNIJA PROIZVODNJA U STOČARSTVU

Naziv projekta	Prestrukturiranje–izmenjena i akumulativnija proizvodnja u stočarstvu
Kratki opis projekta	Osnovni program stočarske proizvodnje treba da bude govedarstvo (proizvodnja mleka i tov junadi) i ovčarstvo i kozarstvo . Lokalna uprava planira da u narednom periodu u cilju unapređenja stočarstva u okviru svake mesne zajednice specijalizuje par domaćinstava za proizvodnju mleka i mlečnih proizvoda . Konfiguracija terena (brdsko planinski deo opštine) omogućava i razvoj ovčarstva i kozarstva , postoje i mogućnosti za razvoj objekata za tu namenu kapaciteta 50-100 grla .
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Kod većine domaćinstava neophodno obaviti rekonstrukciju odnosno adaptaciju postojećih objekata. • Zavisno od veličine objekta i mogućnosti proizvodnje stočne hrane, jedno domaćinstvo bi držalo od 5 do 10 grla krupne stoke (muzne krave). • Na osnovu ankete koju su sproveli predstavnici lokalne samouprave postoje uslovi i želja pojedinih domaćinstava da se bave tovom junadi i to 5-10 grla u turnusu. • popunjavanje kapaciteta farmi • program revitalizacije postojećih mini farmi • modernizacija i adaptacija objekata za tov, • programi veštačkog osemenjavanja • Kontinuirana nabavka osnovnih stada, goveda, ovaca, svinja, na privatnim i individualnim gazdinstvima na celom području (opština, Vlada, donatori); • Razvoj tova brojlera i proizvodnja pilećeg mesa (privatni sektor). • Izgradnja, modernizacija i proširenje prerađivačkih kapaciteta • Modernizacija rada veterinarske stanice • Registracija poljoprivrednih gazdinstava

Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava, razvojne agencije, zadruge
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritoriji opštine Bujanovac, tržište regiona juga Srbije i šire; Individualni poljoprivredni proizvođači - stočari i poljoprivredne zadruge i preduzeća iz oblasti stočarstva
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekuje se velika dobit od prestrukturiranja poljoprivredne proizvodnje. Povećanje broja stoke biće praćeno unapređenjem ishrane i poboljšanjem rasnog sastava i većim prirastom po grlu. Da bi se postigao veći nivo u stočarstvu potrebna su određena ulaganja u meloriaciju i povećanje broja pašnjaka, kao i unapređenje veterinarske službe

PRIORITET 2

Unapređen organizacioni i tržišni nastup

Detaljni ciljevi:

- 3.2.1. Ukрупnjavanje individualnih farmi i proizvodnih poseda
- 3.2.2. Formiranje gradskog poljoprivrednog centra za tehničku, stručnu i informacionu podršku poljoprivrednoj proizvodnji
- 3.2.3. Stvaranje poljoprivrednog klastera

PROFIL 3.2.1.

UKRUPNJAVANJE INDIVIDUALNIH FARMI I PROIZVODNIH POSEDA

Naziv projekta	Ukрупnjavanje individualnih farmi i proizvodnih poseda
Kratki opis projekta	Ovaj projekat će doprineti povećanju prihoda malim farmerima, omogućiće nabavku novih tehnologija, a to će uticati na efikasniju primenu tih tehnologija, kao i standarda kvaliteta i bolji tržišni nastup.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Podrška osnivanju novih i transformaciji starih poljoprivrednih zadruga; • finansijska i savetodavna podrška većim farmama za uzimanje u zakup neobrađenog zemljišta; • podrška ukрупnjavanju farmi kroz izradu biznis planova; • izrada mape poljoprivrednog zemljišta na teritoriji opštine Bujanovac; • procesu komasacije i navodnjavana zemljišta; • podrška formiranju specijalizovanih klastera
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava, razvojne agencije, zadruge
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritoriji opštine Bujanovac, tržište regiona juga Srbije i šire; Individualni poljoprivredni proizvođači i poljoprivredne zadruge i preduzeća iz oblasti poljoprivrede
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo)	Očekuje se velika dobit od ukрупnjavanja individualnih farmi i proizvodnih poseda, povećaće se konkurentnost i kvalitet

poboljšanja kvaliteta života itd.)	proizvoda i povećaće se zaštita interesa poljoprivrednih proizvođača.
------------------------------------	---

PROFIL 3.2.2.
FORMIRANJE GRADSKOG POLJOPRIVREDNOG CENTRA ZA TEHNIČKU, STRUČNU I INFORMACIONU PODRŠKU POLJOPRIVREDNIM PROIZVOĐAČIMA

Naziv projekta	Formiranje gradskog poljoprivrednog centra za tehničku, stručnu i informacionu podršku poljoprivrednim proizvođačima
Kratki opis projekta	Najveći problem poljoprivredne proizvodnje u Bujanovcu nije samo kako prizvesti proizvod po standardima EU, već, kako, kome i gde ga prodati. Nedostatak adekvatnog sistema za podršku tržišnom nastupu poljoprivrednih proizvođača delimično će biti prevaziđen formiranjem jedinstvenog gradskog poljoprivrednog centra koji će na profesionalan način davati tehničku, stručnu i informacionu podršku poljoprivrednim proizvođačima, na iznalaženje onovih i proboj na postojećim tržištima. Pored toga ovaj centr može da vrši i edukaciju poljoprivrednika u smislu primene standarda HACCP.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Istražiti tržište i formirati nadkvatnu poljoprivrednumapu i bazu podataka; • pružanje savetodavnih usluga i promotivnih aktivnosti (veb sajt, medijska kampanja, edukacija); • Formirati udruženje zainteresovanih poljoprivrednih proizvođača, koje bi, u saradnji sa Republičkim fondom za razvoj; Evropskom agencijom za rekonstrukciju i razvoj i Republičkim ministarstvom za poljoprivredu, donelo dugoročni program razvoja agrokompleksa na teritoriji opštine i koje bi pratilo sprovođenje. • Izvršiti ekonomsko finansisjku, organizacionu, proizvodnu i kadrovsku pomoć poljoprivredi. • Organizovanje poseta sajmovima poljoprivrede i prehrane u zemlji i inostranstvu; • Studijske posete u regionu; • Izrada jedinstvenog registra farmi i individualnih poljoprivrednih proizvođača na teritoriji opštine; • Pomoć pri formiranju klastera.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava, razvojne agencije, zadruge
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Tržište na teritoriji opštine Bujanovac, tržište regiona juga Srbije i šire; Individualni poljoprivredni proizvođači i poljoprivredne zadruge i preduzeća iz oblasti poljoprivrede
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekuje se velika dobit za poljoprivredne proizvođače, povećaće se konkurentnost i kvalltet proizvoda i povećaće se zaštita interesa poljoprivrednih proizvođača, otvoriće se nova radna mesta i pobiljšaće se kvalitet života seoskog stanovništva.

PRIORITET 3

Unapređena infrastruktura, kvalitet i bezbednost u poljoprivrednoj proizvodnji

Detaljni ciljevi:

- 3.3.1. Unapređenje osnovnih elemenata infrastrukture u poljoprivredi
- 3.3.2. Uvođenje sistema HACCP i drugih sistema kvaliteta za upravljanje proizvodnjom bezbedne hrane
- 3.3.3. Uspostavljanje opštinskog centra za saradnju sa konsultativnim i sertifikacionim organizacijama za uvođenje sistema za proizvodnju bezbedne hrane

PROFIL 3.3.1.

UNAPREĐENJE OSNOVNIH ELEMENATA INFRASTRUKTURE U POLJOPRIVREDI

Naziv projekta	Unapređenje osnovnih elemenata infrastrukture u poljoprivredi
Kratki opis projekta	U analizi je Identifikovano loše stanje većine pristupnih puteva obradivim površinama. Posebno taj nedostatak dolazi do izražaja kod prihvatnih kapaciteta. Zato je cilj da se napravi selekcija najkritičnijih deonica, kako bi se ti putevi renovirali i unapredili i time omogućili lakši pristup poljoprivrednim površinama i preradnim kapacitetima, a sve to bi omogućilo efikasniju upotrebu tehnologije. Život na selu mladima će biti atraktivniji i javiće se nove mogućnosti za obrazovanje i dodatnu edukaciju.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> • Opštinska studija procene stanja i selekcija kritičnih puteva; • Investicije u obnovi i izgradnju primarnih putnih pravaca; • Formiranje agencije za razvoj ruralnih oblasti grada; • Investicija u ostale infrastrukturne elemente; • Upravljanje otpadom u selima; • Izgradnja multifunkcionalnih objekata
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Lokalna samouprava i mesne zajednice
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2012
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Poljoprivredni proizvođači, Opština i mesne zajednice
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekuje se velika dobit, povećaće se konkurentnost i kvalitet proizvoda i povećaće se zaštita interesa poljoprivrednih proizvođača, povećaće se kvalitet života seoskog stanovništva.

PROFIL 3.3.2

UVOĐENJE SISTEMA HACCP I DRUGIH SISTEMA KVALITETA ZA UPRAVLJANJE PROIZVODNJOM BEZBEDNE HRANE

Naziv projekta	Uvođenje sistema HACCP i drugih sistema kvaliteta za upravljanje proizvodnjom bezbedne hrane
Kratki opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Obuka poljoprivrednih proizvođača za menadžment bezbednom hranom. ▪ Uspostavljanje poljoprivredne proizvodnje prema zahtevima HACCP i ISO 22000. ▪ Sertifikacija proizvođača poljoprivrednih proizvoda koji su uspostavili HACCP ili ISO 22000. ▪ Sertifikacija poljoprivrednih proizvoda - brendovanje i zaštita geografskog porekla.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Bezbednost hrane i kvalitet u njenoj proizvodnji zahteva strogu kontrolu poslovnih proizvodnih procesa. Proizvođač mora da dokaže i dokumentuje da su identifikovani svi procesi, da je u stanju da upravlja svim njihovim fazama, da je identifikovao sva mesta gde postoji potencijalni rizik i mogućnost ugrožavanja kvaliteta i bezbednosti proizvoda i sve te elemente morate da ima pod kontrolom.</p> <p>Ciljevi primene HACCP ili ISO 22000 su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ praćenje procesa proizvodnje, ▪ reagovanje na sva odstupanja u proizvodnji, ▪ održavanje kontrole u svakom trenutku i na svakom mestu u procesu proizvodnje, ▪ pravovremeno izveštavanje svih zainteresovanih strana u procesu korišćenja proizvoda hrane i pića: osoblja koje proizvodi, kupaca i nadležnih državnih službi.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Konsultantske organizacije
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2017
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	-
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Potrošači-korisnici, građani, stanovnici opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Kvalitetna i bezbedna hrana, povećanje broja zaposlenih, povećanje svesti o bezbednoj i kvalitetnoj hrani, povećanje zadovoljstva potrošača, povećanje plasmana poljoprivrednih proizvoda na domaćim i stranim tržištima, povećanje kvaliteta života poljoprivrednih proizvođača i građana.

STRATEŠKI CILJ 4

PROGRAM RAZVOJA TURISTIČKIH POTENCIJALA OPŠTINE BUJANOVAC

Opšte odredbe Programa razvoja turizma u opštini Bujanovac

Saglasno raspoloživoj resursnoj osnovi i dostignutom nivou razvijenosti, kao i važnijim trendovima na domaćem tržištu, osnovni ciljevi Programa za podsticanje razvoja turizma u opštini Bujanovac u narednih 10 godina su:

- Intenziviranje ukupnog broja turističke industrije kroz potpunije korišćenje postojećih kapaciteta, poboljšanje strukture i kvaliteta proizvoda, kao i drugih bitnijih faktora njihove konkurentnosti, uz potenciranje inovativnosti, selektivnosti i tržišnosti;
- Snažnija marketinška promocija Bujanovca kao turističke destinacije na domaćem i regionalnom tržištu, koja se najefikasnije može ostvariti usklađivanjem strukture, kvaliteta i cena proizvoda i usluga sa zahtevima odgovarajućih segmenata domaće tražnje uz intenzivnu promociju turističkog proizvoda;
- Povećanje domaćeg turističkog prometa zbog njegovih višestrukih ekonomskih, socijalnih, demografskih, ekoloških i drugih efekata;
- Efikasno i održivo upravljanje razvojem turizma, do koga se može doći stalnim preduzimanjem inovativnih mera i aktivnosti u pogledu dogradnje postojećih i razvijanja novih komponenti njenog organizovanja i funkcionisanja;
- Izgrađivanje privrednog ambijenta koji će stimulatивно delovati na ulaganja i poboljšanje poslovanja u ovoj privrednoj grani.

Posebni ciljevi Programa su:

1. razvoj malih i srednjih preduzeća u oblasti turizma;
2. pospešivanje rada Turističke organizacije Bujanovca koja bi bila logistika razvoju turizma i turističkih kapaciteta;
3. poboljšanje smeštajne ponude izgradnjom kapaciteta više kategorije;
4. izgradnja neophodne turističke infrastrukture;
5. izgradnja objekata u skladu sa zahtevima savremenog tržišta;
6. unapređenje kvaliteta ponude obnovom i modernizacijom postojećih objekata;
7. unapređenje kvaliteta ponude izgradnjom novih sadržaja;
8. produžetak turističke sezone;
9. razvoj turističkih aktivnosti u skladu sa principima održivog razvoja.

Kako bi se turistička ponuda opštine Bujanovac razvijala potrebno je ispuniti sledeće uslove:

- Obogaćivanje vanpansionskih sadržaja u skladu sa zahtevima tržišta;
- Izgradnja posebno specijalizovanih turističkih objekata (multifunkcionalni hotelski kapacitet, proširivanje i modernizacija kapaciteta u Bujanovačkoj Banji);
- Realizovati projekte koji upotpunjuju turistički proizvod kroz plasman kulturnih, istorijskih i drugih antropogenih atraktivnosti Bujanovca kao posebnih vanpansionskih sadržaja;
- Realizovati projekte međugranične saradnje u turizmu;
- Prihvatna agencija-najkvalitetniji i najsigurniji način plasiranja turističkog proizvoda na tržište. Putem javnog tendera izabere se „prihvatna agencija“ za Bujanovac. „Prihvatna agencija“ u saradnji sa turističkim zajednicama priprema program posete turista za određeno područje, plasira ga na turističko tržište i vrši prodaju. U stvaranju turističke ponude potrebno je iskoristiti i koordinirati sve turističke elemente Bujanovca: turističku organizaciju koja osigurava dostupnost i primeren izgled turističke destinacije; turističke agencije stvaraju turističke programe.

Atraktivne lokacije za gradnju turističkih objekata u opštini Bujanovac:

1. Istraživačkim radom na terenu, tim Instituta MSP je utvrdio da je opštini Bujanovac prvenstveno potrebna izgradnja objekta multifunkcionalnog hotelskog kapaciteta na KORIDORU 10 sa kapacitetom od 200 ležajeva i svim dodatnim sadržajima (restoranom,

barom, konferencijskom salom, benzinskom stanicom, internet konekcijom u hotelskim sobama, ATM uređajem). Hotelski objekat će biti neminovnost kako se opština bude razvijala u infrastrukturnom i ekonomskom smislu, a posebno u slučaju da se na teritoriji opštine Bujanovac realizuje projekat Slobodne zone ili Industrijskog parka, jer će sam razvoj privrede usloviti i razvoj i povećanje kapaciteta i kvaliteta turističke ponude. Hotel da ima kategorizaciju 3 zvezdice sa širokom paletom ponude koja bi bila prijemčiva i atraktivna kako za domaće goste, tako i za goste iz inostranstva.

2. Strateška lokacija je proširivanje postojećih kapaciteta u okviru Bujanovačke Banje gde već postoji stacionar kapaciteta 230 ležajeva i 400 mesta u restoranu. Ovaj kapacitet je potrebno znatno proširiti sa novim kapacitetom od 200 ležajeva i proširenjem restoranskog kapaciteta za 200 mesta.
3. Na lokaciji „Kale Krševica“ koji je od velike istorijske i arheološke vrednosti, potrebno je izgraditi put u dužini od 200m, ugostiteljski kapacitet (etno restoran) kapaciteta 150 mesta sa propratnim sadržajima (prodavnica suvenira, brošura o lokalitetu) i izložbeni prostor sa eksponatima.
4. Lokacija Manastir „Prohor Pčinjski“ je izuzetno interesantna za razvoj religioznog i etno-turizma. Na toj lokaciji već postoji konak manastira koji raspolaže sa 110 ležaja i restoranskim delom od 200 mesta. Započeta je gradnja omladinskog kampa kapaciteta 300 ležaja i 400 mesta u restoranu koji je izgrađen 40%. Isto tako je u planu izgradnja etno-sela kapaciteta 20 apartmana u vidu 10 starih srpskih kuća iz 19. veka.

PRIORITET 1

Poboljšanje rada postojećih turističkih kapaciteta

Detaljni ciljevi:

- 4.1.1 Proširenje postojećih smeštajnih i ugostiteljskih kapaciteta u Bujanovačkoj Banji
- 4.1.2 Završetak izgradnje turističkih i ugostiteljskih kapaciteta na lokaciji manastira „Prohor Pčinjski“
- 4.1.3 Adaptacija i rekonstrukcija turističko-ugostiteljskog kapaciteta „Jezero“ i prostora oko objekta.

PROFIL 4.1.1.

PROŠIRENJE POSTOJEĆIH SMEŠTAJNIH I UGOSTITELJSKIH KAPACITETA U BUJANOVAČKOJ BANJI

Naziv projekta	Proširenje postojećih smeštajnih i ugostiteljskih kapaciteta u Bujanovačkoj Banji
Kratki opis projekta	Projekat podrazumeva adaptaciju postojećih kapaciteta i proširenje za 100 ležajeva i 100 novih restoranskih mesta i opremanje adekvatnom medicinskom aparaturom za rehabilitaciju.
Osnovna polazišta i ciljevi	Osnovno polazište je da su trenutni kapaciteti u Bujanovačkoj Banji nedovoljni, a posebno da je potrebna adaptacija i modernizacija postojećih objekata i kapaciteta medicinske opreme, a sve u cilju što kvalitetnije ponude i servisa i privlačenja domaćih i stranih turista i ljudi kojima je potrebna rehabilitacija.
Institucije za implementaciju, vlasnik	Činjenica je da se kapaciteti u Bujanovačkoj Banji još uvek nalaze u društvenom vlasništvu te je neophodno izvršiti brzu transformaciju

projekta	vlasništva i novo ulaganje u cilju razvoja turizma, novog zapošljavanja i povećanja atraktivnosti Bujanovačke Banje.
Procenjeni vremenski rok implementacije	3 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Korisnici bi bili domaći i strani turisti (prvenstveno iz regiona Zapadnog Balkana)
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Neminovno je da bi privatizacija i novo ulaganje u postojeće kapacitete povećalo atraktivnost ove turističke destinacije i otvorile bi se mogućnosti i za kvalitetniju marketinšku promociju i razvoj turizma u gradu Bujanovcu.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

PROFIL 4.1.2.

ZAVRŠETAK IZGRADNJE TURISTIČKIH I UGOSTITELJSKIH KAPACITETA NA LOKACIJI MANASTIRA „PROHOR PČINJSKI“

Naziv projekta	Završetak izgradnje turističkih i ugostiteljskih kapaciteta na lokaciji manastira „Prohor Pčinjski“
Kratki opis projekta	Dovršiti gradnju omladinskog kampa kapaciteta 300 ležaja i 400 restoranskih mesta i završetak izgradnje etno sela kapaciteta 20 apartmana u stilu starih srpskih kuća iz 19. veka
Osnovna polazišta i ciljevi	Veoma atraktivna lokacija koju je potrebno još više izgraditi i iskoristiti ogroman potencijal koji se tiče razvoja verskog i etno turizma na lokaciji gde se nalazi jedno od najvećih i najvrednijih objekata srpske kulturne baštine.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Crkva samostalno ili u saradnji sa privatnim preduzetnicima
Procenjeni vremenski rok implementacije	3 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Domaći i strani turisti
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta)	Završetkom ovog kapaciteta bi se poboljšao nivo turističke ponude Bujanovca, dala bi se mogućnost turistima da istovremeno mogu da koriste servise i etno i verskog turizma što je velika retkost u svetu i što bi bio jedinstveni deo turističke ponude Bujanovca.

Života itd.)	
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

Planiranje, razvoj i upravljanje turizmom potrebni su Bujanovcu kako bi se, ne samo očuvala okolina za lokalno stanovništvo, već i zbog dugoročne zaštite investicija u turističku infrastrukturu, atrakcije, objekte i proizvode.

Prilikom planiranja turističkog razvoja Bujanovca važno je zalagati se za održiv razvoj područja putem ekonomski profitabilne, društveno prihvatljive i ekološki svesne delatnosti. U tom smeru je potrebno podsticati sve nosioce razvitka, lokalnu upravu i samoupravu, preduzetnike, donatore i lokalno stanovništvo. Istovremeno je potrebno potencirati razvoj posebno perspektivnih vrsta turizma kao što su etno, religiozni, banjski turizam.

PROFIL 4.1.3.

ADAPTACIJA I REKONSTRUKCIJA TURISTIČKO-UGOSTITELJSKOG KAPACITETA "JEZERO" I PROSTORA OKO OBJEKTA

Naziv projekta	Adaptacija i rekonstrukcija turističko-ugostiteljskog kapaciteta „Jezero“ i prostora oko objekta
Kratki opis projekta	Adaptacija restorana, prostora oko restorana, uređivanje jezera (potrebno je dubinsko čišćenje)
Osnovna polazišta i ciljevi	Cilj projekta je proširenje turističke i ugostiteljske ponude Bujanovca, intenziviranje lovnog, ribolovnog i izletničkog turizma, adaptacija i proširenje postojećeg lovačkog doma i ponovno stvaranje uslova i otvaranja sezone kupanja
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Privatni preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2 godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca, turisti iz cele Srbije i regiona
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Proširenje turističke ponude grada Bujanovca na aspekt lovnog i ribolovnog turizma, novo zapošljavanje lokalne radne snage
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna	

izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	
--	--

PRIORITET 2

Razvoj novih turističko-ugostiteljskih kapaciteta

Detaljni ciljevi:

- 4.2.1 Rekonstrukcija ili izgradnja turističko-ugostiteljskog kapaciteta na Koridoru 10
- 4.2.2 Izgradnja novog turističko-ugostiteljskog kapaciteta u Bujanovačkoj banji
- 4.2.3 Izgradnja etno restorana na lokaciji Kale – Krševica

PROFIL 4.2.1.

REKONSTRUKCIJA ILI IZGRADNJA TURISTIČKO-UGOSTITELJSKOG KAPACITETA NA KORIDORU 10

Naziv projekta	Rekonstrukcija ili izgradnja turističko-ugostiteljskog kapaciteta na Koridoru 10
Kratki opis projekta	Projekat podrazumeva izgradnju multifunkcionalnog turističko-ugostiteljskog objekta na KORIDORU 10, kapaciteta 200 ležaja, restoranom, salom za konferencije i seminare, internet konekcijom, benzinskom stanicom, „one stop-shop“ prodavnicom, ATM uređajem
Osnovna polazišta i ciljevi	Cilj je obezbeđenje osnovne infrastrukture turističko-ugostiteljskog kapaciteta neophodne i neizostavne u smislu usklađivanja sa strategijom ekonomskog razvoja opštine
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Privatni preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2009
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% investicija privatni kapital
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Privatni preduzetnici-poslovni partneri, investitori, turisti u tranzitu koji prolaze KORIDOROM 10
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Izgradnjom multifunkcionalnog hotelskog kapaciteta u Bujanovcu na KORIDORU 10, stvorili bi se uslovi za novo zapošljavanje lokalnog stanovništva, proširenje turističke ponude grada Bujanovca i obezbeđivanje uslova za kraće zadržavanje investitora, poslovnih ljudi, turista i poslovnih ljudi koji su u tranzitu. Isto tako, obezbedili bi se uslovi za održavanje seminara, konferencija, poslovnih sastanaka između poslovnih ljudi u regionu, predstavnika stranih organizacija, vladinih i nevladinih institucija
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti,	Projekat je predlog tima Instituta MSP, čija je realizacija potpuno u saglasnosti sa strategijom lokalno-ekonomskog razvoja opštine

preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Bujanovac u narednih 10 godina i koja je neophodna kao preduslov razvoja privrede grada.
--	--

Projekat izgradnje turističko-ugostiteljskog kapaciteta u Bujanovcu, na KORIDORU 10 je jedan od krucijalnih projekata u cilju realizacije strategije lokalno-ekonomskog razvoja Bujanovca.

Trenutno, grad Bujanovac ne raspolaže sa potrebnim hotelskim i ugostiteljskim kapacitetima, bez kojih se ne može ni zamisliti dalji ekonomski razvoj grada.

Sa prilivom investicija, razvojem sektora MSP, razvojem infrastrukture grada, preduslov za dalje razvijanje u poslovnom smislu je postojanje hotelskog kapaciteta sa svim prapratnim sadržajima koji će moći da pruži vrhunsku uslugu i obezbedi Bujanovcu renome grada u kojem je pravo zadovoljstvo provesti nekoliko dana i uživati u bogatoj ponudi tranzitnog, planinsko-lovnog, rekreativno-izletničkog turizma, a koji će u isto vreme kvalitetno ugostiti poslovne ljude i omogućiti im sve uslove za boravak koji će biti spoj biznisa, ali opuštanja i uživanja u bogatoj turističkoj i ugostiteljskoj ponudi grada.

Razvoj sektora malih i srednjih preduzeća u Bujanovcu će morati da prati i odgovarajući smeštajni kapacitet koji će ujedno da bude dobra reklama i polazna osnova za sve druge mogućnosti koje Bujanovac može da pruži u turističkom smislu.

PROFIL 4.2.2.

IZGRADNJA NOVOG TURISTIČKO-UGOSTITELJSKOG KAPACITETA U BUJANOVAČKOJ BANJI

Naziv projekta	Izgradnja novog turističko-ugostiteljskog kapaciteta u Bujanovačkoj Banji
Kratki opis projekta	Projekat podrazumeva izgradnju hotelskog objekta, kapaciteta 200 ležaja i restoranom kapaciteta 300 mesta koji bi obezbedio uslove za razvoj zdravstveno-rehabilitacionog i banjskog turizma i učinio još privlačnijim prirodne resurse i kapacitete Bujanovačke Banje za domaće i strane turiste. Realizacijom projekta dobili bi instituciju balkanskog i evropskog karaktera.
Osnovna polazišta i ciljevi	Cilj je modernizacija i proširenje kapaciteta kako bi mogao da se pruži što bolji i kvalitetniji servis klijentima koji imaju potrebu za banjskim lečenjem kao i rehabilitacijom.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Privatni preduzetnici
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2009
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% investicija privatni kapital
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Ciljna grupa su ljudi koji zahtevaju visoke standarde i koji imaju potrebu za banjskim lečenjem reumatskih bolesti, degenerativni, vanzglobni, upalni reumatizam, kožne bolesti, ekcemi, psorijaza, ginekološka oboljenja, hronični zapaljenski procesi i neki oblici streiliteta, rekonvalescencija krvnih sudova i glavobolja. Druga ciljna grupa su bolesnici i lica sa invaliditetom kojima su potrebne fizikalne i druge terapije.

<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)</p>	<p>Izgradnjom novog zdravstvenog, smeštajnog i restoranskog kapaciteta bi se stvorili uslovi za novo zapošljavanje lokalne radne snage i mogućnost za privlačenje sve većeg broja klijenata Bujanovačke Banje koja će, sem po vodi, gasu i blatu iz Banje biti poznata i po kvalitetnom servisu i širokom spektru usluga koje će učiniti interesantnijim i bogatijim boravak u Bujanovačkoj Banji.</p>
<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	<p>Projekat je predlog tima Instituta MSP, čija je realizacija potpuno u saglasnosti sa strategijom lokalno-ekonomskog razvoja opštine Bujanovac u narednih 10 godina i koja je neophodna kao preduslov razvoja privrede grada.</p>

PROFIL 4.2.3.

IZGRADNJA ETNO RESTORANA NA LOKACIJI KALE-KRŠEVICA

<p>Naziv projekta</p>	<p>Izgradnja Etno restorana na lokaciji Kale - Krševica</p>
<p>Kratki opis projekta</p>	<p>Projekat podrazumeva izgradnju restoranskom kapaciteta od 150 mesta (Etno restoran) u čijem će ambijentu turisti moći da uživaju u nacionalnoj kuhinji i gde će ujedno moći da vide arheološke eksponate neprocenjive vrednosti koji potiču još iz antičkih vremena. Lokalitet Kale Krševica je veoma interesantan za razvoj turizma je treba da spoji visoku kulturnu i istorijsku vrednost lokaliteta sa gostoprimstvom i dobrom gastronomskom uslugom savremenog Bujanovca.</p>
<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<p>Cilj je da se veoma visok potencija arheološkog lokaliteta Kale Krševica iskoristi u smislu razvoja i proširenja turističke ponude Bujanovca i da se što više komercijalno iskoriste postojeći kapaciteti po ugledu na druge zemlje koje su ovu prednost komercijalno maksimalno iskoristile.</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta</p>	<p>Privatni preduzetnici</p>
<p>Procenjeni vremenski rok implementacije</p>	<p>2007-2009</p>
<p>Procenjeni finansijski aranžman za investicije</p>	<p>100% investicija privatni kapital</p>
<p>Očekivani korisnici (ciljne grupe)</p>	<p>Ciljna grupa je klijentela zainteresovana za kulturni i etno turizam i čiji kriterijumi podrazumevaju istovremeno spajanje interesovanja o istoriji, arheologiji i relaksaciju u bogatoj etno ponudi Bujanovačkog kraja.</p>
<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)</p>	<p>Izgradnjom ovog objekta na arheološkom lokalitetu Kale Krševica obogatiće se prvenstveno turistička ponuda Bujanovca i stвориće se dobri preduslovi za boravak turista različitih interesovanja i potreba. To bi bilo jako interesatno ne samo za turiste iz zemlje i neposrednog okruženja nego i za posetioce iz regiona i cele Evrope kojima bi se ponudila kompletna usluga i više vidova turizma na jednom mestu. Nesporno je da bi realizacija ovog projekta imala efekat na novo zapošljavanje i na jačanje turizma kao jedne od strateški razvojnih ciljeva grada Bujanovca.</p>

<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	<p>Projekat je predlog tima Instituta MSP, čija je realizacija potpuno u saglasnosti sa strategijom lokalno-ekonomskog razvoja opštine Bujanovac u narednih 10 godina i koja je neophodna kao preduslov razvoja privrede grada.</p>
---	---

PRIORITET 3

Unapređenje infrastrukture u funkciji kvalitetnije turističke ponude Opštine Bujanovac

Detaljni ciljevi:

- 4.3.1 Rekonstrukcija i izgradnja postojećih i novih saobraćajnica vezanih za turističku ponudu
- 4.3.2 Realizacija projekta turističke Prihvatne agencije
- 4.3.3 Nabavka i postavljenje turističke signalizacije na teritoriji Opštine Bujanovac

PROFIL 4.3.1.

REKONSTRUKCIJA I IZGRADNJA POSTOJEĆIH I NOVIH SAOBRAĆAJNICA VEZANIH ZA TURISTIČKU PONUDU

<p>Naziv projekta</p>	<p>Rekonstrukcija i izgradnja postojećih i novih saobraćajnica vezanih za turističku ponudu</p>
<p>Kratki opis projekta</p>	<p>Realizacijom projekta bi se obezbedili uslovi za kvalitetniju i atraktivniju turističku ponudu opštine Bujanovac</p>
<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<p>Stvaranje veoma važnih preduslova za razvoj turizma u opštini</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta</p>	<p>Opština Bujanovca, Vlada R. Srbije i njena tela i strani investitori</p>
<p>Procenjeni vremenski rok implementacije</p>	<p>5 godina</p>
<p>Procenjeni finansijski aranžman za investicije</p>	
<p>Očekivani korisnici (ciljne grupe)</p>	<p>Svi korisnici turističke ponude Bujanovca, građani Bujanovca</p>
<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)</p>	<p>Kvalitetnija turistička ponuda, obezbeđivanje potrebnog nivoa bezbednosti u saobraćaju</p>
<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	

PROFIL 4.3.2.

REALIZACIJA PROJEKTA TURISTIČKE PRIHVATNE AGENCIJE

Naziv projekta	Realizacija projekta turističke Prihvatne agencije
Kratki opis projekta	Realizacija „Prihvatne agencije“ je način da se što kvalitetnije plasira turistički proizvod na tržište koja će se baviti svim aspektima marketinške promocije i prodaje postojećih turističkih kapaciteta Bujanovca.
Osnovna polazišta i ciljevi	Prihvatna Agencija sublimira celokupnu turističku i ugostiteljsku ponudu, priprema programe i agende posete turista, promovise destinaciju na tržištu i koordinira zajednički nastup svih subjekata koji se bave turizmom i njegovom promocijom na teritoriji Bujanovca.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Privatna „Prihvatna agencija“ koja bi bila izabrana na javnom tenderu.
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Turistička organizacija Bujanovca, turističke agencije, turisti iz zemlje i inostranstva, inostrane turističke organizacije i tour-operatori
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Rad jedne ovakve Agencije će zasigurno doprineti poboljšanju i atraktivnosti turističke ponude grada Bujanovca, pogotovo u smislu organizovanog nastupa turističkih subjekata na tržištu, smanjivanje troškova i veću konkurentnost u cenama i kvalitetu turističke ponude.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

PROFIL 4.3.3.

NABAVKA I POSTAVLJENJE TURISTIČKE SIGNALIZACIJE NA TERITORIJI OPŠTINE BUJANOVAC

Naziv projekta	Nabavka i postavljenje turističke signalizacije na teritoriji opštine Bujanovac
Kratki opis projekta	Projektom bi se obezbedili uslovi za razvoj i realizaciju nove turističke signalizacije na teritoriji opštine Bujanovac koja je deo kvaliteta jedne sveobuhvatne turističke ponude
Osnovna polazišta i	Trenutno je signalizacija (pogotovo turistička) u veoma lošem stanju

ciljevi	i trebalo bi je obnoviti i dobro obeležiti lokacije trenutne turističke ponude grada u cilju što kvalitetnijeg turističkog servisa i privlačenja turista koji u Bujanovac.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Skupština opštine uz dotacije stranih donatora, Vlade R. Srbije, turističke organizacije Srbije
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Očekivani korisnici su turisti
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Očekivane dobiti su višestruke jer će razvijanje turističke signalizacije olakšati prilaze i dolazak Bujanovcu i turističkim kapacitetima, učiniće celokupnu turističku ponudu grada ozbiljnijom i kvalitetnijom.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	

3.4.3. Razvoj ljudskih resursa u funkciji efikasnijeg i efektivnijeg poslovanja, stvaranje mehanizma za podršku interesima i potrebama socijalnih grupa, kao i razvoj zdravstvene zaštite i nevladinog sektora

STRATEŠKI CILJ 5

Razvoj ljudskih resursa, socijalnih pitanja i zdravstvene zaštite

PRIORITET 1:

Edukacija ljudskih resursa u funkciji efikasnijeg i efektivnijeg poslovanja

Detaljni ciljevi:

- 5.1.1. Škola malog biznisa – od ideje do realizacije
- 5.1.2. Obuka za međunarodno pregovaranje i protokol
- 5.1.3. Obuka za timski rad
- 5.1.4. Obuka za aktivno traženje zaposlenja
- 5.1.5. Otvaranje pedagoškog fakulteta na albanskom jeziku
- 5.1.6. Pripremni program za upis dece u osnovnu školu

PROFIL 5.1.1.

ŠKOLA MALOG BIZNISA – OD IDEJE DO REALIZACIJE

<p>Naziv projekta</p> <p>Kratki opis projekta</p>	<p>Škola malog biznisa – od ideje do realizacije</p> <p>Projekat je osmišljen kao pomoć za realizaciju preduzetničkih ideja i donošenje pravih odluka onih koji su već pokrenuli sopstveni biznis, kao i onih koji nameravaju da započnu vođenje sopstvenog biznisa. Istovremeno, projekat predstavlja doprinos društvenoj svesti za podržavanje privatnog preduzetništva.</p> <p>S obzirom da smo u dosadašnjoj praksi potvrdili našu spremnost za kvalitetnu obuku ovakvih i sličnih edukativnih sadržaja, zahvaljujući našim pažljivo pripremljenim programskim sadržajima, a na osnovu znanja naših eksperata iz oblasti ekonomije, menadžmenta i biznisa, smatramo da je od izuzetnog značaja da nastavimo sa proširivanjem inicijative za razvoj sopstvenog biznisa.</p>
<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podrška ideji razvoja preduzetništva i porodičnog biznisa ▪ Omogućavanje preduzetnicima da steknu ključna znanja za uspešno vođenje i pokretanje porodičnog biznisa ▪ Pružanje podrške i znanja za realizaciju preduzetničkih ideja ▪ Podsticanje zapošljavanja nezaposlenih lica ▪ Presentacija praktičnih znanja neophodnih za vođenje sopstvenog biznisa ▪ Objedinjavanje institucija, organizacija i pojedinaca koji se na razne načine bave preduzetništvom kako bi dali inicijativu da novi potencijali i aktivnosti budu pravilno usmereni na razvoj porodičnog biznisa.
<p>Tematski sadržaji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokretanje sopstvenog biznisa ▪ Sadržaj i izrada biznis plana ▪ Osnivanje i upravljanje preduzetničkim biznisom ▪ Finansijsko upravljanje i poslovne knjige ▪ Primeri biznis programa.
<p>Način realizacije</p>	<p>Predavači: eksperti Instituta MSP sa višegodišnjim iskustvom.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ Svaki polaznik će dobiti priručnik na samom početku obuke ❑ Rad u malim grupama - workshop ❑ Korišćenje interaktivnih metoda obuke <p>Nakon završene obuke u trajanju od 7 časova, polaznici dobijaju sertifikat Instituta MSP o pohađanju obuke.</p> <p>Broj polaznika: 30 po grupi</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta</p>	<p>Opština, nevladin sektor</p>

Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<p>Program je namenjen sledećim polaznicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nezaposlenim licima koja osnivaju mala preduzeća i radnje; ▪ Licima koja su primorana ili zainteresovana za promene i pokretanje sopstvenog biznisa ▪ Vlasnicima preduzeća i radnji i zaposlenih lica koja su zainteresovana za ovu instruktivnu obuku ▪ Studentima, budućim preduzetnicima.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje obrazovnog nivoa stanovništva, broja radnih mesta, povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja lokalne samouprave.

PROFIL 5.1.2.

OBUKA ZA MEĐUNARODNO PREGOVARANJE I PROTOKOL

Naziv projekta	Obuka za međunarodno pregovaranje i protokol
Kratki opis projekta	<p>Projekat je osmišljen kao pomoć budućim poslovnim ljudima, privrednicima i zaposlenima, jer omogućuje obrazovanje kadrova iz oblasti poslovnih pregovora i protokola.</p> <p>Uspešno sklopljen poslovni dogovor je veoma često direktno zavisao od priprema i izvođenja pregovora. Preduzeća i organizacije upravo zbog toga, sve veću pažnju posvećuju treningu i obučavanju u pregovaračkim veštinama. Kvalitativna analiza pregovaračkih metoda (upotrebljavaju ih najbolje svetske kompanije), zasigurno će olakšati pripremu i izvršenje zamršenog pregovaračkog procesa.</p> <p>Poslovni protokol nisu pravila lepog ponašanja, već jasno određena pravila poslovnog komuniciranja. Savremena poslovna interakcija protiče u skladu sa postojećom praksom i pravilima, koji su sastavni deo međunarodnog poslovnog protokola i poslovne komunikacije. Globalne promene, čiji smo svedoci proteklih desetak godina, neposredno su nametnule usklađivanje pravila i načina poslovanja, kao i jednake komunikacijske standarde u Evropi i svetu.</p>
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Cilj je da se utvrdi zašto je međunarodno pregovaranje tako veliki izazov za sve biznismene i menadžere malih, srednjih i velikih preduzeća, trgovce, diplomate, male privrednike, komercijaliste, inženjere.</p> <p>Suština svakog pregovaranja je da se utvrdi strategija sa kojom će se ostvariti rezultat u</p>

	<p>pregovorima. Cilj ovog programa je da se otkriju i razviju osobine za efikasnog pregovarača, da se nauči kako reagovati u prevazilaženju odgovora «ne» u pregovorima, kao i naučiti kako ovladati taktikama i tehnikama, koje omogućavaju pozitivne rezultate pregovora sa nefleksibilnim i agresivnim osobama.</p>
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strategija i taktika međunarodnog pregovaranja ▪ Forme i način međunarodnog pregovaranja ▪ Taktike i tehnike međunarodnog pregovaranja ▪ Komunikacija u međunarodnim pregovorima ▪ Ostvarenje dogovora ▪ Kulturni uticaji i ograničenja u međunarodnim pregovorima ▪ Stil pregovaranja po regionima i kontinentima ▪ Protokol u međunarodnim pregovorima ▪ Osnovni engleski izrazi u međunarodnom protokolu
Način realizacije	<p>Predavači: eksperti Instituta MSP sa višegodišnjim iskustvom.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Svaki polaznik će dobiti priručnik na samom početku obuke □ Rad u malim grupama - workshop □ Korišćenje interaktivnih metoda obuke <p>Nakon završene obuke u trajanju od 7 časova i položenog testa, polaznici dobijaju sertifikat Instituta MSP o završenoj obuci. Broj polaznika: 20 po grupi</p>
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština, nevladin sektor
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta.
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<p>Program je namenjen sledećim polaznicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavnicima javne uprave, ▪ biznismenima i menadžerima malih, srednjih i velikih preduzeća, ▪ trgovcima, ▪ komercijalistima, ▪ malim privrednicima, ▪ diplomatama, ▪ inženjerima, ▪ svima koji žele da upotpune svoje znanje iz oblasti poslovnog pregovaranja i time ostvare dobit za svoju organizaciju.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<p>Povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja lokalne samouprave i ostalih očekivanih korisnika, koji time žele da ostvare dobit za svoju organizaciju, kao i stvaranja sve veće mogućnosti ostvarivanja međunarodne poslovne saradnje.</p>

PROFIL 5.1.3.
OBUKA ZA TIMSKI RAD

Naziv projekta	Obuka za timski rad
Kratki opis projekta	Upoznavanje sa značajem timskog rada u sistemu menadžmenta kvalitetom i upravljanju kvalitetom proizvoda/usluga.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Upoznavanje sa značajem timskog rada u sistemu menadžmenta kvalitetom i upravljanju kvalitetom proizvoda/usluga, ▪ Informisanje o osnovnim preprekama timskom radu, ▪ Upoznavanje s postupkom razvoja sklonosti za rad u timu i operativnim pravilima timskog rada, ▪ Razjašnjenje uloge koordinatora tima i njegovog odnosa prema članovima tima, ▪ Upoznavanje sa tehnikama timskog rada: brainstorming i druge tehnike, ▪ Upoznavanje tehnike nastupa pred slušaocima, prezentacije problema i predloga rešenja, ▪ Korišćenje audiovizuelnih sredstava i računara kao pomoć timskom radu.
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uvod ▪ Zašto timski rad ▪ Formiranje tima ▪ Uloge u timu ▪ Razvoj tima ▪ Osnovni principi rada tima ▪ Komunikacija i uvod u konflikt ▪ Razrešavanje konflikata ▪ Donošenje odluka ▪ Sprovođenje odluka ▪ Uloga menadžera ▪ Zaključak
Način realizacije	<p>Predavači: eksperti Instituta MSP sa višegodišnjim iskustvom.</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Svaki polaznik će dobiti priručnik na samom početku obuke □ Rad u malim grupama - workshop □ Korišćenje interaktivnih metoda obuke □ Korišćenje vežbi, testova za svaku sesiju <p>Nakon završene obuke u trajanju od 7 časova, polaznici dobijaju sertifikat Instituta MSP o pohađanju obuke. Broj polaznika: 20 po grupi</p>
Institucije za implementaciju, vlasnik	Opština, nevladin sektor

projekta	
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta.
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<p>Program je namenjen sledećim polaznicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ privrednicima i preduzetnicima, ▪ predstavnicima javnih institucija (škole, zdravstvo i dr.), ▪ zaposlenima koji se bave upravljanjem kvalitetom, ▪ članovima radnih timova – iz organa javne uprave i proizvodnih i uslužnih organizacija.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja lokalne samouprave, privrednika, preduzetnika predstavnika javnih institucija i dr.

PROFIL 5.1.4.

OBUKA ZA AKTIVNO TRAŽENJE ZAPOSLENJA

Naziv projekta	Obuka za aktivno traženje zaposlenja
Kratki opis projekta	Osposobljavanje savetodavaca za pružanje pomoći i instrukcija nezaposlenim licima i osposobljavanje nezaposlenih za samostalno i aktivno traženje zaposlenja.
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osposobljavanje za kvalitetnije i efikasnije angažovanje u traženju posla ▪ Osposobljavanje nezaposlenih za samostalno i aktivno traženje zaposlenja u tržišnim uslovima. ▪ Podizanje stepena motivacije i samopouzdanja nezaposlenih lica ▪ Upoznavanje sa tehnikama traženja posla
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrodošlica i informisanje o ciljevima, organizaciji i metodama rada ▪ Tržište rada i tržišni pristup u zapošljavanju, mesto i uloga posrednika pri zapošljavanju ▪ Osnovni principi aktivnog traženja zaposlenja ▪ Motivisanje zaposlenih za aktivnije učešće u traženju zaposlenja ▪ Veština izlaganja i obučavanja manjih grupa ▪ Efikasno planiranje vremena i struktuiranje obuke nezaposlenih ▪ Analiza veština i sticanje samopouzdanja kod nezaposlenih ▪ Izvori informacija o slobodnim radnim mestima, tehnike gradnje mreže za podršku i izvori pomoći za traženje posla ▪ Metode i mogućnosti pristupa poslodavcima

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Principi izrade radne biografije (Curriculum vitae - CV) i prpratnog pisma ▪ Priprema nezaposlenih za intervju i ponašanje tokom intervjua pri zapošljavanju ▪ Odnos nezaposlenih prema odbijanju od strane poslodavaca, analiza postupaka i promena strategije ▪ Saveti za prihvatanje i zadržavanje posla
Način realizacije	<p>Predavači: eksperti Instituta MSP sa višegodišnjim iskustvom.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Svaki polaznik će dobiti priručnik na samom početku obuke ▪ Rad u malim grupama – workshop ▪ Modernirani grupni rad ▪ Korišćenje interaktivnih metoda obuke ▪ Kreativne radionice ▪ Studije slučaja <p>Nakon završene obuke u trajanju od 7 časova, polaznici dobijaju sertifikat Instituta MSP o pohađanju obuke.</p> <p>Broj polaznika: 30 po grupi</p>
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština, nevladin sektor
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta.
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	<p>Program je namenjen sledećim polaznicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Savetodavcima i ostalim radnicima Službe za zapošljavanje koji rade poslove vezane za neposrednu pomoć nezaposlenima ▪ Nezaposlenima sa visokom motivacijom za rad
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje broja radnih mesta, povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja lokalne samouprave, povećanje zadovoljstva građana, povećanje kvaliteta života.

PROFIL 5.1.5

OTVARANJE PEDAGOŠKOG FAKULTETA NA ALBANSKOM JEZIKU

Naziv projekta	Otvoranje pedagoškog projekta na albanskom jeziku
Kratki opis projekta	Projekat obuhvata sve organizacione, finasijske, stručne, kadrovske, pravne i druge aktivnosti kako bi fakultet započeo sa radom, donošenje odgovarajućih odluka o osnivanju i definisanju rada institucije uz obezbeđivanje potrebnih prostornih, tehničkih, kadrovskih i finansijskih sredstava za rad
Osnovna polazišta i ciljevi	Osnovno polazište se zasniva na potrebi opštine za ovim kadrom-svršenim diplomcima osposobljenim za kvalitetan pedagoško-edukativni rad sa đacima

Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština Bujanovac, Ministarstvo za prosvetu i sport RS, Univerzitet u Nišu- Pedagoški fakultet
Procenjeni vremenski rok implementacije	1 godina
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani Bujanovca
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Nova radna mesta definisana potrebama opštine Bujanovac
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Izvršena je faza preliminarnog dogovora opštine Bujanovac sa Univerzitetom u Nišu- Pedagoški fakultet. Urađena je studija od strane OEBS-a u opštini Bujanovac o realnim potrebama za ovim kadrom

PROFIL 5.1.6.

PRIPREMNI PROGRAM ZA UPIS U OSNOVNU ŠKOLU

Naziv projekta	Pripremni program za upis u osnovnu školu
Kratki opis projekta	Početna socijalizacija dece, bez obzira na to da li su bili ili nisu bili u predškolskoj ustanovi pre održavanja pripremnog programa
Osnovna polazišta i ciljevi	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lakša adaptacija deteta na školu i odvojenost od roditelja u vreme boravka u osnovnoj školi; ▪ Veća mogućnost prijema podataka (učenja) u školi; ▪ Stvaranje veće mogućnosti socijalizacije dece predškolskog uzrasta
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrodošlica i informisanje o ciljevima, organizaciji i metodama rada ▪ Tržište rada i tržišni pristup u zapošljavanju, mesto i uloga posrednika pri zapošljavanju ▪ Osnovni principi aktivnog traženja zaposlenja ▪ Motivisanje zaposlenih za aktivnije učešće u traženju zaposlenja ▪ Veština izlaganja i obučavanja manjih grupa ▪ Efikasno planiranje vremena i struktuiranje obuke nezaposlenih

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza veština i sticanje samopouzdanja kod nezaposlenih ▪ Izvori informacija o slobodnim radnim mestima, tehnike gradnje mreže za podršku i izvori pomoći za traženje posla ▪ Metode i mogućnosti pristupa poslodavcima ▪ Principi izrade radne biografije (Curriculum vitae - CV) i prpratnog pisma ▪ Priprema nezaposlenih za intervju i ponašanje tokom intervjuja pri zapošljavanju ▪ Odnos nezaposlenih prema odbijanju od strane poslodavaca, analiza postupaka i promena strategije ▪ Saveti za prihvatanje i zadržavanje posla
<p>Način realizacije</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Svaki polaznik treba da ima sledeće: knjige «Proleće-Leto», «Jesen-Zima», «Vesela matematika» (izdavač «Kreativni centar»), svesku A4 formata, blok 3, pernicu komplet opremljenu, vodene boje i četkice, makazice i lepak. ▪ Rad u malim grupama – workshop ▪ Modernirani grupni rad ▪ Korišćenje interaktivnih metoda <p>Ova «mala škola» traje 6 meseci pre upisa u osnovne škole i preporučuje se održavanje škole dnevno 4 sata u prepodnevnom časovima ili u popodnevnom časovima, ukoliko ne postoji mogućnost ili slobodan prostor da se škola održava u toku prepodneva.</p> <p>Nakon završenog pripremnog programa u trajanju od šest meseci, svako dete dobija potvrdu koju izdaje predškolska ustanova sa potpisom direktora predškolske ustanove i vaspitača, koji je vodio pripremi program.</p> <p>Broj polaznika: 5 do 26 u grupi (u zabačenim naseljenim mestima može i manje od 5-oro dece u grupi)</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta</p>	<p>Državne predškolske ustanove i privatni vrtići (koji poseduju akreditaciju)</p>
<p>Procenjeni vremenski rok implementacije</p>	<p>6 meseci pre upisa u osnovne škole</p>
<p>Procenjeni finansijski aranžman za investicije</p>	<p>Održavanje programa plaća opština ili nadležna republička institucija, a sav pripremi materijal za decu se može obezbediti od strane Opštine ili putem donacija. Roditelji ne plaćaju uslugu, jer deca nemaju obrok za vreme trajanja pripremnog programa u trajanju od 4 sata dnevno. Samim tim, obrok za decu se može obezbediti od strane Opština ili putem donacija.</p>
<p>Očekivani korisnici (ciljne grupe)</p>	<p>Program je namenjen sledećim polaznicima:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deca od 6 do 7 godina svih nacionalnosti
<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili</p>	<p>Upoznati dete sa osnovnim pojmovima, koji su</p>

ušteta, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	mu potrebni kao predznanje za upis u školu
--	--

PRIORITET 2

Stvaranje mehanizma za podršku interesima i potrebama socijalnih grupa

Detaljni ciljevi:

- 5.2.1. Agencija za posredovanje u zapošljavanju invalida pri Centru za socijalni rad
- 5.2.2. Gerijatrijska agencija
- 5.2.3. Dom za smeštaj starih lica, penzionera i drugih ugroženih grupa

PROFIL 5.2.1.

AGENCIJA ZA ZAPOŠLJAVANJE INVALIDA PRI CENTRU ZA SOCIJALNI RAD

Naziv projekta	Agencija za zapošljavanje invalida pri Centru za socijalni rad
Kratki opis projekta	Projekat obuhvata pokretanje inicijative, donošenje odgovarajućih odluka u organima lokalne vlasti, uključivanje u programe rada, obezbeđivanje trajnih budžetskih sredstava i drugih izvora prihoda, stvaranje finansijskih, materijalnih, prostornih i tehničkih uslova za osnivanje i rad Agencije za zapošljavanje invalida pri Centru za socijalni rad. Projekat takodje obuhvata podizanje profesionalnih i stručnih kapaciteta, angažovanje stručnjaka, kao i formiranje volonterske mreže koja će trajno i sistematski raditi na zapošljavanju, ali i na permanentnom unapređivanju profesionalnih i stručnih znanja i veština invalida.
Osnovna polazišta i ciljevi	Osnovno polazište je sprečavanje diskriminacije invalida u pogledu zapošljavanja i ostvarivanja svih socijalno – ekonomskih prava po osnovu rada. Iz toga proističe osnovni cilj – da se uspostave i razviju mehanizmi pozitivne diskriminacije, koji omogućavaju realnu dostupnost što većeg broja poslova invalidima, a da to zavisi samo od njihovih znanja i radnih sposobnosti.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Centar za socijalni rad, lokalni organi vlasti, lokalna kancelarija Nacionalne službe za zapošljavanje, NVO.
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Sredstva budžeta lokalne zajednice, sredstva budžeta Republike Srbije, donacije
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Invalidi svih kategorija, u skladu sa svojim stručnim obrazovanjem, radnim i profesionalnim kapacitetima i znanjem.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteta, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Radno – profesionalno angažovanje invalida; 2. Pokretanje novih privrednih aktivnosti; 3. Ekonomsko osamostalivanje invalida za u većoj ili manjoj meri samostalan život; 4. Veći stepen ravnopravnosti invalida u procesu zapošljavanja; 5. Ostvarivanje načela socijalne pravde i solidarnosti i na toj osnovi stvaranje u celini povoljnije društvene klime u lokalnoj zajednici.

<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	<p>Inicijativa za osnivanje Agencije proistekla je iz relevantne procene Ekspertskog tima Instituta za mala i srednja preduzeća. Sa tom procenom se slažu i organi lokalne vlasti i spremni su da tu akciju podrže. U tom cilju treba zajednički izraditi operativni plan i pristupiti praktičnim koracima ka osnivanju Agencije.</p>
---	---

PROFIL 5.2.2.

GERIJATRIJSKA AGENCIJA

Naziv projekta	Gerijatrijska agencija
<p>Kratki opis projekta</p>	<p>Projekat obuhvata sve organizacione, finansijske, stručne, pravne i druge poslove i aktivnosti koje treba obaviti da bi Gerijatrijska agencija bila osnovana i započela sa uspešnim radom. To znači donošenje odgovarajućih odluka o osnivanju i osnivačkih akata, definisanje delokruga rada Agencije, prethodno definisanje osnivača, obezbeđivanje inicijalnih materijalnih i finansijskih sredstava za rad, utvrđivanje trajnog načina finansiranja Agencije, definisanje prava korisnika, uslove za ostvarivanje ovih prava. Kao i stručnih kadrova za rad.</p>
<p>Osnovna polazišta i ciljevi</p>	<p>Osnovno polazište se zasniva na sagledavanju starosne i porodične strukture opštine i potrebe da se organizuje, sistematski, stručan rad na zaštiti osoba u tzv. „trećem dobu“ i uslovi za njihov dostojanstven život.</p>
<p>Institucije za implementaciju, vlasnik projekta</p>	<p>Centar za socijalni rad, lokalne vlasti; Alternativa – Privatni preduzetnici</p>
<p>Procenjeni vremenski rok implementacije</p>	<p>2007-2008</p>
<p>Procenjeni finansijski aranžman za investicije</p>	<p>Sredstva budžeta lokalne zajednice i Republike Srbije, donacije ili privatni kapital.</p>
<p>Očekivani korisnici (ciljne grupe)</p>	<p>Ciljna grupa su pripadnici starijih starosnih grupa, tzv „trećeg doba“, koji već s obzirom na godine spadaju u ranjive društvene grupe. Podrazumeva se fokusiranje na specifične grupe kao što su izrazito stare, hronično bolesne osobe, osobe nesposobne da se staraju o sebi, osobe bez ikakvih prihoda, ili sa najnižim prihodima, samačka domaćinstva itd.</p>
<p>Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)</p>	<p>Osnivanjem Gerijatrijske agencije stvorili bi se organizacioni i stručni uslovi za sprovođenje trajne, sistematske brige i staranja o starijim osobama, odnosno stvaranje uslova da njihov život bude sadržajni, bogatiji i dostojanstveniji.</p>
<p>Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).</p>	<p>Predlog da se osnuje Gerijatrijska agencija, deo je ukupne aktivnosti tima Projekta IMSP, zasnovan na precizno, empirijski utvrđenim potrebama. Postoji i saglasnost lokalnih vlasti i institucija. Osnovnu ideju prezentiranu u Projektu treba detaljno razraditi i konkretizovati i to je zajednički posao tima Projekta i lokalnih organa vlasti.</p>

PROFIL 5.2.3.

DOM ZA SMEŠTAJ STARIH LICA, PENZIONERA I DRUGIH UGROŽENIH GRUPA

Naziv projekta	Dom za smeštaj starih lica, penzionera i drugih ugroženih grupa
Kratki opis projekta	Projekat se odnosi na donošenje odgovarajućih odluka, uključivanje u planske dokumente opštine, procena potrebnih kapaciteta, obezbeđivanje lokacije, tehničke, građevinske i urbanističke dokumentacije, izgradnja Doma za smeštaj starih lica, penzionera i drugih ugroženih grupa.
Osnovna polazišta i ciljevi	Polazeći od starosne strukture stanovništva u opštini i procenjenih potreba, cilj Projekta je da se obezbede odgovarajući smeštajni i drugi prateći kapaciteti za smeštaj i zbrinjavanje navedenih ranjivih društvenih grupa – starih lica, penzionera i drugih ugroženih grupa i na taj način trajno, sistematski reši osnovni uslov njihovog kvalitetnog socijalnog zbrinjavanja.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Alternativa I - Centar za socijalni rad, lokalne zdravstvene ustanove, lokalne vlasti, Vlada Republike Srbije, donacije; Alternativa II - kapital privatnih preduzetnika.
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% investicija privatni kapital; Alternativa – sredstva budžeta i donacije
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Očekivani korisnici su već u startu jasno definisani – penzioneri, stara lica i druge ugrožene grupe. Na osnovu podataka prikupljenih tokom rada na Projektu, kao i na osnovu raspoložive statističke gradje u lokalnoj zajednici i Republici, može se sa velikim stepenom sigurnosti predvideti očekivani broj korisnika.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Izgradnjom ovog objekta na odgovarajućoj lokaciji, stvorili bi se neophodni prostorni i materijalni uslovi za rešavanje važnog i velikog socijalnog problema u opštini – smeštaja i zaštite pripadnika navedenih ranjivih društvenih grupa. Na taj način bi se istovremeno pozitivno uticalo na smanjivanje skitničenja, prosjačenja, sukoba sa zakonom pojedinih pripadnika ovih društvenih grupa.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inžinjera).	Projekat je predlog tima Instituta MSP, čija je realizacija potpuno u saglasnosti sa strategijom lokalno-ekonomskog razvoja opštine Bujanovac u narednih 10 godina, posebno onog dela strategije koji se odnosi na smanjivanje siromaštva. Neophodno je uraditi operativni plan aktivnosti i odrediti radni tim, koji će biti neposredno zadužen za rad na ovom Projektu.

PRIORITET 3

Razvoj zdravstvene zaštite

Detaljni ciljevi:

5.3.1. Savetovalište za planiranje porodice

5.3.2. Prevencija alkoholizma, narkomanije i drugih bolesti zavisnosti

5.3.3. Rana detekcija malignih oboljenja genitalnih organa i dojki

5.3.4. Borba protiv veneričnih bolesti (AIDS, ...)

PROFIL 5.3.1.

SAVETOVALIŠTE ZA PLANIRANJE PORODICE

Naziv projekta	Savetovalište za planiranje porodice
Kratki opis projekta	Edukacija žena fertileg doba kako udatih žena, tako i adolescenata o vrsti kontracepcijskih sredstava i metoda u planiranju rađanja, a time izbegavanje komplikacija prekida neželjenih trudnoća.
Osnovna polazišta i ciljevi	Upoznavanje žena svih uzrasta, a naročito tinejdžerki kako dobiti željeno i zdravo dete, željeno u porodici, a otkloniti mogućnosti komplikacija prekida neželjene trudnoće.
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> Savremene metode kontracepcije i sredstva koja se upotrebljavaju danas kako od strane žene, tako i od strane muškarca; Način upotrebe istih, indikacije i eventualne kontraindikacije za upotrebu kontraceptivnih sredstava kao i moguće zdravstvene komplikacije.
Način realizacije	Edukacija se može ostvariti najčešće u Savetovalištu za kontracepciju Doma zdravlja, predavanjima u okviru zdravstveno prosvetnog rada u preduzećima sa većinom ženske populacije ili školama, te posebno organizovanim popularnim predavanjima putem lokalnih radio ili TV stanica.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Dom zdravlja, Nevladin sektor i Sekretarijat za zdravlje Opštine
Procenjeni vremenski rok implementacije	Projekat uvrstiti u kontinuiran zdravstveno vaspitni rad od 2007. godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Program je namenjen kompletnoj ženskoj populaciji reproduktivnog perioda.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> Stvaranje saznanja o mogućnosti planiranja rađanja, kao i zaštite od neželjene trudnoće i u krajnjoj liniji očuvanje reproduktivnog zdravlja i zdravlja uopšte; Zdrav i bezbrižan život, željeno i srećno potomstvo i bezbrižno materinstvo.

PROFIL 5.3.2.

PREVENCIJA ALKOHOLIZMA, NARKOMANIJE I DRUGIH BOLESTI ZAVISNOSTI

Naziv projekta	Prevenција alkoholiizma, narkomanije i drugih bolesti zavisnosti
Kratki opis projekta	Upoznavanje o pravilnom pružanju saveta alkoholičarima i narkomanima, kao i njihovim roditeljima u cilju ranog otkrivanja i suzbijanju procenta zavisnika.
Osnovna polazišta i ciljevi	Edukacija mladih i njihovih porodica o štetnom dejstvu alkohola i droge na organizam.
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Koji su glavni i mogući uzroci narkomanije i alkoholiizma; • Vrsta droge i način uzimanja, te prepoznavanje korisnika istih; • Odnosi u porodici, na poslu i sredini u kojoj živi ili pak druge predrasude; • Značaj pravilnog odnosa i shvatanja prema zavisnicima.
Način realizacije	Projekat se organizuje u vidu popularnih predavanja u školama (naročito i važno u nižim razredima), fabrikama i preduzećima preko javnih glasila. Koristiće se interaktivna metoda obuke.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Nevladin sektor, Zdravstvene organizacije, Škole
Procenjeni vremenski rok implementacije	Od 2007. godine i dalje
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Program je namenjen deci, omladini, mladim ljudima, kao i roditeljima
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Bolje saznanje o nesagledivim opasnostima koje nosi alkoholiizam i narkomanija, te rano otkrivanje korisnika, kao i pravilan postupak prema njima u svim fazama.

PROFIL 5.3.3.

RANA DETEKCIJA MALIGNIH OBOLJENJA GENITALNIH ORGANA I DOJKI

Naziv projekta	Rana detekcija malignih oboljenja genitalnih organa i dojki
Kratki opis projekta	Rano otkrivanje malignih oboljenja dojki i genitalnih organa.
Osnovna polazišta i ciljevi	Osnovna ideja proističe u mogućnosti ranog otkrivanja malignih oboljenja, tj. u onim fazama kada ih je moguće uspešno lečiti.
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Obučiti ženu da sama vrši pregled dojki (koji može da obavi svaka žena na sebi barem jedanput u mesec dana); • Upoznati ženu sa time koji su sumnjivi znaci od strane genitalnog trakta koje će je odmah dovesti lekaru na pregled; • Upoznati značaj permanentnog

	periodičnog kontrolnog pregleda od strane lekara.
Način realizacije	Projekat se realizuje putem redovnih poseta ginekologu na svakih 6-9 meseci, kada će se napraviti specijalistički pregled uz kontrolu PA analize, a za žene starije od 40 godina i mamografija. Zatim popularnim predavanjima od strane obučениh osoba, kao i distribucijom popularne štampane literature.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Nevladin sektor, Zdravstvene organizacije
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007. godina, pa na dalje
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Ciljna grupa je kompletna ženska populacija, a naročito žene generativnog doba.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> • Jasna predstava o malignim oboljenjima žena, njihovim ranim otkrivanjem i mogućnosti uspešnog lečenja; • Rano otkrivanje opasnih oboljenja, povećanje mogućnosti uspešnog lečenja, smanjen invaliditet i mortalitet, kao i opšte produženje životnog doba.

PROFIL 5.3.4.

BORBA PROTIV VENERIČNIH BOLESTI (AIDS, ...)

Naziv projekta	Borba protiv veneričnih bolesti (AIDS, ...)
Kratki opis projekta	Upozoriti što veći broj ljudi i žena o opasnostima i većoj učestalosti polno prenosivih bolesti i AIDS-a.
Osnovna polazišta i ciljevi	Naučiti naročito mlade osobe o tome kako se prenose polne bolesti i AIDS, kako se zaštititi od istih i šta brzo preduzeti u slučaju sumnjivih simptoma i stanja, upozoriti na opasnost od čestog menjanja partnera i sumnjivog polnog odnosa.
Tematski sadržaji	<ul style="list-style-type: none"> • Uzroci polnih bolesti; • AIDS i druga oboljenja koja se mogu preneti bliskim kontaktom; • Način otkrivanja oboljenja i ponašanje obolelih ili sumnjivih.
Način realizacije	Projekat se može organizovati u vidu predavanja, naročito od strane obučениh osoba, kao i preko sredstava javnog informisanja od strane reg. zdravstvenih ustanova.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Nevladin sektor, Zdravstvene ustanove
Procenjeni vremenski rok implementacije	Od 2007. godine na dalje
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Program je namenjen svim dobnim uzrastima, a naročito onim koji su seksualno aktivni, zatim

	učenicima srednjih škola, studentima i mlađim osobama sklonim neodgovornim seksualnim ponašanjem i nedovoljno obrazovanim, kao i zavisnicima od alkohola i droge.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Pravilna edukacija o prirodi oboljenja i načinu zaštite od istih i podizanju opšteg zdravlja na viši nivo.

3.4.5. Unapređenje javnih usluga i javne administracije u cilju poboljšanja kvaliteta usluga građanima

STRATEŠKI CILJ 6

UNAPREĐENJE JAVNIH USLUGA I JAVNE ADMINISTRACIJE U CILJU POBOLJŠANJA KVALITETA USLUGA GRAĐANIMA

PRIORITET 1

Povećanje efikasnosti i efektivnosti rada Opštinske uprave

Detaljni ciljevi:

- 6.1.1 Uspostavljanje poslovanja prema zahtevima QMS i ISO 9001:2000, sertifikacija i monitoring
- 6.1.2 Sertifikacija uspostavljenog QMS i ISO 9001
- 6.1.3 Monitoring sertifikovanog QMS-a

PROFIL 6.1.1.

USPOSTAVLJANJE POSLOVANJA PREMA ZAHTEVIMA QMS I ISO 9001:2000, SERTIFIKACIJA I MONITORING

Naziv projekta	Uspostavljanje poslovanja prema zahtevima QMS i ISO 9001:2000, sertifikacija i monitoring
Kratki opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostavljanje sistema menadžmenta kvalitetom (QMS) prema ISO 9001:2000 u Opštinskoj upravi opštine Bujanovac. ▪ Sertifikacija uspostavljenog QMS prema ISO 9001:2000. ▪ Monitoring sertifikovanog QMS.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Opštine u Republici Srbiji sve više se okreću u pravcu modernizacije uprave. U tom smislu sve više opština je započelo procese usklađivanja poslovanja opštinskih uprava sa zahtevima standarda ISO 9001:2000.</p> <p>Ciljevi implementacije i sertifikacije QMS Opštinske uprave opštine Bujanovac su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ostvarivanje orijentisanost na potrebe i zahteve stanovništva koje živi na teritoriji Opštine,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ adekvatan tretman nevladinih organizacija u budžetskim stavkama, ▪ povećanje interne efikasnosti organizacije rada i pružanja usluga Opštinske uprave ▪ povećanje efektivnost postizanja prioritetnih društvenih ciljeva iskazanih kroz zahteve stanovništva koje živi na području Opštine, ▪ postizanje većeg nivoa edukacije službenika Opštinske uprave, ▪ ostvarenje primarne strateška orijentacije Opštine da bude orijentacija na zahteve i potrebe stanovnika, koji prema ISO standardima predstavljaju potrošače usluga koje Opštinska uprava pruža. ▪ povećanja efektivnosti u procesu donošenja odluka na lokalnom nivou.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Konsultantska organizacija, Institut MSP
Procenjeni vremenski rok implementacije	do kraja 2007. godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	7.300,00 evra
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani, stanovnici opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Kvalitetniji profili zaposlenih, povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja javne administracije, povećanje zadovoljstva građana, povećanje kvaliteta života.

PROFIL 6.1.2.

SERTIFIKACIJA USPOSTAVLJENOG QMS I ISO 9001

- Sertifikaciju uspostavljanog QMS vrši odobrano sertifikaciono telo;
- Sertifikacija traje do tri meseca;
- Sertifikacija obuhvata provere i preispitivanja QMS tokom njegove primene.

PROFIL 6.1.3.

MONITORING SERTIFIKOVANOG QMS

- Interni monitoring je nadzor nad uspostavljenim QMS-om od strane obučeni internih ocenjivača.
- Eksterni monitoring je nadzor nad uspostavljenim QMS-om od strane sertifikacionog tela. Eksterni nadzor vrši se jednom godišnje.

PRIORITET 2

Povećanje efikasnosti i efektivnosti preduzeća „Komunalac“

Detaljni ciljevi:

6.2.1 Uspostavljanje poslovanja prema zahtevima QMS, EMS i OHSAS, sertifikacija i monitoring

6.2.2 Sertifikacija uspostavljenog QMS, EMS i OHSAS

6.2.3 Monitoring sertifikovanog QMS, EMS i OHSAS

PROFIL 6.2.

USPOSTAVLJANJE POSLOVANJA PREMA ZAHTEVIMA QMS, EMS I OHSAS, SERTIFIKACIJA I MONITORING

Naziv projekta	Uspostavljanje poslovanja prema zahtevima QMS, EMS i OHSAS, sertifikacija i monitoring
Kratki opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljanje integrisanog sistema menadžmenta prema ISO 9001 (QMS), ISO 14001 (EMS) i OHSAS 18001, • Sertifikacija uspostavljenog QMS, EMS i OHSAS, • Monitoring sertifikovanog QMS, EMS i OHSAS.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Primenom integrisanog sistema menadžmenta, zasnovanog na međunarodnim standardima ISO 9001 i ISO 14001, te specifikaciji OHSAS 18001, u preduzeću se unapređuje unutrašnja organizaciju, efektivnost i efikasnost radnih procesa, zaštita životne sredine i obezbeđuje zdravlje i bezbednost zaposlenih,</p> <p>Cilj projekata je povećanje svesti kod zaposlenih o potrebi primene mera zaštite životne sredine, ali i mera zaštite njihovog života i zdravlja.</p> <p>Ciljevi sertifikacije integrisanog sistema menadžmenta je unapređenje odnosa sa javnošću upućivanjem jasne poruke da je očuvanje životne sredine jedan od prioriteta rukovodstva JP Komunalac,</p> <p>Cilj je da posle okončanja projekta zaposleni budu osposobljeni da dalje samostalno unapređuju sopstveni sistem menadžmenta.</p>
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Konsultantska organizacija, Institut MSP
Procenjeni vremenski rok implementacije	do kraja 2007. godine
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	19.000,00 evra
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani, stanovnici opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Kvalitetniji profili zaposlenih, povećanje efikasnosti i efektivnosti u uslugama vodosnabdevanje, eliminisanja otpadnih voda i otpada, bezbednog skladištenja otpadnih materija (deponije), povećanje zdravlja i

	bezbednosti zaposlenih u procesima davanja usluga, zadovoljstvo građana, povećanje kvaliteta života.
--	--

PRIORITET 3

Povećanje efikasnosti i efektivnosti javnouslyžnih komunikacija u lokalnoj samoupravi

Detaljni ciljevi:

- 6.3.1 Projektovanje jedinstvenog informacionog sistema na nivou lokalne samouprave
- 6.3.2 Opremanje lokalne samouprave sredstvima informacione tehnologije
- 6.3.3 Obuka zaposlenih, implementacija i monitoring informacionih tehnologija
- 6.3.4. Unapređenje rada uslužnog centra

PROFIL 6.3.

PROJEKTOVANJE JEDINSTVENOG INFORMACIONOG SISTEMA, OPREMANJE INFORMACIONE TEHNOLOGIJE, OBUKA, IMPLEMENTACIJA I MONITORING

Naziv projekta	Projektovanje jedinstvenog informacionog sistema, opremanje informacione tehnologije, obuka, implementacija i monitoring
Kratki opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projektovanje jedinstvenog informacionog sistema (IS) na nivou lokalne samouprave. ▪ Opremanje sredstvima informacione tehnologije (IT) javnouslyžnih preduzeća i entiteta lokalne samouprave. ▪ Obuka zaposlenih za rad na sredstvima IT i za primenu IS. ▪ Probni rad i implementacija IS. ▪ Monitoring.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Informacioni sistem automatizuje funkcije realnog sistema za proces praćenje rada organa lokalne samouprave. Kroz sistem se obavljaju svi poslovi organa lokalne samouprave na sistemski i precizno definisan način.</p> <p>Osnovna uloga i ciljevi IS lokalne samouprave su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ povećanje efikasnosti rada, ▪ pojednostavljenje i ubrzavanje procesa rada, ▪ smanjenje mogućnosti unosa pogrešnih podataka, ▪ brzo i lako pronalaženje potrebnih informacija, ▪ praćenje uplata, isplata, troškova organa lokalne samouprave ▪ razdvajanje poslova svih službi lokalne samouprave.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Eksterne specijalizovane organizacije
Procenjeni vremenski rok implementacije	Prema tehničkim standardima

Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta.
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani, stanovnici opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje demokratičnosti u radu organa lokalne samouprave, povećanje broja radnih mesta, povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja lokalne samouprave, povećanje zadovoljstva građana, povećanje kvaliteta života.

PRIORITET 4

Povećanje kvaliteta usluga mesnih zajednica

Detaljni ciljevi:

6.4.1 Izgradnja multifunkcionalnih objekata za mesne zajednice

6.4.2 Integrisanje mesnih zajednica u jedinstveni informacioni sistem lokalne samouprave

PROFIL 6.4.1.

IZGRADNJA MULTIFUNKCIONALNIH OBJEKATA ZA MESNE ZAJEDNICE

Naziv projekta	Izgradnja multifunkcionalnog objekta u mesnim zajednicama
Kratki opis projekta	Projekat se odnosi na izgradnju multifunkcionalnog objekta za mesne zajednice.
Osnovna polazišta i ciljevi	Izgradnjom novih multifunkcionalnih objekata neke MZ bi po prvi put dobile mesne kancelarije, ambulantu, poštu, prostoriju za kuturno-edukativnu i zabavnu aktivnost.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	SO Bujanovac, mesne zajednice, građani i donatori
Procenjeni vremenski rok implementacije	2006-2010
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	50% Opština i akcionari, 50% donatori
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Stanovnici mesnih zajednica u kojima nema adekvatnih objekata, omladina i deca mesnih zajednica itd.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Građani će moći na adekvatan način da ostvaruju sve svoje potrebe u MZ, adekvatnu zdravstvenu zaštitu, i uz pomoć pošta biće u komunikaciji sa svetom.
Stanje pripreme projekta (npr: studija izvodljivosti, preliminarna ili finalna izrada, faktura o količinama, procena troškova od strane inženjera).	Za predloženi projekat postoji samo predlog Instituta. Potrebno je pribaviti sve potrebne projekte i papirologiju i obezbediti finansijska sredstva.

PROFIL 6.4.2.

INTEGRISANJE MESNIH ZAJEDNICA U JEDINSTVENI INFORMACIONI SISTEM LOKALNE SAMOUPRAVE

Naziv projekta	Integrisanje mesnih zajednica u jedinstveni informacioni sistem lokalne samouprave
Kratki opis projekta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Integrisanje informacionih sistema mesnih zajednica u jedinstveni IS (informacioni sistem) lokalne samouprave. ▪ Izgradnja multifunkcionalnih objekata na nivou mesnih zajednica. ▪ Nabavka sredstava IT i operacionalizacija u mesnim zajednicama. ▪ Obuka zaposlenih u mesnim zajednicama za rad na sredstvima IT i za primenu jedinstvenog IS. ▪ Primena i monitoring.
Osnovna polazišta i ciljevi	<p>Mesna zajednica treba da omogući dvosmernu komunikaciju sa građanima i da na osnovu povratnih informacija razmotri njihove potrebe u budućnosti. Veoma je važno da se u MZ stalno prikupljaju povratne informacije od građana kako bi MZ mogla da odgovori na njihove potrebe.</p> <p>Osnovna uloga i ciljevi IS mesne zajednice su:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ povećanje efikasnosti rada, ▪ pojednostavljenje i ubrzavanje procesa rada, ▪ smanjenje mogućnosti unosa pogrešnih podataka, ▪ brzo i lako pronalaženje potrebnih informacija.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Eksterne specijalizovane organizacije
Procenjeni vremenski rok implementacije	Prema tehničkim standardima
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	Prema komercijalnim uslovima tržišta.
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani, stanovnici opštine Bujanovac
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Povećanje demokratičnosti u radu mesnih zajednica, povećanje broja radnih mesta, povećanje efikasnosti i efektivnosti poslovanja mesnih zajednica, povećanje zadovoljstva građana, povećanje kvaliteta života.

3.4.6. Izrada marketinške strategije za promociju opštine i izgradnja njenog prepoznatljivog i atraktivnog imidža

STRATEŠKI CILJ 7

IZRADA MARKETINŠKE STRATEGIJE ZA PROMOCIJU OPŠTINE I IZGRADNJA NJENOG PREPOZNATLJIVOG I ATRAKTIVNOG IMIDŽA

PRIORITET 1

Privlačenje stranih i domaćih investicija u opštini Bujanovac

Detaljni cilj:

7.1.1 Agencija za promociju investicija API u Opštini Bujanovac

Opština Bujanovac treba da ima aktivnu ulogu u primenjivanju marketinga i njegovih metoda i principa, kako u pogledu opštine kao celine, tako i u marketinškom plasmanu proizvoda iz oblasti Bujanovačke opštine.

Marketing i promocija u opštini Bujanovac može se primeniti na neki od sledećih načina:

- **Aktivno vršiti promociju opštine Bujanovac kao pogodnog mesta za pokretanje poslovnih poduhvata ili kao dobre lokacije za nove poslovne investicije.** Ova metoda se može uraditi na više načina:
 1. *putem medija*
 2. *izdavanjem jednostavnih brošura*
 3. *pravljenjem informativnog Website-a*
 4. *ciljanim slanjem pošte direktno poslovnim firmama (naročito kod razvijanja specifičnih prednosti Bujanovca u odnosu na ostale opštine i regione).*
- **Obezbediti investitorima jeftino i besplatno zemljište sa odgovarajućom infrastrukturom za poslovne poduhvate.** Mere koje spadaju ovde su na primer: odgovarajući poslovni prostori, pristup komunalijama, jednostavan postupak registracije.
- **Obuka lokalne radne snage finansirana od strane lokalne uprave.** Ovim se dobija obučeno osoblje spremno da radi.
- **Naknadna briga i održavnje od strane lokalne samouprave već formiranih preduzeća.** Time se postiže da investitori ostanu i da investiraju u objekte. To jest kada postojeći investitori ulažu u male poslovne poduhvate.
- **Marketinški plasirati lokalne proizvode i usluge.** Formirati lokalne oznake kvaliteta i standarda. U opštini Bujanovac ima dosta kvalitetnih poljoprivrednih i drugih proizvoda, ali je slab marketing ovih proizvoda, zbog čega se oni najčešće prodaju na lokalnim pijacama. Opština treba da podrži kvalitetne proizvođače, tako što bi koordinirala marketinške aktivnosti i razvila klaster hrane. Može se kreirati amblem koji bi predstavljao proizvode ove regije. Na ovaj način bi opština bila u mogućnosti da promovise proizvode sa zaštitnim znakom Bujanovca na trgovačkim sajamovima i izložbama.

Sve ove marketinške aktivnosti mogu dovesti do veće prodaje proizvoda u Bujanovcu, povećaće priliv novca u lokalnu ekonomiju, a time će se stvoriti uslovi za otvarane novih radnih mesta.

PROFIL 7.1.1.

AGENCIJA ZA PROMOCIJU INVESTICIJA API U OPŠTINI BUJANOVAC

Naziv projekta	Agencija za promociju investicija API u Opštini Bujanovac
Kratki opis projekta	Organizovanje tima viših eksperata koji treba da pokrenu različite istraživačke aktivnosti na lokaciji i u inostranstvu. Cilj ovih aktivnosti je kreiranje aktivnog marketinškog programa Opštine, kako bi se privukle unutrašnje investicije na lokaciju.
Osnovna polazišta i ciljevi	Razvoj marketinškog plana za Opštinu, kako bi pokrenula aktivnu promociju kod investitora u sektorima i aktivnostima koje imaju dobar potencijal na lokaciji.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2009
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% državni kapital
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Preduzetnici koji imaju poslovne kontakte, potencijalni investitori, međunarodne i domaće finansijske institucije
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<p>Aktivnosti treba da obezbede sledeće informacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sveukupne prednosti lokacije u odnosu na konkurenciju; • Specifične prednosti lokacije u smislu tipa privrede; • Tipove privrede na koje se treba fokusirati, rangirane po potencijalu; • Glavne grupe investitora i tržišta na koje se treba fokusirati; • Preliminarnu listu kompanija koje treba kontaktirati na svakom prioritetnom tržištu; • Specifične ciljeve koje treba ostvariti u svakom od tipova privrede; • Alate, resurse, budžet i vremenski okvir, neophodne za ostvarivanje ciljeva.

PRIORITET 2

Unapređenje imidža i tržišnog nastupa Opštine Bujanovac

Detaljni cilj:

7.2.1. Unapređenje sajta i mesečnog biltena Opštine Bujanovac

PROFIL 7.2.1.

UNAPREĐENJE INTERNET SAJTA I MESEČNOG BILTENA OPŠTINE BUJANOVAC

Naziv projekta	Unapređenje internet sajta i mesečnog biltena Opštine Bujanovac
Kratki opis projekta	<p>Organizovanje tima koji treba da osmisli, izradi i dizajnira BILTEN opštine kao i INTERNET sajt. Internet sajt će pored informacione funkcije imati i funkciju komunikacije sa građanima, kao i korisničku funkciju (npr. naručivanje izvoda iz matičnih knjiga rođenih i drugih dokumenata, koji bi se dostavljali na ličnu adresu). Zbog malog broja korisnika interneta u Opštini, zbog starosne i obrazovne strukture građana, Bilten opštine će pružati informacije koje se mogu naći na internetu kao i o aktivnostima i pogodnostima koje opština pruža građanima.</p> <p>Potrebno je da se odredi jedna prostorija u opštini, tehnički je opremiti i angažovati tim od 2-3 ljudi koji će redovno ažurirati podatke na sajtu, odgovarati na pitawa građana i pripreamti Bilten opštine Bujanovac.</p>
Osnovna polazišta i ciljevi	Razvoj marketinga i promocija opštine Bujanovac. Cilj je informisanje građana na zadovoljavajućem nivou; Brža komunikacija koja bi dovela do boljeg nivoa pružanja usluga koje građani dobiju od opštinskih službi.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština, donatori
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% državni kapital
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Građani opštine Bujanovac, zainteresovani preduzetnici koji imaju poslovne kontakte, potencijalni investitori, međunarodne i domaće finansijske institucije, kao i svi ostali.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	Internet je pogodan medij za reklamu i promociju opštine. Korist od interneta prevazilazi finansijske troškove: Velika korist se sastoji u tome što postoji mogućnost komunikacije sa krajnjim korisnicima, bez zaobilaznica i preko trećih lica. Opština treba da koristi ekskluzivnost komunalne adrese. Treba iskoristiti aktuelnost medija, da bi se zainteresovanima pružile korisne informacije. Komunikacija građana sa opštinom iz fotelje i bez čekanja, a uz uštedu vremena. Bilten je koristan za populaciju starosne dobi od 45-80 godina, i za ostale zainteresovane, jer može da pruža razne informacije od investicija, nezaposlenosti, turizmu do rada opštinske administracije.

PRIORITET 3

Bujanovac – grad kvalitetne mineralne vode

Detaljni cilj:

7.3.1. Kreiranje i organizacija sajma vode u opštini Bujanovac

PROFIL 7.3.1.

KREIRANJE I ORGANIZACIJA SAJMA VODE U OPŠTINI BUJANOVAC

Naziv projekta	Kreiranje i organizacija sajma vode u opštini Bujanovac
Kratki opis projekta	Uz pomoć turističke organizacije i predstavnika opštine treba sastaviti tim ljudi za kreiranje i organizaciju sajmske manifestacije međunarodnog ranga pod nazivom SAJAM VODA. Tim ima za zadatak da osmisli promotivne aktivnosti koje će privući investitore, sponzore i potencijalne kupce-korisnike; orijentaciono videti koji su to potencijalni učesnici sajma iz zemlje i inostranstva; osmisli prepoznatljiv znak sajma; odražavati ga svake godine itd.
Osnovna polazišta i ciljevi	Razvoj opštine, privrednih subjekata na teritoriji opštine, promocija Bujanovca kao grada Vode.
Institucije za implementaciju, vlasnik projekta	Opština, donatori
Procenjeni vremenski rok implementacije	2007-2008
Procenjeni finansijski aranžman za investicije	100% državni kapital
Očekivani korisnici (ciljne grupe)	Proizvođači voda iz opštine, budući proizvođači voda, strani investitori, građani, potencijalni kupci iz zemlje i inostranstva itd.
Očekivane koristi (očekivana dobit ili ušteda, nova radna mesta, vrsta i nivo poboljšanja kvaliteta života itd.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Promocija opštine u svakom pogledu ▪ Privlačenje stranih investicija ▪ Otvaranje novih radnih mesta ▪ Povećanje prodaje kvalitetne mineralne vode iz Bujanovca.

**I N S T I T U T
Z A R A Z V O J M A L I H I S R E D N J I H P R E D U Z E Ć A**

Direktor Instituta: prof. dr Edita Kastratović

Adresa:

Vase Pelagića 23, 11 000 Beograd

Telefoni:

+ 381 11 3692 184

+ 381 11 3692 185

+ 381 11 3692 188

[www. smeinstitute.co.yu](http://www.smeinstitute.co.yu)

E-mail: office@smeinstitute.co.yu

kastratovice@yahoo.com